

การปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่ของอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้าน
ในจังหวัดอุบลราชธานี

นางวิไล อุตส่าห์

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาเกษตรศาสตรมหาบัณฑิต
แขนงวิชาส่งเสริมการเกษตร สาขาวิชาเกษตรศาสตร์และสหกรณ์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช

พ.ศ. 2556

**Role Performance of Village Agricultural Volunteers
in Ubonratchathani Province**

Mrs. Wilai Utsa

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements for
the Degree of Master of Agriculture in Agricultural Extension and Development

School of Agriculture and Cooperatives

Sukhothai Thammathirat Open University

2013

หัวข้อวิทยานิพนธ์ การปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่ของอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้าน
ในจังหวัดอุบลราชธานี

ชื่อและนามสกุล นางวิไล อุดคำห์

แขนงวิชา ส่งเสริมการเกษตร

สาขาวิชา เกษตรศาสตร์และสหกรณ์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช

อาจารย์ที่ปรึกษา 1. รองศาสตราจารย์ ดร. เบญจมาศ อยู่ประเสริฐ
2. รองศาสตราจารย์ ดร. จินดา ขลิบทอง

วิทยานิพนธ์นี้ ได้รับความเห็นชอบให้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรระดับปริญญาโท เมื่อวันที่ 28 กรกฎาคม 2557

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

..... ประธานกรรมการ
(อาจารย์ธูวันท์ พานิชโยทัย)

..... กรรมการ
(รองศาสตราจารย์ ดร. เบญจมาศ อยู่ประเสริฐ)

..... กรรมการ
(รองศาสตราจารย์ ดร. จินดา ขลิบทอง)

..... ประธานกรรมการบัณฑิตศึกษา
(ศาสตราจารย์ ดร. สิริวรรณ ศรีพหล)

13/5

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยดี ผู้วิจัยได้รับความกรุณาเป็นอย่างสูงยิ่งจาก อาจารย์ธวัชพันธ์ พานิชโยทัย ประธานคณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ รองศาสตราจารย์ ดร.เบญจมาศ อยู่ประเสริฐ อาจารย์ที่ปรึกษาหลัก และรองศาสตราจารย์ ดร.จินดา ขลิบทอง อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม จากสาขาวิชาเกษตรศาสตร์และสหกรณ์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ที่กรุณาสละเวลาในการให้ คำปรึกษาแนะนำ ถ่ายทอดความรู้และแนวความคิดทางด้านวิชาการอันมีคุณค่าตลอดจนแก้ไข ข้อบกพร่องต่าง ๆ ทำให้วิทยานิพนธ์ฉบับนี้ถูกต้องสมบูรณ์ พร้อมทั้งให้กำลังใจในการศึกษาค้นคว้า ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณทุกท่านเป็นอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

ขอกราบขอบพระคุณคณาจารย์ทุกท่านที่ให้ความรู้ด้านวิชาการ และเจ้าหน้าที่ของ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราชที่อำนวยความสะดวกทุกด้าน ซึ่งมีผลทำให้การศึกษาประสบผลสำเร็จ พร้อมกันนี้ขอขอบพระคุณเกษตรจังหวัดอุบลราชธานี เจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรประจำสำนักงาน เกษตรอำเภอทุกอำเภอ โดยเฉพาะอย่างยิ่งเจ้าหน้าที่ที่รับผิดชอบงานอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้านทุกท่าน ผู้เกี่ยวข้องในทุกระดับ ที่กรุณาอำนวยความสะดวกในการเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้ และขอขอบคุณอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้านในจังหวัดอุบลราชธานีทุกท่านที่เสียเวลาและให้ความร่วมมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลภาคสนาม

นอกจากนี้ ผู้วิจัยยังได้รับการช่วยเหลือและกำลังใจจากบิดา มารดา สามีและบุตร ตลอดจนเพื่อนร่วมงาน และบุคคลต่าง ๆ ที่ให้ความช่วยเหลืออีกมาก ที่ผู้วิจัยไม่สามารถกล่าวนามได้ ทั้งหมดในที่นี้ ผู้วิจัยรู้สึกซาบซึ้งในความกรุณาและความปรารถนาดีของทุกท่านเป็นอย่างยิ่ง จึงกราบ ขอบพระคุณทุกท่านมา ณ โอกาสนี้ด้วย หวังเป็นอย่างยิ่งว่าวิทยานิพนธ์ฉบับนี้จะเป็นประโยชน์และ สามารถใช้เป็นแนวทางในการดำเนินงานส่งเสริมการเกษตรต่อไป คุณค่าและความดีอันพึงมีจาก วิทยานิพนธ์ฉบับนี้ ผู้วิจัยขอมอบแด่บิดา มารดา ครูบาอาจารย์ ตลอดจนผู้มีพระคุณทุกท่านไว้ ณ ที่นี้

วิไล อุตสาห์

กรกฎาคม 2557

ชื่อวิทยานิพนธ์ การปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่ของอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้านในจังหวัดอุบลราชธานี

ผู้วิจัย นางวิไล อุตสาห์ รหัสนักศึกษ 2559001066

ปริญญา เกษตรศาสตรมหาบัณฑิต (ส่งเสริมและพัฒนาการเกษตร)

อาจารย์ที่ปรึกษา (1) รองศาสตราจารย์ ดร. เบญจมาศ อยู่ประเสริฐ (2) รองศาสตราจารย์ ดร. จินดา ขลิบทอง

ปีการศึกษา 2556

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา (1) สภาพพื้นฐานทางด้านสังคม เศรษฐกิจบางประการของอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้านในจังหวัดอุบลราชธานี (2) ศึกษาการได้รับการสนับสนุนการปฏิบัติงานและแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้านในจังหวัดอุบลราชธานี (3) ศึกษาความรู้เกี่ยวกับอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้านและการทำงานตามบทบาทหน้าที่ (4) ศึกษาการปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่ของอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้านในจังหวัดอุบลราชธานี (5) ศึกษาปัญหา และข้อเสนอแนะในการปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่ของอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้านในจังหวัดอุบลราชธานี

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาคือ อาสาสมัครเกษตรหมู่บ้านในจังหวัดอุบลราชธานี จำนวน 2,699 คน กำหนดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้สูตร Yamane ที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 95 ได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 348 คน คัดเลือกกลุ่มตัวอย่างโดยการสุ่มแบบหลายขั้นตอน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสัมภาษณ์ จัดเก็บข้อมูล นำมาวิเคราะห์ข้อมูลด้วยโปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าสูงสุด ค่าต่ำสุด และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการศึกษา พบว่า (1) อาสาสมัครเกษตรหมู่บ้านส่วนมากเป็นเพศชาย มีอายุเฉลี่ย 34.53 ปี ประมาณครึ่งหนึ่งจบการศึกษาระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น ส่วนมากสมรสแล้ว มากกว่าครึ่งดำรงตำแหน่งคณะกรรมการหมู่บ้าน และทั้งหมดเป็นเกษตรหมู่บ้าน รับรู้ข้อมูลข่าวสารจากสื่อบุคคล เช่น เจ้าหน้าที่เกษตร ผู้นำหมู่บ้านในระดับมากที่สุด รับรู้ข้อมูลข่าวสารจากสื่อมวลชน คือวิทยุโทรทัศน์ในระดับปานกลาง ประกอบอาชีพทำนาเป็นอาชีพหลัก มีรายได้ครัวเรือนเฉลี่ย 114,669.54 บาทต่อปี มาจากการทำนามากที่สุด มีพื้นที่ถือครองเฉลี่ย 26.51 ไร่ (2) ได้รับการสนับสนุนการปฏิบัติงานด้านการให้ความรู้ วัสดุอุปกรณ์ในด้านการถ่ายทอดความรู้และปัจจัยการผลิตในระดับมาก สำหรับแรงจูงใจในการปฏิบัติงานอยู่ในระดับปานกลาง อาสาสมัครเกษตรหมู่บ้านมีแรงจูงใจที่ไม่เป็นตัวเงินมากกว่าแรงจูงใจที่เป็นตัวเงิน โดยแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้านมากที่สุด คือ การได้รับความรู้ด้านการเกษตร รองลงมาคือ มีความภูมิใจที่ได้ช่วยเหลือทางราชการ และมีโอกาสในการพัฒนาชุมชนของตนเอง (3) มีความรู้ ความเข้าใจในการปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่ แต่มีบางส่วนที่ยังไม่เข้าใจที่มาของอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้าน วาระการดำรงตำแหน่ง สิทธิประโยชน์และบทบาทหน้าที่ด้านการจัดเก็บข้อมูลพื้นฐานด้านการเกษตรของหมู่บ้าน (4) มีการปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่ทั้งด้านการจัดเก็บรวบรวมข้อมูลพื้นฐานด้านการเกษตรของหมู่บ้าน ด้านการร่วมกับกรรมการหมู่บ้านและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการจัดทำแผนพัฒนาการเกษตรระดับหมู่บ้าน ด้านการประสานงานในการถ่ายทอดความรู้ และการแก้ไขปัญหาของเกษตรกรในหมู่บ้าน และด้านการติดตามสถานการณ์การเกษตรในหมู่บ้านและรายงานเหตุการณ์ฉุกเฉินเร่งด่วนต่อหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง (5) มีปัญหาในการปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่ในระดับปานกลาง และเสนอแนะให้มีการกระตุ้นและสนับสนุนความรู้ด้านการเกษตร และการปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่ โดยออกไปให้คำแนะนำปรึกษาอย่างใกล้ชิด และต่อเนื่อง

คำสำคัญ อาสาสมัครเกษตรหมู่บ้าน การปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่ อุบลราชธานี

Thesis title: Role Performance of Village Agricultural Volunteers in Ubonratchathani Province

Researcher: Mrs. Wilai Utsa ; **ID:** 2559001066;

Degree: Master of Agriculture (Agricultural Extension and Development);

Thesis advisors: (1) Dr. Benchamas Yooprasert, Associate Professor;

(2) Dr. Jinda Khlibtong, Associate Professor;; **Academic year:** 2013

Abstract

The purposes of this research were to (1) study certain socio-economic conditions of village agricultural volunteers in Ubonratchathani Province (2) study role performance support and operational motivation of village agricultural volunteers in Ubonratchathani Province (3) study knowledge regarding village agricultural volunteers and role performance (4) study role performance of village agricultural volunteers in Ubonratchathani Province (5) study problems and suggestions in role performance of village agricultural volunteers in Ubonratchathani Province.

The research population was a number of 2,699 village agricultural volunteers in Ubonratchathani Province. The formula of Tao Yamene at 95% confidence was used to identify sample group and a number of 348 samples were identified by multi-stage random sampling. Interview form was the research tool to collect data which was analyzed later by computer program. Statistics used were frequency, percentage, mean, maximum value, minimum value and standard deviation.

From the study, it was discovered as follows. (1) Most of the village agricultural volunteers were male with their average age at 34.53 years. Approximately half of them completed lower secondary school and were married. Over half of them served in village committee position and all of them were village agricultural volunteers. They learned updated information from individual media i.e. agricultural extensionists, village leaders at the highest level, learned from mass media i.e. radio and television at medium level. Rice farming was their main occupation. Their average household income was 114,669.54 baht/year apparently earning from rice farming at the most. Their average occupied area was 26.51 rai. (2) They received support in role performance at high level in terms of knowledge enhancement, materials for knowledge transfer and production factors. Their operational motivation was rated at medium level. Their motivation was found in the form of non-payment rather than payment. Their most found operational motivation was obtaining agricultural knowledge, the second was their pride in helping the government and opportunity to develop their own community. (3) They acquired knowledge and understanding in role performance while some of them did not understand the background of village agricultural volunteers, term of service, benefit and role performance in the aspect of demographic data storage of village agriculture. (4) In role performance, they had collected demographic data of village agriculture, worked with village committee and relevant work offices to prepare the agricultural development plan at village level, coordinated in knowledge transfer mission, solved farmers' problems, followed up agricultural situation in their village and reported emergency case to relevant work offices. (5) Problem in role performance was found at medium level. It was suggested to encourage and enhance agricultural knowledge as well as role performance by site visit to provide advice closely and continuously.

Keywords: Village Agricultural Volunteers, Role Performance, Ubonratchathani Province

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	จ
กิตติกรรมประกาศ	ฉ
สารบัญตาราง	ฅ
สารบัญภาพ	ญ
บทที่ 1 บทนำ	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	1
วัตถุประสงค์การวิจัย	2
กรอบแนวคิดการวิจัย	3
ขอบเขตการวิจัย	5
นิยามคำศัพท์เฉพาะ	5
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	7
บทที่ 2 วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง	8
แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับบทบาท	8
แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติงาน	13
แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการจูงใจ	14
แนวคิดเกี่ยวกับอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้าน	16
แนวความคิดเกี่ยวกับอาสาสมัคร	16
ความหมายและความเป็นมาของอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้าน	17
การขึ้นทะเบียนอาสาสมัครเกษตร และอาสาสมัครเกษตรกิตติมศักดิ์	19
ความสำคัญของอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้านต่อการพัฒนาการเกษตรของประเทศ	20
วิธีการสรรหาอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้าน	20
บทบาทหน้าที่ของอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้าน	21
แนวทางพัฒนาอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้าน	22
สภาพทั่วไปของจังหวัดอุบลราชธานี	23
ผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	28

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย	35
ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง	35
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	38
การเก็บรวบรวมข้อมูล	39
การวิเคราะห์ข้อมูล	40
บทที่ 4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	43
สภาพพื้นฐานทางสังคมและเศรษฐกิจ ของอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้าน	43
การได้รับสนับสนุนการปฏิบัติงาน แรงจูงใจในการปฏิบัติงานของอาสาสมัครเกษตร หมู่บ้าน	52
ความรู้เกี่ยวกับอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้านและบทบาทหน้าที่ ของอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้าน	57
การปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่ของอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้าน	62
ปัญหาและข้อเสนอแนะในการปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่ของอาสาสมัครเกษตร หมู่บ้าน	64
บทที่ 5 สรุปการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	70
สรุปการวิจัย	70
อภิปรายผล	76
ข้อเสนอแนะ	79
บรรณานุกรม	81
ภาคผนวก	86
ประวัติผู้วิจัย	104

สารบัญตาราง

	หน้า
ตารางที่ 2.1 แสดงการใช้พื้นที่เพื่อการเกษตร	24
ตารางที่ 2.2 เขตส่งเสริมการเกษตรของจังหวัดอุบลราชธานี	25
ตารางที่ 2.3 จำนวนอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้านในจังหวัดอุบลราชธานี	36
ตารางที่ 3.1 จำนวนอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้านในเขตส่งเสริมการเกษตร เขต A	36
ตารางที่ 3.2 จำนวนอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้านในเขตส่งเสริมการเกษตร เขต B	36
ตารางที่ 3.3 จำนวนอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้านในเขตส่งเสริมการเกษตร เขต C	37
ตารางที่ 3.4 จำนวนอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้านในเขตส่งเสริมการเกษตร เขต D	37
ตารางที่ 3.5 จำนวนกลุ่มตัวอย่าง	38
ตารางที่ 4.1 สภาพทางสังคมของอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้าน	44
ตารางที่ 4.2 การรับรู้ข้อมูลข่าวสารของอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้าน	46
ตารางที่ 4.3 จำนวนแรงงาน และการประกอบอาชีพของครัวเรือน	48
ตารางที่ 4.4 รายได้ภาคเกษตร รายได้นอกภาคเกษตร และรายได้ครัวเรือน	49
ตารางที่ 4.5 รายจ่ายภาคเกษตร	50
ตารางที่ 4.6 หนี้สินอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้าน	51
ตารางที่ 4.7 พื้นที่ถือครองที่ดิน	52
ตารางที่ 4.8 การได้รับการสนับสนุนการปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่	53
ตารางที่ 4.9 หน่วยงานที่ให้การสนับสนุนการปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่	54
ตารางที่ 4.10 แรงจูงใจในการปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่ของอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้าน	55
ตารางที่ 4.11 ความรู้เกี่ยวกับอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้านและบทบาทหน้าที่	58
ตารางที่ 4.12 การปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่ของอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้าน	62
ตารางที่ 4.13 ปัญหาในการปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่ของอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้าน	65
ตารางที่ 4.14 ข้อเสนอแนะ	69

ญ

สารบัญภาพ

หน้า

ภาพที่ 1.1 กรอบแนวคิดการวิจัย 4

บทที่ 1

บทนำ

1. ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ มีภารกิจและบทบาทหน้าที่ครอบคลุมงานด้านการเกษตรทุกด้าน งานแต่ละด้านมีหน่วยงานภายในสังกัด รับผิดชอบดูแลเพื่อให้การดำเนินงานเป็นไปด้วยดี อย่างมีประสิทธิภาพตามนโยบายของรัฐบาล แต่ในปัจจุบันอัตรากำลังเจ้าหน้าที่ของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ที่ปฏิบัติงานในพื้นที่มีจำนวนลดน้อยลงทุกปี ทำให้ไม่สามารถดูแลเกษตรกรได้อย่างทั่วถึงเมื่อเปรียบเทียบกับจำนวนเกษตรกรที่มีอยู่ทั่วประเทศ ดังนั้นส่วนราชการและรัฐวิสาหกิจสังกัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ จึงได้มีการรับสมัครและคัดเลือกตัวแทนเกษตรกรในท้องถิ่นตามความชำนาญเฉพาะสาขา เพื่อเป็นอาสาสมัครเกษตรช่วยเหลือการปฏิบัติงานเผยแพร่ความรู้ ถ่ายทอดเทคโนโลยีและประชาสัมพันธ์งานนโยบายของส่วนราชการ ในรูปแบบของอาสาสมัครเกษตรประเภทต่าง ๆ ต่อมากระทรวงเกษตรและสหกรณ์ได้มีนโยบายให้งานอาสาสมัครเกษตรเกิดการบูรณาการที่มีความเข้าใจและเกื้อหนุนการทำงานร่วมกัน ซึ่งจะก่อให้เกิดการเชื่อมโยงในการทำงานที่เป็นแนวทางเดียวกัน จึงได้ออกระเบียบกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ว่าด้วยการบริหารงานอาสาสมัครเกษตรและอาสาสมัครยุวเกษตรกร พ.ศ. 2548 และได้มีการปรับปรุงแก้ไขในปี 2551 เป็นระเบียบกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ว่าด้วยการบริหารงานอาสาสมัครเกษตร พ.ศ. 2551 เพื่อให้เกิดความเหมาะสมและสามารถขับเคลื่อนการปฏิบัติงานอาสาสมัครเกษตรได้อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลมากยิ่งขึ้น แต่การปฏิบัติงานในเชิงบูรณาการตามระเบียบดังกล่าว ยังขาดการประสานงานระหว่างอาสาสมัครด้วยกันเองภายในหมู่บ้าน และขาดผู้ประสานงานระหว่างอาสาสมัครเกษตรและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เช่น คณะกรรมการอาสาสมัครเกษตรระดับตำบล คณะกรรมการบริหารศูนย์บริการและถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตรประจำตำบล (ศบกด.) กลุ่ม/เครือข่ายเกษตรกร และองค์การบริหารส่วนตำบล (อบต.) ปี 2554 กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ จึงได้จัดทำโครงการส่งเสริมอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้าน โดยมอบหมายให้กรมส่งเสริมการเกษตรดำเนินการคัดเลือกอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้าน (อกม.) และดำเนินการจัดทำคู่มือการดำเนินงานโครงการส่งเสริมอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้าน (อกม.) โดยเริ่มดำเนินการตั้งแต่เดือนกุมภาพันธ์ 2554 และสำนักงานเกษตรจังหวัดอุบลราชธานี ได้ดำเนินการตามนโยบายของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ โดยมีการเลือกตั้งอาสาสมัครเกษตร

หมู่บ้านจากอาสาสมัครเกษตรทั้ง 13 สาขา ได้แก่ อาสาสมัครเกษตรและสหกรณ์ อาสาสมัครฝนหลวง อาสาสมัครเกษตรด้านบัญชี ประมงอาสา อาสาปศุสัตว์ หมอดินอาสา เกษตรหมู่บ้าน อาสาสมัครสหกรณ์ อาสาสมัครชลประทาน เศรษฐกิจการเกษตรอาสา อาสาปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม อาสาสมัครชานาขั้นนำ อาสาพัฒนาขางพารา และผู้แทนเกษตรกรตาม พ.ร.บ.สภาเกษตรกร พ.ศ. 2553 ดำเนินการเลือกตั้งทุกหมู่บ้าน จำนวน 2,699 หมู่บ้าน ๆ ละ 1 คน รวม 2,699 คน เพื่อปฏิบัติงานร่วมกับเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรให้บรรลุเป้าหมายตามบทบาทหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายจากกระทรวงเกษตรและสหกรณ์

จากการปฏิบัติงานที่ผ่านมา ยังเป็นข้อสงสัยว่าอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้านสามารถปฏิบัติงานของตนเองได้อย่างเบ็ดเสร็จ ครบถ้วน และต่อเนื่องหรือไม่ อย่างไร ในการเป็นผู้ประสานและเป็นตัวแทนของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ในระดับหมู่บ้านตามบทบาทหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายหรือไม่ อย่างไร ดังนั้นจึงจำเป็นต้องศึกษาการปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่ของอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้าน เพื่อที่จะใช้ข้อมูลดังกล่าวเป็นแนวทางในการพัฒนาการปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่ของอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้านในงานส่งเสริมการเกษตร อันจะนำไปสู่การพัฒนาการเกษตรโดยเกษตรกรมีส่วนร่วมและเกิดประโยชน์สูงสุดต่อไป

2. วัตถุประสงค์การวิจัย

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ในการศึกษาเกี่ยวกับการปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่ของอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้านในจังหวัดอุบลราชธานี โดยมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

- 2.1 เพื่อศึกษาสภาพพื้นฐานทางด้านสังคม เศรษฐกิจ บางประการของอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้านในจังหวัดอุบลราชธานี
- 2.2 เพื่อศึกษาการได้รับการสนับสนุนการปฏิบัติงานและแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้านในจังหวัดอุบลราชธานี
- 2.3 เพื่อศึกษาความรู้เกี่ยวกับการปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่ของอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้านในจังหวัดอุบลราชธานี
- 2.4 เพื่อศึกษาการปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่ของอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้านในจังหวัดอุบลราชธานี
- 2.5 เพื่อศึกษาปัญหา และข้อเสนอแนะในการปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่ของอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้านในจังหวัดอุบลราชธานี

3. กรอบแนวคิดการวิจัย

จากแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ที่ได้ศึกษา สามารถกำหนดกรอบแนวคิดในการวิจัยเรื่อง การปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่ของอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้านในจังหวัดอุบลราชธานี ได้ดังนี้

3.1 สภาพทางสังคม ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา สถานภาพสมรส จำนวนสมาชิกในครัวเรือน ตำแหน่งทางสังคม การเป็นสมาชิกกลุ่มต่าง ๆ ในสังคม เหตุผลการเข้ามาเป็นอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้าน การดำรงตำแหน่งอาสาสมัครเกษตรต่าง ๆ และการรับรู้ข้อมูลข่าวสาร

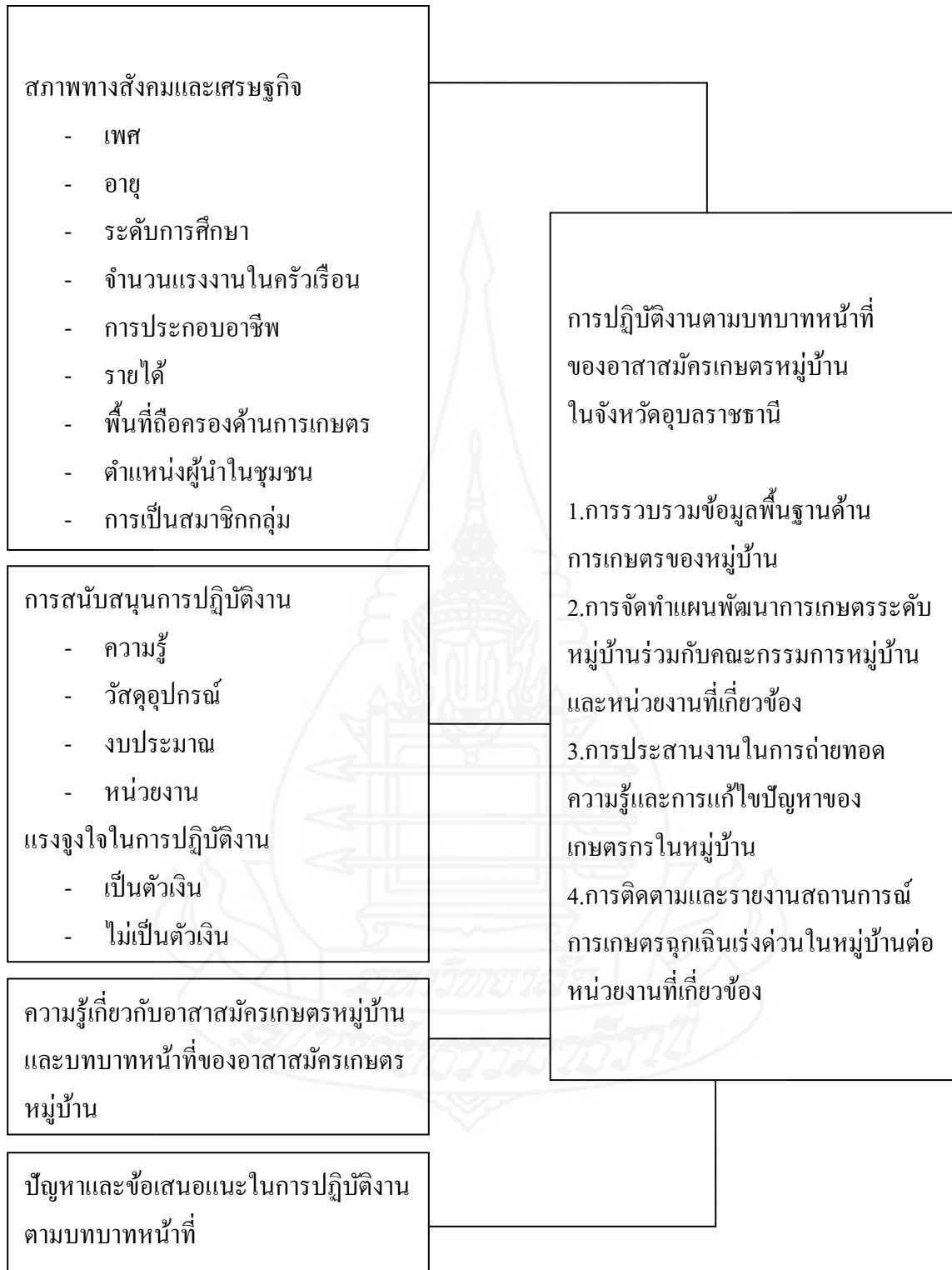
3.2 สภาพทางเศรษฐกิจ ได้แก่ จำนวนแรงงานในครัวเรือน อาชีพในครัวเรือน รายได้ในครัวเรือน รายได้ในภาคเกษตร รายได้นอกภาคเกษตร รายจ่ายภาคเกษตร หนี้สินและพื้นที่ถือครองที่ดิน

3.3 การสนับสนุนการปฏิบัติงานและแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้าน

3.4 ความรู้ ความเข้าใจ เกี่ยวกับอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้านและบทบาทของอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้าน

3.5 การปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่ของอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้าน ได้แก่

- 1) การรวบรวมข้อมูลพื้นฐานด้านการ เกษตรของหมู่บ้าน
- 2) การจัดทำแผนพัฒนาการเกษตรระดับหมู่บ้านร่วมกับกรรมการหมู่บ้านและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง
- 3) การประสานงานในการถ่ายทอดความรู้และการแก้ไขปัญหาของเกษตรกรในหมู่บ้าน
- 4) การติดตามและรายงานสถานการณ์การเกษตรฉุกเฉินเร่งด่วนในหมู่บ้านต่อหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

ภาพที่ 1.1 กรอบแนวคิดการวิจัย

4. ขอบเขตของการวิจัย

4.1 ขอบเขตเชิงเนื้อหา การศึกษาวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาวิจัยการ

ปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่ของอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้านในด้านการรวบรวมข้อมูลพื้นฐานด้านการเกษตรของหมู่บ้าน การจัดทำแผนพัฒนาการเกษตรระดับหมู่บ้านร่วมกับคณะกรรมการหมู่บ้าน และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง การประสานงานในการถ่ายทอดความรู้และการแก้ไขปัญหาของเกษตรกรในหมู่บ้าน การติดตามและรายงานสถานการณ์การเกษตรฉุกเฉินเร่งด่วนในหมู่บ้านต่อหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

4.2 ขอบเขตเชิงพื้นที่ การศึกษาวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาวิจัยการปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่ของอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้านในจังหวัดอุบลราชธานี

4.3 ขอบเขตเชิงเวลา การศึกษาวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาวิจัยการศึกษาการปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่ของอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้านในจังหวัดอุบลราชธานี ปี พ.ศ. 2557

5. นิยามศัพท์เฉพาะ

5.1 อาสาสมัคร คือผู้ที่สมัครใจทำงานเพื่อประโยชน์แก่ประชาชนและสังคมโดยไม่หวังสิ่งตอบแทน

5.2 อาสาสมัครเกษตร หมายถึง เกษตรกรหรือบุคคลที่ได้รับคัดเลือกหรือสมัครใจเข้าเป็นอาสาสมัครภายใต้หลักเกณฑ์วิธีการและเงื่อนไขที่กระทรวงเกษตรและสหกรณ์กำหนด เพื่อเป็นเครือข่ายในการช่วยเหลือการปฏิบัติงานของหน่วยงานต่าง ๆ รวมทั้งงานของชุมชนซึ่งเกี่ยวข้องกับการเกษตรหรือสหกรณ์ เรียกโดยย่อว่า “อกษ.” ทั้งนี้ให้อาสาสมัครเกษตรของทุกหน่วยงานในสังกัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ที่มีอยู่เดิม เช่น หมอদিনอาสา ครูบุญชีอาสา ฯลฯ ขึ้นทะเบียนเพื่อเป็นอาสาสมัครเกษตร

5.3 อาสาสมัครเกษตรหมู่บ้าน (อกม.) หมายถึง อาสาสมัครเกษตรหรือผู้แทนเกษตรกรระดับหมู่บ้านที่ได้รับการคัดเลือก หมู่บ้านละ 1 คน จากการประชุมอาสาสมัครเกษตรและผู้แทนเกษตรกรระดับหมู่บ้านทำหน้าที่ประสานเชื่อมโยงการทำงาน ofอาสาสมัครเกษตรสาขาต่าง ๆ เกษตรกร องค์กรเกษตรกร และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในหมู่บ้าน เรียกโดยย่อว่า “อกม.” อยู่ในวาระคราวละ 4 ปี

5.4 บทบาทหน้าที่ของอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้าน หมายถึง การปฏิบัติงานในด้านการจัดเก็บรวบรวมข้อมูลพื้นฐานด้านการเกษตรของหมู่บ้าน ร่วมกับกรรมการหมู่บ้านและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการจัดทำแผนพัฒนาการเกษตรระดับหมู่บ้าน ประสานงานในการถ่ายทอดความรู้และแก้ไขปัญหาของเกษตรกรในหมู่บ้าน ตลอดจนติดตามสถานการณ์การเกษตรในหมู่บ้าน และรายงานเหตุการณ์ฉุกเฉินเร่งด่วนต่อหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

5.5 การปฏิบัติงาน หมายถึง การปฏิบัติตามบทบาทหน้าที่ของอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้านตามที่กระทรวงเกษตรและสหกรณ์มอบหมาย ได้แก่ การจัดเก็บรวบรวมข้อมูลพื้นฐานด้านการเกษตรของหมู่บ้าน ร่วมกับกรรมการหมู่บ้านและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการจัดทำแผนพัฒนาการเกษตรระดับหมู่บ้าน ประสานงานในการถ่ายทอดความรู้และแก้ไขปัญหาของเกษตรกรในหมู่บ้าน ตลอดจนติดตามสถานการณ์การเกษตรในหมู่บ้านและรายงานเหตุการณ์ฉุกเฉินเร่งด่วนต่อหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

5.6 การสนับสนุนการปฏิบัติงาน หมายถึง การที่อาสาสมัครเกษตรหมู่บ้านได้รับการสนับสนุนและพัฒนาในด้านการให้ความรู้ วัสดุอุปกรณ์ งบประมาณ และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

5.7 แรงจูงใจในการปฏิบัติงาน หมายถึง แรงจูงใจที่เป็นเงิน เช่น มีโอกาสได้รับค่าตอบแทน และแรงจูงใจที่ไม่เป็นตัวเงิน เช่น การได้รับการยอมรับจากเพื่อนบ้านและหน่วยงาน มีโอกาสในการพัฒนาตนเองและชุมชน มีโอกาสได้รับการฝึกอบรมและศึกษาดูงาน ได้เข้าร่วมโครงการต่าง ๆ การได้รับความรู้และได้รับการสนับสนุนวัสดุอุปกรณ์ และมีความภูมิใจที่ได้ช่วยเหลือทางราชการ

5.8 การเก็บรวบรวมข้อมูล หมายถึง การจัดเก็บรวบรวมข้อมูลข้อมูลพื้นฐานด้านการเกษตรของหมู่บ้าน เช่น การขึ้นทะเบียนเกษตรกร (ทบก.) การขึ้นทะเบียนเกษตรกรผู้ปลูกพืชเศรษฐกิจ (ทพศ.)

5.9 การจัดทำแผนพัฒนาการเกษตร หมายถึง การรวบรวมข้อมูล ปัญหาความต้องการของอาสาสมัครเกษตร 13 สาขา และเกษตรกรในหมู่บ้าน รวมทั้งการเข้าร่วมเวทีการจัดทำแผนพัฒนาการเกษตรระดับหมู่บ้าน/ตำบล

5.10 การประสานงาน หมายถึง การประสานในการถ่ายทอดความรู้และการประสานงานในการแก้ไขปัญหาของเกษตรกรในหมู่บ้าน

5.11 การติดตามและรายงานสถานการณ์การเกษตร หมายถึง การเฝ้าระวังและแจ้งเตือนภัยจากโรคแมลงศัตรูพืชระบาด และภัยพิบัติจากธรรมชาติ การสำรวจพื้นที่ประสบภัย และการช่วยเหลือผู้ประสบภัย

6. ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

6.1 สำนักงานเกษตรจังหวัดอุบลราชธานีและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องสามารถนำผลการวิจัยไปใช้ในการกำหนดแนวทางในการพัฒนางานส่งเสริมการเกษตร โดยการมีส่วนร่วมของอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้าน

6.2 นำข้อมูลไปพัฒนาอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้านและปรับปรุงการปฏิบัติงานของอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้านในจังหวัดอุบลราชธานีให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

6.3 ในส่วนของจังหวัดอื่น ๆ สามารถนำผลการวิจัยไปปรับใช้เป็นแนวทางในการพัฒนางานอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้านต่อไป

บทที่ 2

วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

การศึกษาทบทวนวรรณกรรม และผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการวิจัยเรื่อง การปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่ของอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้านในจังหวัดอุบลราชธานี ได้ทำการศึกษาทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องในประเด็นต่าง ๆ เพื่อนำมาใช้สำหรับกำหนดกรอบแนวคิด หลักการ ทฤษฎี รวมทั้งการกำหนดประเด็นคำถามในการสร้างเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล เพื่อการวิเคราะห์ และอภิปรายผลการศึกษา ประกอบด้วยสาระสำคัญ ดังนี้

1. แนวคิด และทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง
 - 1.1 แนวคิด และทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับบทบาท
 - 1.2 แนวคิด และทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติงาน
 - 1.3 แนวคิด และทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับแรงจูงใจ
2. แนวคิดเกี่ยวกับอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้าน
3. สภาพทั่วไปของจังหวัดอุบลราชธานี
4. ผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

1. แนวคิด และทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง

1.1 แนวคิด และทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับบทบาท

1.1.1 ความหมายของบทบาท

ราชบัณฑิตยสถาน (2542: 602) ได้อธิบายความหมายว่า “บทบาท” คือ การทำตามหน้าที่ที่กำหนดไว้ เช่น บทบาทของพ่อแม่ บทบาทของครู

รุจ ศิริสัตย์ลักษณ์ และคณะ (2544:179) ให้ความหมายของบทบาท หมายถึง การกระทำหรือพฤติกรรมของบุคคลที่อยู่ในสถานภาพนั้น ๆ นั่นก็คือบทบาทเป็นการกระทำหรือพฤติกรรมตามสถานภาพนั่นเอง เช่น นายณรงค์มีสถานภาพเป็นเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตร ก็จะต้องมีบทบาทในการถ่ายทอดความรู้ไปสู่เกษตรกร หรือนางมุกดา เป็นประธานกลุ่มแม่บ้านเกษตรกรก็จะต้องมีบทบาทในการบริหารงานกลุ่มแม่บ้านเกษตรกรให้บรรลุผล เป็นต้น

ศศิธร หุ่นทอง (2555:7) ให้ความหมายของบทบาท หมายถึง การแสดงออกของบุคคล ซึ่งปฏิบัติไปตามที่สังคมคาดหวังว่าจะต้องปฏิบัติตามตำแหน่งหรือสถานภาพที่สังคมเป็นผู้กำหนด

วิณา พงศ์พัฒนานนท์ (2551:9) ให้ความหมายของบทบาท คือ พฤติกรรมของบุคคลที่แสดงออกมาตามตำแหน่งหน้าที่ทางสังคมที่ตนดำรงอยู่ โดยเป็นการผสมผสานระหว่างระดับความรู้ ความสามารถ ประสบการณ์ เจตคติ พื้นฐานความเชื่อ ค่านิยม ความต้องการส่วนตัว และความต้องการทางสังคม

ธงชัย สันติวงษ์ และชัยยศ สันติวงษ์ (2548: 163) กล่าวว่า บทบาทเป็นสิ่งที่เชื่อมโยงระหว่างตัวบุคคลกับองค์การ แสดงถึงพฤติกรรมของคนในองค์การที่คาดว่าจะแสดงออก บทบาทเกิดจากผลของการเกี่ยวข้องกันขององค์การที่เป็นทางการ เทคนิควิทยาการ องค์การที่ไม่เป็นทางการ และความคาดหวังของบุคคลในงานที่ทำ ระบบของบทบาทจึงเป็นเสมือนสนามที่กำหนดขึ้นเพื่อให้แสดงออกถึงความคาดหวังและพฤติกรรมของผู้ปฏิบัติหรือบรรดาสมาชิกภายในองค์การ การแสดงออกมาในลักษณะของการติดต่อสื่อสารที่เป็นถ้อยคำและที่ไม่เป็นถ้อยคำ การแสดงออกถึงอารมณ์ การแสดงออกถึงการตัดสินใจ ระบบของบทบาทจะเปลี่ยนแปลงไปอยู่ตลอดเวลา การที่จะอธิบายระบบของบทบาทจึงเป็นเรื่องยาก จะอธิบายได้เพียงชั่วขณะหนึ่งที่ระบบของบทบาทนั้นแสดงอยู่เท่านั้น เมื่อเวลาผ่านไประบบของบทบาทก็จะแตกต่างออกไป

ซัด ขำเอี่ยม (2544:18) สรุปความหมายและแนวคิดเกี่ยวกับบทบาทว่า หมายถึง การปฏิบัติตามหน้าที่และภารกิจที่ได้รับมอบหมายซึ่งอยู่ในขอบเขตของฐานะหรือตำแหน่งที่บุคคลนั้นดำรงอยู่ โดยอาจจะเป็น “บทบาทที่เป็นจริง” ซึ่งเป็นพฤติกรรมที่แสดงออกโดยแต่ละคนกระทำจริงในตำแหน่งที่ตนดำรงอยู่ หรือ “บทบาทที่คาดหวัง” ซึ่งเป็นการกระทำที่ควรปฏิบัติในการดำรงตำแหน่งนั้น ๆ เพื่อให้สอดคล้องกับความคาดหวังของบุคคลอื่น ๆ ในสังคม ซึ่งควรจะสัมพันธ์กับความต้องการของบุคคลนั้นด้วย ดังนั้นจึงต้องรู้ว่าความรู้และทักษะอะไรที่ช่วยให้การทำงานของเรามีประสิทธิภาพ นอกจากนั้นยังต้องรู้จักบทบาทและภารกิจของผู้ร่วมงานคนอื่นด้วย ซึ่งรายละเอียดบทบาทและภารกิจที่ชัดเจนจึงมีความจำเป็นอย่างยิ่งในการกำหนดแนวทางการปฏิบัติงาน

ชำนานู เมืองทอง (2556:10) สรุปความหมายของบทบาทว่า หมายถึง พฤติกรรมของบุคคลซึ่งแสดงออกมาตามตำแหน่งหน้าที่ทางสังคมที่ตนดำรงอยู่

จากความหมายของบทบาทที่กล่าวมาแล้วนั้น สรุปได้ว่า บทบาท หมายถึง พฤติกรรมหรือการกระทำของบุคคลที่ควรกระทำหรือควรแสดงออกตามสิทธิและหน้าที่ที่รับผิดชอบ ตามที่สังคมกำหนดสถานภาพไว้ เพื่อให้มีการกระทำระหว่างกันในสังคม ช่วยให้สังคม

สามารถอยู่ร่วมกันได้ ซึ่งแต่ละบุคคลจะมีบทบาทหน้าที่แตกต่างกันออกไป ขึ้นกับว่าบุคคลนั้นกำลังสวมบทบาทอย่างไร

1.1.2 ประเภทของบทบาท

ศักดิ์ไทย สุรกิจบวร 2542:172 อ้างถึงใน รุจ ศิริสัญลักษณ์ และคณะ (2544:179) กล่าวว่า บทบาท มี 3 ลักษณะ คือ

1. บทบาทที่ถูกคาดหวัง เป็นบทบาทที่เกิดจากความคาดหวังของตนเองในสถานการณ์ต่าง ๆ เช่น บทบาทในขณะที่เป็นประธานกลุ่ม เป็นสมาชิกกลุ่ม เป็นต้น
2. บทบาทที่รับรู้จากตำแหน่ง เป็นบทบาทที่คนรับรู้จากตำแหน่งของตนเองในขณะปฏิบัติสัมพันธ์กับผู้อื่น เช่น เมื่อเป็นพ่อ แม่ ผู้นำ เจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตร สมาชิกกลุ่ม เป็นต้น
3. บทบาทของคนในสังคมกำหนดขึ้น เป็นบทบาทที่บ่งบอกพฤติกรรมอันแน่ชัดของบุคคล เช่น เป็นครูจะต้องทำหน้าที่ในการสอนหนังสือ เจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรจะต้องถ่ายทอดความรู้ให้กับเกษตรกรทั่วไป หรือผู้นำเกษตรกรจะต้องให้ความร่วมมือกับเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรและเกษตรกร เป็นต้น

โดยทั่วไปแล้วบุคคลจะมีสถานภาพและบทบาทหลายอย่างภายในตัวบุคคลเดียวกัน เช่น นายคำเป็นเกษตรกร หัวหน้าครอบครัว และเป็นประธานกลุ่มเกษตรกร ซึ่งแต่ละบุคคลจะแสดงบทบาทไปตามสถานภาพที่เขาครอบครองอยู่ เมื่อเป็นเช่นนี้จึงเกิดเหตุการณ์ใน 2 ลักษณะ คือ

1. ความคาดหวังในบทบาท ซึ่งเป็นเรื่องที่ถูกกลุ่มสมาชิกโดยทั่วไปรับรู้หรือตั้งความหวังกับบุคคลที่ครอบครองสถานภาพอยู่ว่าควรจะมีการกระทำ แรงจูงใจ ความเชื่อ ความรู้สึก และทัศนคติ หรือค่านิยมอย่างไร ซึ่งโดยทั่วไปมักจะไม่ได้เขียนไว้เป็นลายลักษณ์อักษร แต่จะอยู่ในความคิดคำนึงมากกว่า
2. ความขัดแย้งทางบทบาท การที่บุคคลมีหลายบทบาท อาจจะทำให้บุคคลนั้นเกิดความขัดแย้งหรือลำบากใจในสถานภาพต่าง ๆ ได้

มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ (2544:78) อ้างถึงใน ศศิธร หุ่นทอง (2555:8-9) ได้จำแนกบทบาทออกเป็น 3 ด้าน ได้แก่

1. บทบาทในอุดมคติ (ideal role) ได้แก่บทบาทที่กำหนดไว้ตามความคาดหวังบุคคลทั่วไปในสังคมเพื่อเป็นแนวทางในการปฏิบัติเป็นแบบฉบับที่สมบูรณ์ ซึ่งผู้มีสถานภาพนั้น ๆ ควรถูกกระทำ แต่อาจไม่มีใครทำตามนั้นก็ได้

2. บทบาทที่บุคคลเข้าใจหรือรับรู้ (perceived role) เป็นหน้าที่ที่บุคคลคาดหวัง คิดด้วยตัวเองว่าควรเป็นอย่างไร ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับทัศนคติ ค่านิยม บุคลิกภาพ และประสบการณ์ของแต่ละบุคคลด้วย

3. บทบาทหน้าที่แสดงออกจริง (actual หรือ enacted role) เป็นการกระทำที่บุคคลปฏิบัติจริง ๆ ขึ้นอยู่กับเหตุการณ์เฉพาะหน้าในขณะนั้นด้วย จึงทำให้การแสดงบทบาทแตกต่างกันไป

วินิจ เกตุขำ และ คำเพชร ฉัตรสุกสกุล (2522: 63) อ้างถึงใน สุวิสาห์ กันตอนันตพร (2554:15) ได้แบ่งประเภทของบทบาทออกเป็น 2 ประเภท ใหญ่ๆ คือ

1. บทบาทที่เข้ากันได้กับบุคลิกภาพส่วนรวมของบุคคล หมายถึงบทบาทที่แสดงออกมาแล้วสอดคล้องกับความรู้สึกของตนเอง และสอดคล้องกับความคาดหวังของสังคมที่กำหนดว่า เขาควรมีบทบาทเช่นไร

2. บทบาทที่เข้ากันไม่ได้กับบุคลิกภาพส่วนรวมของบุคคล หมายถึงบทบาทที่แสดงออกมาแล้วขัดกับความรู้สึกของตนเองและผิดไปจากความคาดหวังของสังคมที่กำหนดว่า เขาควรมีบทบาทเช่นไร

ซุลา จิตพิทักษ์ (2528:39) อ้างถึงใน ชำนาญ เมืองทอง (2556:11) ได้ทำการศึกษาบทบาทใน 3 แง่มุม เพื่อให้เข้าใจถึงความขัดแย้งทางบรรทัดฐานของสังคม และสามารถมองเห็นความสัมพันธ์ทางสังคม ดังนี้

1. ความคาดหวังในบทบาท (role expectation) แสดงให้เห็นถึงโครงสร้างของความรู้ ความเข้าใจ 2 ประการ ประการแรก ด้านการเร้าจากการติดต่อเกี่ยวข้องกับบุคคลกับพฤติกรรมปกติของบุคคลอื่น ประการที่สอง ในด้านการตอบสนองจากแนวโน้มของการแสดงออกของบุคคลนั้น กับลักษณะการแสดงออกตามตำแหน่งเฉพาะในสังคม

2. การรับรู้ในบทบาท (role perception) บทบาทแต่ละบทบาทมีความสัมพันธ์กันในระบบสังคม การกระทำตามบทบาทนั้นขึ้นอยู่กับความเข้าใจของปัจเจกบุคคล การแปลความหมาย รวมทั้งคุณสมบัติส่วนตัวของบุคคล สิ่งเหล่านี้กำหนดให้บุคคลรับรู้หรือแสดงบทบาทแตกต่างกันไปตามลักษณะอุปนิสัย ความคิด ความรู้ ความสามารถ มุมเหตุจูงใจ ประสบการณ์เดิม การฝึกอบรม ฝึกฝน ความพึงพอใจ ตลอดจนรวมถึงสภาพทางกายและจิตใจของบุคคลที่ดำเนินตามบทบาทนั้น

3. การขัดแย้งในบทบาท (role conflict) บุคคลที่มีสถานภาพมากกว่าหนึ่งสถานภาพในสถานการณ์หนึ่ง ๆ บทบาทที่ต้องกระทำมีมากกว่าหนึ่งบทบาท ซึ่งอาจก่อให้เกิดความยุ่งยากได้ โดยเฉพาะอย่างยิ่งหากบทบาททั้งหลายนั้นขัดแย้งกัน

1.1.3 ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับบทบาท

รุจ ศิริสัตย์ลักษณ์ และคณะ (2544:180) รวบรวมทฤษฎีทางจิตวิทยาที่เกี่ยวกับบทบาทที่สำคัญไว้ดังนี้

1. ทฤษฎีของลินตัน (Linton, 1945) ลินตัน ได้กล่าวว่า สถานภาพหรือตำแหน่งเป็นตัวกำหนดบทบาทให้แก่บุคคล ดังนั้นเมื่อกำหนดตำแหน่งใดขึ้นก็จำเป็นต้องมีบทบาทหรือภาระหน้าที่กำกับตำแหน่งนั้นเสมอ (ศักดิ์ไทย สุรกิจบวร 2542:172) เช่น สถานภาพของสมาชิกกลุ่มแม่บ้านเกษตรกร ก็จะต้องกำหนดบทบาทให้ชัดเจนว่า จะต้องมีบทบาทใดบ้าง อาทิเช่น จะต้องเข้าร่วมกิจกรรมกลุ่มปฏิบัติตามหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายจากกลุ่ม หากเป็นเหรียญก็จะต้องมีหน้าที่ควบคุมดูแลบัญชีรายรับรายจ่ายของกลุ่ม เป็นต้น

2. ทฤษฎีของพาร์สัน (Parson) พาร์สัน ได้กล่าวว่า ความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลทำให้แต่ละคนมีบทบาทเพิ่มขึ้น เพราะจะต้องติดต่อและทำความเข้าใจซึ่งกันและกัน ตามความสัมพันธ์ที่เกิดขึ้น เช่น ทรงวุฒิอยู่ที่บ้านมีบทบาทเป็นพ่อ และในสังคมเขายังมีสถานภาพในการเป็นกำนัน ประธานกลุ่มเกษตรกร สมาชิกกลุ่มสหกรณ์ออมทรัพย์ด้วย จะเห็นว่าทรงวุฒิมียุติหลายสถานภาพ ดังนั้นเขาก็ย่อมจะต้องแสดงบทบาทเพิ่มขึ้นเป็นเงาตามตัว

3. ทฤษฎีของฮอร์แมนส์ (Homanns) ฮอร์แมนส์ ได้กล่าวว่า ตำแหน่งทำให้มีความสัมพันธ์กันกับผู้อื่น และเป็นสิ่งจูงใจให้เกิดการกระทำต่าง ๆ ซึ่งก่อให้เกิดประโยชน์ต่อตนเอง ซึ่งบุคคลจะเปลี่ยนบทบาทไปตามตำแหน่งเสมอ เช่น ทรงวุฒิเมื่ออยู่บ้านก็จะมีบทบาทในการอบรมบุตร เพราะมีตำแหน่งเป็นพ่อ และเมื่อมีการประชุมกลุ่มเกษตรกรเขาก็จะต้องเป็นประธานในที่ประชุม เพราะเขามีตำแหน่งเป็นประธานกลุ่ม เป็นต้น

4. ทฤษฎีของนาเดล (Nadel, 1957) นาเดล ได้กล่าวว่า บทบาทประกอบด้วยส่วนประกอบที่สำคัญต่อพฤติกรรมหลายลักษณะ (ศักดิ์ไทย สุรกิจบวร 2542:173) เช่น

1) ส่วนประกอบที่เสริมบทบาท เช่น เป็นวิทยากรจะต้องพูดเก่ง มีทักษะในการถ่ายทอดความรู้ สามารถอุทิศเวลาว่างในการถ่ายทอดความรู้ให้เกษตรกรที่สนใจได้ เป็นต้น

2) ส่วนประกอบที่เป็นตัวสำคัญหรือแกนของบทบาท ซึ่งจะขาดไม่ได้ เช่น เป็นเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรก็จะต้องมีผู้บังคับบัญชา มีเกษตรกร หรือเป็นสมาชิกกลุ่มสหกรณ์ ก็จะต้องมีประธานกลุ่ม มีเลขานุการกลุ่ม เป็นต้น

3) ส่วนประกอบที่เป็นไปตามกฎหมาย เช่น เป็นสมาชิกกลุ่มสหกรณ์ ก็จะต้องจดทะเบียนเป็นสมาชิกสหกรณ์ ต้องเปิดบัญชีสหกรณ์อย่างต่ำ 100 บาท เป็นต้น

โดยนาเดลได้สร้างทฤษฎีของบทบาทโดยสร้างในรูปสมการ ดังนี้

$$p = a, b, c, \dots n$$

เมื่อ p หมายถึง บทบาทของบุคคลที่แสดงออก

a, b, c, \dots, n หมายถึง ส่วนประกอบที่มีผลต่อพฤติกรรม

จากทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมข้างต้น ทั้ง 4 ทฤษฎีนี้ จะเห็นได้ว่าการที่แต่ละคนจะแสดงพฤติกรรมใด ๆ ออกมานั้น ย่อมเป็นไปตามบทบาทที่ต้องแสดงออกตามสถานภาพหรือตำแหน่งหน้าที่นั้น ๆ และบุคคลคนหนึ่งก็อาจจะมีหลายสถานภาพก็ได้ทำให้ต้องแสดงออกหลายบทบาท ซึ่งในบางสถานการณ์การที่บุคคลมีหลายสถานภาพอาจทำให้เกิดความขัดแย้งในบทบาทขึ้นได้ ยกตัวอย่างที่เห็นได้ชัด เช่น นายบวรเป็นตำรวจ แต่ลูกชายชายาเสพติด โดยตามบทบาทแล้ว นายบวรต้องจับลูกชายเข้าคุก แต่นายบวรก็รักและเป็นห่วงลูก นายบวรก็อาจเกิดความขัดแย้งในบทบาทขึ้นได้ว่าเขาควรจะทำอย่างไร เป็นต้น

จากแนวคิดทฤษฎีบทบาทที่เกี่ยวข้องสรุปได้ว่า การแสดงบทบาทของแต่ละคนนั้นจะต้องมีสถานภาพหรือตำแหน่งทางสังคมเป็นตัวกำหนด ซึ่งแต่ละคนอาจมีหลายบทบาทที่สัมพันธ์กับผู้อื่นหรือมีสิ่งจูงใจให้แสดงบทบาทนั้น แต่บางสถานการณ์อาจทำให้เกิดความขัดแย้งในการแสดงบทบาทขึ้นได้

1.2 แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติงาน

พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน (2546: 647) อธิบายความหมายของคำว่า “ปฏิบัติ” หมายถึง การดำเนินการไปตามระเบียบแบบแผน เช่น ปฏิบัติราชการ, กระทำเพื่อให้เกิดความชำนาญ เช่น ภาคปฏิบัติ; กระทำตาม เช่น ปฏิบัติตามสัญญา; ประพฤติ เช่น ปฏิบัติสมณธรรม ปฏิบัติต่อกัน; ประนินิบิตรีบไซ้ เช่น ปฏิบัติบิดามารดา ปฏิบัติครูบาอาจารย์

เกษมธิดา สพสมัย (2536:24) อ้างถึงใน สุวิสาห์ กันตอนันตพร (2554:12) ได้กล่าวถึง การปฏิบัติงาน ว่าหมายถึง พฤติกรรมที่แสดงออกเป็นความสามารถ โดยการนำความรู้ความเข้าใจ ที่มีอยู่มาใช้ในการแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ในสถานการณ์จริง และในชีวิตประจำวันอย่างถูกต้องเหมาะสม

สมศักดิ์ สมบูรณ์ (2546:10) กล่าวว่า การปฏิบัติงาน หมายถึง การที่บุคคลทำงานตามตำแหน่ง ตามภาระหน้าที่ ความรับผิดชอบของตนอย่างเต็มความสามารถ เพื่อให้งานเกิดผลสำเร็จตามหน้าที่แต่ละกลุ่มแต่ละองค์กรได้กำหนดและตรงกับความต้องการของบุคคลที่เกี่ยวข้องด้วย

กู๊ด (Good 1973: 414) อ้างถึงใน สมศักดิ์ สมบูรณ์ (2546:9) :10 ได้ให้ความหมายของการปฏิบัติงานไว้ว่า “การปฏิบัติงาน” (Performance) หมายถึง การทำงานอย่างเต็มความสามารถเพื่อผลสำเร็จอย่างดีที่สุดของงาน

จากแนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติงาน สรุปได้ว่า การปฏิบัติงาน คือ การ

ทำงานอย่างเต็มความสามารถเพื่อให้เกิดผลสำเร็จตามที่กำหนดและตรงกับความต้องการของบุคคลหรือองค์กร

1.3 แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับแรงจูงใจ

รูดิ คิริสตีลลิกษณ์ และคณะ (2544:170-171) กล่าวถึงการจูงใจ ดังนี้
การจูงใจ เป็นกระบวนการอย่างหนึ่งที่ช่วยกระตุ้นให้บุคคลประพฤติปฏิบัติในบางสิ่งบางอย่างที่จะนำไปสู่ความสำเร็จ การกระตุ้นนี้เรียกว่า การจูงใจ

การจูงใจ คือ กระบวนการชักจูงใจ สิ่งเร้าที่เกิดขึ้นในตัวบุคคล และทำให้อยากทำพฤติกรรมต่าง ๆ ออกมา โดยที่ตนเองอยากทำตามที่ตนเองปรารถนา หรือทำพฤติกรรมที่ผู้จูงใจอยากให้ทำก็ได้

แรงจูงใจ คือ พลังแรงภายในของบุคคล (สัตว์) ทำให้คนเรา (หรือสัตว์) เกิดพฤติกรรมและควบคุมแนวทางของพฤติกรรมให้บรรลุเป้าหมาย

ประเภทของแรงจูงใจ

1. แรงจูงใจภายใน (instinsic motivation หรือ self motivation) คือ แรงจูงใจที่เกิดขึ้นภายในตนเองมีผลทำให้คนเราแสดงพฤติกรรมออกไป เช่น เราชอบสุนัข เราก็มักจะหาซื้อสุนัขมาเลี้ยงไว้ที่บ้าน เป็นต้น
2. แรงจูงใจภายนอก (extrinsic motivation) คือ แรงจูงใจที่เกิดจากการได้รับสิ่งจูงใจภายนอกตัวเรา ด้วยความมุ่งหมายที่จะให้เราทำพฤติกรรมอย่างใดอย่างหนึ่ง เช่น รางวัลเป็นสิ่งจูงใจให้เกิดแรงจูงใจในการทำงานร่วมกันของสมาชิกกลุ่มยูวเกษตรกร เพื่อที่จะได้รับรางวัลกลุ่มยูวเกษตรกรดีเด่น เป็นต้น

สมพงษ์ เกษมสิน (2523: 320) อ้างถึงในสุวิสาห์ กันตอนันตพร (2554:19) ได้กล่าวถึง องค์ประกอบที่จะสร้างสิ่งจูงใจในการทำงาน ประกอบด้วย

1. สิ่งจูงใจที่เป็นเงิน (Financial Incentive) เป็นสิ่งจูงใจที่มีอิทธิพลต่อผู้ปฏิบัติงานโดยตรง ซึ่งสามารถแบ่งออกเป็น 2 ประเภท คือ
 - 1.1 สิ่งจูงใจทางตรง (Direct Incentive) เป็นสิ่งจูงใจที่มีผลโดยตรงต่อ ผลผลิตหรือผลงานของผู้ปฏิบัติงาน เช่น การจ่ายค่าจ้างให้สูงขึ้นเมื่อผลการปฏิบัติงานสูงกว่ามาตรฐานที่กำหนดไว้
 - 1.2 สิ่งจูงใจทางอ้อม (Indirect Incentive) เป็นสิ่งจูงใจที่มีผลในทางสนับสนุนหรือส่งเสริมให้ผู้ปฏิบัติงานทำงานได้ดีขึ้น เช่น การจ่ายบำนาญบำนาญ ค่ารักษาพยาบาล ฯลฯ
2. สิ่งจูงใจที่ไม่ใช่ตัวเงิน (Non- Financial Incentive) เป็นสิ่งจูงใจที่ส่วนใหญ่ มักจะสนองตอบต่อความต้องการด้านจิตใจ เช่น การยกย่องชมเชย การยอมรับว่าเป็นส่วนหนึ่งของหมู่คณะ โอกาสความก้าวหน้า และความมั่นคงในงาน

รูด สิริสัตย์ลักษณะ และคณะ (2544:171-173) ได้รวบรวมทฤษฎีทางจิตวิทยาที่สำคัญเกี่ยวกับการจูงใจ ดังนี้

1. ทฤษฎีความสัมพันธ์ระหว่างความต้องการแรงขับและสิ่งล่อใจ (The need drive-incentive theories) เมื่อบุคคลขาดความสมดุลภายในร่างกายจะทำให้เกิดแรงขับ (Drive) นั่นก็คือความต้องการทางร่างกายจะทำให้เกิดแรงขับขึ้น และแรงขับเหล่านี้จะเป็นตัวกระตุ้นให้เกิดกิจกรรมหรือการกระทำต่าง ๆ เพื่อไปสู่จุดหมายปลายทางหรือสิ่งที่เป็นสิ่งล่อใจนั้น ๆ เมื่อถึงจุดหมายปลายทางแล้วแรงขับก็ลดลง

2. ทฤษฎีการจูงใจของเฮอรัซเบิร์ก (Frederick Herzberg) ได้ทำการศึกษาเกี่ยวกับแรงจูงใจและได้สรุปว่าความพอใจในงานที่เกิดจากปัจจัย 2 ปัจจัย คือ ปัจจัยจูงใจ (motivator factor) และปัจจัยค้ำจุน (hygiene factor) โดยมีรายละเอียดดังนี้ (สงวน สิทธิลิขสิทธิ์ 2529:117)

2.1 ปัจจัยจูงใจ (motivator factor) ที่ทำให้เกิดความพึงพอใจในการปฏิบัติงาน โดยเรียงตามลำดับความสำคัญ ดังนี้

2.1.1 ความสำเร็จของงาน

2.1.2 การได้รับการยกย่อง

2.1.3 ความก้าวหน้า

2.1.4 ลักษณะของงาน

2.1.5 โอกาสที่จะก้าวหน้า

2.1.6 สภาพการทำงาน

2.2 ปัจจัยค้ำจุน (hygiene factor) ซึ่งเรียงตามลำดับความสำคัญ ดังนี้

2.2.1 นโยบายการบริหารงาน

2.2.2 เงินเดือน

2.2.3 การบังคับบัญชาหรืออิทธิพลงาน

2.2.4 ความมั่นคงของงาน

2.2.5 ความสัมพันธ์ในหน่วยงาน

2.2.6 สภาพแวดล้อมในการทำงาน

3. ทฤษฎีการจูงใจของแอตคินสัน (Atkinson, 1953) แอตคินสัน ได้เสนอเป็นทฤษฎีไว้ว่า ในการทำงานใด ๆ คนเรามีแนวโน้มอยู่ 2 ทาง คือ

3.1 องค์กรประกอบที่จะทำให้บุคคลประสบความสำเร็จปราศจากความล้มเหลว มีอยู่ 3 ประการ คือ การจูงใจ สถานการณ์ และทัศนคติ

3.2 ความคาดหวังที่จะสำเร็จและการทำงาน ซึ่งแอดคินสัน ได้ตั้งข้อสังเกตไว้ 3 ประการ ดังนี้

3.2.1 เมื่อบุคคลทำงานสำเร็จความคาดหวังในการทำงานครั้งต่อไปจะมีมากขึ้น แต่ถ้าล้มเหลวความคาดหวังในการทำงานครั้งต่อไปจะลดลง

3.2.2 การที่บุคคลทำงานนั้นซ้ำอีกหรือไม่ ภายหลังจากที่ได้รับความสำเร็จแล้ว ย่อมขึ้นอยู่กับความคาดหวังใหม่ของแต่ละบุคคล

3.2.3 การเปลี่ยนแปลงความคาดหวัง เป็นผลมาจากการเปลี่ยนแปลงแรงจูงใจ ฌฐพล ชันไชย (2526: 12) อ้างถึงในสุวิสาห์ กันตอนันตพร (2554:19) กล่าวว่า สิ่งจูงใจในการปฏิบัติงาน จะมีอิทธิพลต่อการปฏิบัติงานเป็นอย่างมาก กล่าวคือ ถ้าบุคลากรในองค์กรมีความพึงพอใจในงานสูง ย่อมนำไปสู่การปฏิบัติงาน อย่างมีประสิทธิภาพ ผู้บริหารควรมุ่งให้ความสนใจที่จะปรับปรุง ประสิทธิภาพในการปฏิบัติงาน โดยจัดหาลักษณะประกอบต่าง ๆ ของหน่วยสิ่งจูงใจ เช่น สภาพการปฏิบัติงาน สวัสดิการในหน่วยงาน ค่าจ้างค่าตอบแทน เพื่อให้ผู้ปฏิบัติงาน เกิดความพึงพอใจในการปฏิบัติงาน และเป็นแรงกระตุ้นให้เกิดการปฏิบัติงานอย่างมีประสิทธิภาพ

2. แนวคิดเกี่ยวกับอาสาศัมภักดิ์กรรมหมู่บ้าน

2.1 แนวความคิดเกี่ยวกับอาสาศัมภักดิ์

มังกร บุญคำ (2543:8) อ้างถึงใน ชำนาญ เมืองทอง (2556:15) ได้ให้ความหมายของคำว่าอาสาศัมภักดิ์ หมายถึง

1. ผู้ไม่ใช่ผู้มีวิชาชีพในเรื่องนั้น โดยเฉพาะ
2. เป็นผู้ที่ไม่ได้รับเงินเดือน ค่าจ้างหรือค่าเบี้ยเลี้ยงใด ๆ เป็นค่าตอบแทนในการปฏิบัติงานนั้น แต่อาจจะได้รับค่าพาหนะเดินทาง ค่าอาหารสำหรับรับประทานหรือค่าใช้จ่ายในการลงทะเบียนเข้าร่วมประชุมอบรมต่าง ๆ

3. มีความรับผิดชอบแตกต่างจากเจ้าหน้าที่ประจำ คือ

3.1 ไม่ต้องรับผิดชอบในโปรแกรมและการจัดการใด ๆ ที่ฝ่ายบริหารได้ดำเนินการไป เว้นแต่จะได้อำนาจไว้ในระเบียบข้อบังคับขององค์กรนั้น ๆ

3.2 อาสาศัมภักดิ์จะมีการแสดงตัวเองว่ามีความผูกพันกับองค์กรหรือชุมชน แตกต่างไปจากเจ้าหน้าที่ประจำ ซึ่งโดยทั่วไปย่อมหวังความก้าวหน้าในตำแหน่งหน้าที่การงานและ

จะนึกถึงจุดหมายปลายทางและบริการที่จะให้ชุมชน โดยมีการเสียสละเวลา สติปัญญา และอื่น ๆ โดยไม่หวังผลตอบแทน

คำว่า “อาสาสมัคร” มีผู้ให้คำนิยามและความหมายไว้เป็นจำนวนมาก ซึ่งส่วนใหญ่แล้วจะมีความหมายที่ใกล้เคียงกัน ดังนี้

1. ผู้ที่สมัครใจทำงานเพื่อประโยชน์แก่ประชาชนและสังคม โดยไม่หวังผลตอบแทนเป็นเงินหรือสิ่งอื่นใด ผลตอบแทนที่อาสาสมัครได้รับ คือ ความสุข ความภูมิใจที่ได้ปฏิบัติงานที่เป็นประโยชน์แก่ประชาชน สังคม และประเทศชาติ
2. ผู้ที่สมัครใจทำงานเพื่อประโยชน์สาธารณะ โดยไม่หวังผลตอบแทนเป็นเงินหรือสิ่งอื่นใด
3. บุคคลที่อาสาเข้ามาช่วยเหลือสังคมด้วยความสมัครใจ เสียสละ เพื่อช่วยเหลือผู้อื่น ป้องกันแก้ไขปัญหาและพัฒนาสังคม โดยไม่หวังสิ่งตอบแทน
4. บุคคลที่มีใจอาสาเข้ามาช่วยเหลือ หรือเยียวยาสังคมด้วยความสมัครใจ ด้วยความเสียสละ เพื่อช่วยเหลือผู้อื่นในการดูแลป้องกัน แก้ปัญหา พัฒนาสังคม ผลตอบแทนที่อาสาสมัครได้รับเป็นความสุข ความปิติ ความภาคภูมิใจ
5. การให้ร่างกาย แรงใจ แรงสติปัญญา ให้ความช่วยเหลือแก่ผู้อื่น อาสาทำความดีเพื่อสังคม บำเพ็ญตนเป็นประโยชน์ต่อส่วนรวม ด้วยความเมตตา กรุณาและปรารถนาดีอย่างจริงใจ

2.2 ความหมายและความเป็นมาของอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้าน

ความหมายของอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้าน

กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ (2554:4) ได้ให้ความหมายของอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้าน หมายถึง อาสาสมัครเกษตรหรือผู้แทนเกษตรกรระดับหมู่บ้านที่ได้รับการคัดเลือก (หมู่บ้านละ 1 คน) จากที่ประชุมอาสาสมัครเกษตรและผู้แทนเกษตรกรระดับหมู่บ้าน เพื่อทำหน้าที่ประสานเชื่อมโยงการทำงานของอาสาสมัครเกษตรสาขาต่าง ๆ เกษตรกร องค์กรและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในหมู่บ้านเรียกโดยย่อว่า “อกม. อยู่ในวาระคราวละ 4 ปี

กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ (2555:14) ได้ระบุความหมายของอาสาสมัครเกษตรว่าหมายถึง เกษตรกรหรือบุคคลที่ได้รับการคัดเลือกหรือสมัครใจเข้าเป็นอาสาสมัครภายใต้ หลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่กระทรวงเกษตรและสหกรณ์กำหนด เพื่อเป็นเครือข่ายในการช่วยเหลือการปฏิบัติงานของหน่วยงานต่าง ๆ รวมทั้งงานของชุมชน ซึ่งเกี่ยวข้องกับการเกษตร หรือสหกรณ์ เรียกโดยย่อว่า “อกษ.”

ความเป็นมาของอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้าน

ประวิช จรด้า (2556) กล่าวถึงความเป็นมาของอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้าน ดังนี้ ปี 2520-2523 กรมส่งเสริมการเกษตรได้กำหนดให้เจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตร คัดเลือกเกษตรกรผู้นำทางการเกษตร จำนวนร้อยละ 10 ของครอบครัวเกษตรกรในหมู่บ้าน เพื่อเป็น แกนกลางในการรับความรู้จากเจ้าหน้าที่ และกระจายความรู้ไปยังเกษตรกรรายอื่น ๆ ต่อไป เพื่อให้ เกษตรกรส่วนใหญ่ได้รับคำแนะนำอย่างทั่วถึงในระยะเวลาอันสั้น โดยใช้วิธีการสอบถามบุคคล สำคัญในหมู่บ้านว่าเกษตรกรมักจะไปขอคำแนะนำหรือความรู้จากใครในหมู่บ้านนี้มากที่สุด บุคคล ที่ได้รับการเอ่ยชื่อมากที่สุดจะได้รับการพิจารณาให้เป็นเกษตรกรผู้นำ

ปี 2523-2527 ได้กำหนดให้มีการคัดเลือกเกษตรกรผู้นำโดยวิธีสังคมมิติ (Sociometry) โดยมีหลักการคือสอบถามเกษตรกรทุกครอบครัวว่าเกษตรกรไปขอคำปรึกษาหรือ คำแนะนำทางการเกษตรจากใครมากที่สุด เกษตรกรที่ได้รับระบุชื่อบ่อยครั้ง ถือว่าเป็นเกษตรกร ผู้นำ

ปี 2526 กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ได้ออกระเบียบว่าด้วยการกำหนดบทบาท หน้าที่ของเกษตรกรผู้นำ และเกษตรหมู่บ้าน พ.ศ. 2526 เมื่อวันที่ 3 พฤษภาคม 2526 ต่อมา หน่วยงานภายใต้สังกัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ได้มีการคัดเลือกผู้แทนเกษตรกรในท้องถิ่น ตามความชำนาญเฉพาะสาขา เพื่อช่วยเหลือการปฏิบัติงานของหน่วยงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับ การเกษตร และมีส่วนร่วมในการเผยแพร่ความรู้ ถ่ายทอดเทคโนโลยีและประชาสัมพันธ์งาน นโยบายในรูปแบบของอาสาสมัครเกษตรประเภทต่าง ๆ โดยมีรูปแบบการบริหารงานและกำหนด สิ่งตอบแทนและสิ่งจูงใจแตกต่างกันไป ดังนั้นเพื่อให้การดำเนินงานเกิดความเป็นเอกภาพเป็นไป ในแนวทางเดียวกัน กระทรวงเกษตรและสหกรณ์จึงได้มีการออกระเบียบและดำเนินการดังนี้

ปี 2548 ระเบียบกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ว่าด้วยการบริหารงานอาสาสมัคร เกษตรและอาสาสมัครยุวเกษตรกร พ.ศ.2548 เมื่อวันที่ 13 ธันวาคม 2548 และเมื่อได้มีการดำเนินงาน มาระยะหนึ่ง กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ได้พิจารณายกเลิกระเบียบฉบับนี้เพื่อให้ความเหมาะสม และความคล่องตัวในการปฏิบัติงาน

ปี 2551 ออกระเบียบกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ว่าด้วยการบริหารงาน อาสาสมัครเกษตร พ.ศ. 2551 เมื่อวันที่ 31 มกราคม 2551 และยังคงใช้อยู่จนถึงปัจจุบัน เพื่อ จัดระบบ โครงสร้างการบริหารและเครือข่ายการปฏิบัติงานที่เป็นเอกภาพรวม ทั้งการดูแลด้าน สวัสดิการและสิ่งตอบแทนแก่อาสาสมัครเกษตรให้เป็นไปในแนวทางเดียวกัน

ปี 2553 กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ออกประกาศเรื่องบัตรประจำตัวอาสาสมัคร และอาสาสมัครเกษตรเมื่อวันที่ 26 สิงหาคม 2553

ปี 2553 กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ออกประกาศเรื่องประเภทคุณสมบัติและการขึ้นทะเบียนอาสาสมัครเกษตรกิตติมศักดิ์ เมื่อวันที่ 8 กันยายน 2553 โดยกำหนดให้มีอาสาสมัครเกษตร จำนวน 13 ประเภท

ปี 2554 กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ จัดทำโครงการส่งเสริมอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้าน โดยมอบหมายให้กรมส่งเสริมการเกษตรดำเนินการคัดเลือกอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้าน (อกม.) และดำเนินการจัดทำคู่มือการดำเนินงานโครงการส่งเสริมอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้าน (อกม.) โดยเริ่มดำเนินการตั้งแต่เดือนกุมภาพันธ์ 2554 และประเมินผลการปฏิบัติงานในเดือนกุมภาพันธ์ 2555 หากผลการดำเนินการผ่านการประเมิน ก็จะดำเนินการดูแลด้านสวัสดิการและสิ่งตอบแทนแก่อาสาสมัครเกษตรหมู่บ้าน ให้มากยิ่งขึ้น โดยมีแนวทางที่จะกำหนดให้มีค่าตอบแทนแก่อาสาสมัครเกษตรหมู่บ้าน (อกม.) เช่นเดียวกันกับ อสม.

2.3 การขึ้นทะเบียนอาสาสมัครเกษตร และอาสาสมัครเกษตรกิตติมศักดิ์

กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ได้ออกประกาศกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ เรื่องประเภท คุณสมบัติ และการขึ้นทะเบียนอาสาสมัครเกษตร และอาสาสมัครเกษตรกิตติมศักดิ์ เพื่อให้การบริหารงานเกี่ยวกับอาสาสมัครเกษตรเป็นไปอย่างมีระบบและเป็นเอกภาพ โดยกำหนดให้มีอาสาสมัครเกษตรที่ปฏิบัติงานในสาขาต่าง ๆ ตามความถนัดของอาสาสมัครเกษตรรวม 13 สาขา คือ อาสาสมัครเกษตรและสหกรณ์ อาสาสมัครฝนหลวง อาสาสมัครเกษตรด้านบัญชี ประมงอาสา อาสาปศุสัตว์ หมอดินอาสา เกษตรหมู่บ้าน อาสาสมัครสหกรณ์อาสาสมัครชลประทาน เศรษฐกิจการเกษตรอาสา อาสาสมัครปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรวม อาสาสมัครชวานาชั้นนำ และอาสาพัฒนาฯ พารา ได้กำหนดคุณสมบัติอาสาสมัครเกษตรไว้ดังนี้ (ประกาศกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ลงวันที่ 8 กันยายน 2553)

- 1) มีความรู้ ความสามารถและเชี่ยวชาญ ด้านการเกษตรอันเป็นประโยชน์ต่อเกษตรกรและสังคม
- 2) มีภูมิลำเนาหรือประกอบอาชีพเกษตรกรรวมในพื้นที่ที่สมัคร
- 3) มีสุขภาพแข็งแรงและมีความสนใจและกระตือรือร้นในงานด้านการพัฒนาการเกษตร
- 4) เป็นผู้มีความเสียสละและเอื้อเฟื้อแก่ผู้
- 5) มีความประพฤติดีและเป็นแบบอย่างให้กับเกษตรกรในชุมชน
- 6) สามารถติดต่อประสานงานกับเจ้าหน้าที่และเกษตรกรภายในพื้นที่ได้เป็นอย่างดี

7) สามารถนำความรู้เทคโนโลยีและข้อมูลข่าวสารที่ได้รับการถ่ายทอดสู่เกษตรกรกลุ่มเป้าหมายได้

2.4 ความสำคัญของอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้าน (อกม.) ต่อการพัฒนาการเกษตรของประเทศ

กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ (2555:4) ได้ระบุความสำคัญของอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้านต่อการพัฒนาการเกษตรของประเทศ ดังนี้

- 1) เป็นผู้รู้จักพื้นที่และมีความเข้าใจเกษตรกร รู้ปัญหาและขีดความสามารถในการพัฒนาภาคการเกษตรของแต่ละหมู่บ้านเป็นอย่างดี
- 2) เป็นผู้ได้รับความไว้วางใจทั้งจากเกษตรกร อาสาสมัครเกษตร (อกษ.) สาขาต่าง ๆ และจากทางราชการ ให้เป็นผู้แทนของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ประจำหมู่บ้าน
- 3) เป็นผู้เชื่อมประสานการปฏิบัติงานด้านการพัฒนาการเกษตรของอาสาสมัครเกษตร (อกษ.) ทุกสาขา รวมทั้งหน่วยงานหรือองค์กรภาครัฐ เอกชน สถาบันการศึกษา ฯลฯ ให้สามารถร่วมกันพัฒนาการเกษตรให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อทั้งเกษตรกร ชุมชน และประเทศชาติ

2.5 วิธีการสรรหาอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้าน

ตามประกาศกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ เรื่อง อาสาสมัครเกษตรหมู่บ้าน ลงวันที่ 24 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2554 ให้อาสาสมัครเกษตรทุกประเภทที่มีในแต่ละหมู่บ้านและผู้แทนเกษตรกรระดับหมู่บ้านที่ปลัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ และเกษตรและสหกรณ์จังหวัด ประกาศบัญชีรายชื่อผู้แทนเกษตรกรระดับหมู่บ้านที่ได้รับการคัดเลือกตามพระราชบัญญัติสภาเกษตรกรแห่งชาติ พ.ศ. 2553 เลือกในระหว่างกันเองให้ได้อาสาสมัครเกษตรหมู่บ้าน (อกม.) หมู่บ้านละ 1 คน กรณีหมู่บ้านใดมีอาสาสมัครเกษตรหรือผู้แทนเกษตรกรระดับหมู่บ้านเพียงคนเดียวให้ถือว่าอาสาสมัครเกษตรหรือผู้แทนเกษตรกรระดับหมู่บ้านคนนั้นเป็นอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้าน โดยให้นายทะเบียนอาสาสมัครเกษตรประจำจังหวัดคือเกษตรจังหวัด เป็นผู้ดำเนินการจัดให้มีการคัดเลือกอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้าน ให้อาสาสมัครเกษตรหมู่บ้านอยู่ในวาระคราวละ 4 ปี หรือให้สิ้นสุดสถานภาพการเป็นอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้าน โดยเหตุใดเหตุหนึ่งดังต่อไปนี้

- 1) ตาย
- 2) ลาออก
- 3) ถูกศาลสั่งให้เป็นคนเสมือนไร้ความสามารถหรือคนไร้ความสามารถ
- 4) เป็นบุคคลล้มละลาย

5) ต้องคำพิพากษาถึงที่สุดให้จำคุกและถูกจำคุก เว้นแต่เป็นโทษสำหรับความผิดโดยประมาทหรือความผิดลหุโทษ

6) คณะกรรมการ ออกชด. ในตำบลนั้นมีมติให้ออกด้วยคะแนนเสียงไม่น้อยกว่าสองในสามของจำนวนกรรมการทั้งหมด

2.6 บทบาทหน้าที่ของอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้าน

กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ (2555:6-11) ได้กำหนดบทบาทหน้าที่ของอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้าน (อกม.) มี 4 บทบาท ดังนี้

2.6.1 จัดเก็บรวบรวมข้อมูลพื้นฐานด้านการเกษตรของหมู่บ้าน

1) การขึ้นทะเบียนเกษตรกร (ทบก.) อาสาสมัครเกษตรหมู่บ้านมีหน้าที่ประชาสัมพันธ์ให้เกษตรกรทราบในเรื่องสิทธิประโยชน์ที่เกษตรกรจะได้รับจากการขึ้นทะเบียนเกษตรกร คุณสมบัติเกษตรกรที่จะขึ้นทะเบียนเกษตรกร เอกสารสำคัญที่ต้องใช้ในการขึ้นทะเบียนเกษตรกร และวัน เวลา สถานที่ รับขึ้นทะเบียนเกษตรกร นอกจากนี้ยังมีหน้าที่ช่วยเจ้าหน้าที่รับขึ้นทะเบียนและปรับปรุงข้อมูล โดยช่วยตรวจสอบความครบถ้วนของเอกสารหลักฐาน และตรวจสอบข้อมูลเบื้องต้น

2) การขึ้นทะเบียนเกษตรกรผู้ปลูกพืชเศรษฐกิจ (ทพศ.) อาสาสมัครเกษตรหมู่บ้านมีหน้าที่ประชาสัมพันธ์ให้เกษตรกรทราบในเรื่อง สิทธิประโยชน์ที่เกษตรกรจะได้รับจากการขึ้นทะเบียนเกษตรกรผู้ปลูกพืชเศรษฐกิจ (ทพศ.) คุณสมบัติเกษตรกรที่จะขึ้นทะเบียนเกษตรกรผู้ปลูกพืชเศรษฐกิจ (ทพศ.) เอกสารสำคัญที่ต้องใช้ในการขึ้นทะเบียนเกษตรกรผู้ปลูกพืชเศรษฐกิจ (ทพศ.) และวัน เวลา สถานที่ รับขึ้นทะเบียนเกษตรกรผู้ปลูกพืชเศรษฐกิจ (ทพศ.) การรับขึ้นทะเบียนเกษตรกรผู้ปลูกพืชเศรษฐกิจ (ทพศ.) โดยช่วยเจ้าหน้าที่รับคำร้องและตรวจสอบเอกสาร และตรวจสอบข้อมูลย้อนกลับเบื้องต้น การทำประชาคม โดยช่วยปิดประกาศเพื่อทำประชาคม และ เข้าร่วมให้ข้อมูลและตรวจสอบในเวทีประชาคม และร่วมกับเจ้าหน้าที่ออกสุ่มตรวจสอบแปลงของเกษตรกรด้วย

2.6.2 ร่วมกับกรรมการหมู่บ้านและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการจัดทำแผนพัฒนาการเกษตรระดับหมู่บ้าน

1) รวบรวมข้อมูลปัญหาความต้องการของอาสาสมัครเกษตร 13 สาขา และเกษตรกรในหมู่บ้าน

2) เข้าร่วมเวทีการจัดทำแผนพัฒนาการเกษตรระดับหมู่บ้าน/ตำบล และเสนอข้อมูลการเกษตรในเวทีจัดทำแผน

2.6.3 ประสานงานในการถ่ายทอดความรู้ และการแก้ไขปัญหาของเกษตรกรในหมู่บ้าน

- 1) สำรวจความต้องการความรู้ของเกษตรกรจากอาสาสมัครเกษตร 13 สาขา และเกษตรกรในหมู่บ้าน
- 2) ช่วยประสานงานเจ้าหน้าที่/วิทยากร
- 3) เชิญเกษตรกรเข้าร่วมรับการถ่ายทอดความรู้

2.6.4 ติดตามสถานการณ์การเกษตรในหมู่บ้านและรายงานเหตุการณ์ฉุกเฉินเร่งด่วนต่อหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

- 1) เฝ้าระวังและแจ้งเตือนภัยจากโรคแมลงศัตรูพืชระบาด และภัยพิบัติธรรมชาติ อาสาสมัครเกษตรหมู่บ้านมีหน้าที่จัดทำแปลงพยากรณ์เพื่อติดตามสถานการณ์การระบาด ประสานข้อมูลศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน (ศจช.) แจ้งเตือนภัยผ่านกำนัน/ผู้ใหญ่บ้าน/อบต./เสียงตามสาย/วิทยุชุมชน ฯลฯ และติดตามข้อมูลข่าวสารจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เช่น กรมอุตุนิยมวิทยา ฯลฯ
- 2) สำรวจพื้นที่ประสบภัยระหว่างเกิดภัย อาสาสมัครเกษตรหมู่บ้านมีหน้าที่ประสานงานเจ้าหน้าที่และผู้ที่เกี่ยวข้องและให้คำแนะนำปรึกษาแก่ผู้ประสบภัยในการเตรียมเอกสารหลักฐานการขอรับความช่วยเหลือและสำรวจพื้นที่ประสบภัย
- 3) การช่วยเหลือผู้ประสบภัยหลังเกิดภัย อาสาสมัครเกษตรหมู่บ้านมีหน้าที่ช่วยแจ้งนัดหมายเกษตรกร ช่วยรวบรวมและตรวจสอบหลักฐานเบื้องต้น และให้ข้อมูลที่ถูกต้องแก่เจ้าหน้าที่

2.7 แนวทางพัฒนาอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้าน

สำนักงานเกษตรจังหวัดอุบลราชธานี (2556:19) ได้ให้ความสำคัญกับอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้าน โดยอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้านเป็นบุคคลที่มีส่วนสำคัญในการพัฒนาการเกษตรในหมู่บ้าน เนื่องจากเป็นบุคคลที่ได้รับความไว้วางใจจากทุกฝ่ายให้เป็นผู้ประสานเชื่อมโยงการทำงานของอาสาสมัครเกษตรสาขาต่างๆ เกษตรกร องค์กรและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในหมู่บ้าน เพื่อให้เกิดการบูรณาการการทำงานพัฒนาด้านการเกษตร ซึ่งอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้านเป็นผู้ที่รู้จักพื้นที่ มีความเข้าใจปัญหาและความต้องการของเกษตรกรในหมู่บ้านเป็นอย่างดี ทำให้เกิดการพัฒนาการเกษตรที่ตรงกับปัญหา ความต้องการ และศักยภาพของเกษตรกรในหมู่บ้านกรมส่งเสริมการเกษตร ได้เล็งเห็นความสำคัญของอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้านจึงได้กำหนดแนวทางการดำเนินงานเพื่อให้เกิดการขับเคลื่อนอย่างต่อเนื่อง ในด้านองค์กรเกษตรกร วิสาหกิจชุมชน และ

เครือข่าย โดยพัฒนาศักยภาพอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้าน (อกม.) ให้สามารถปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ ดังนี้

1. พัฒนาอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้านให้มีความรู้ความสามารถในการปฏิบัติหน้าที่ตามภารกิจหลัก 4 เรื่อง ได้แก่ การจัดเก็บข้อมูลพื้นฐานด้านการเกษตรของหมู่บ้าน การจัดทำแผนพัฒนาการเกษตรระดับหมู่บ้าน การถ่ายทอดความรู้และการแก้ไขปัญหาของเกษตรกรในหมู่บ้าน และการติดตามสถานการณ์การเกษตรในหมู่บ้านและรายงานเหตุการณ์ฉุกเฉินเร่งด่วนโดยมีการพัฒนาต่อเนื่องอย่างเป็นระบบ

2. พัฒนาระบบฐานข้อมูลอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้านให้มีคุณภาพ เพื่อเป็นฐานข้อมูลกลางของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ และพัฒนาระบบการจัดเก็บ การบันทึกและรายงานข้อมูลการดำเนินงานของอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้านให้มีคุณภาพและสะดวกต่อการใช้งาน

3. พัฒนากระบวนการทำงานของอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้านโดยมีการประสานงานเชื่อมโยงกับระบบงานอื่น ๆ ของกรมส่งเสริมการเกษตร และกำหนดแนวทางการบูรณาการการทำงานกับหน่วยงานภาคีให้มีความชัดเจน รวมทั้งมีการชี้แจงทำความเข้าใจแก่ผู้เกี่ยวข้องทุกระดับ

4. สนับสนุนให้อาสาสมัครเกษตรหมู่บ้านมีบทบาทมากขึ้นในการพัฒนาการเกษตร โดยร่วมเป็นคณะกรรมการและคณะทำงานต่าง ๆ ร่วมในกิจกรรมส่งเสริมการเกษตร มีบทบาทเป็นผู้นำในด้านการเกษตรของหมู่บ้านมากขึ้น และเสริมสร้างความภาคภูมิใจในการเป็นอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้าน

ปี 2557 กรมส่งเสริมการเกษตร ได้กำหนดให้ทุกจังหวัดดำเนินการโครงการพัฒนาศักยภาพอาสาสมัครเกษตร เพื่อให้อาสาสมัครเกษตรหมู่บ้าน (อกม.) ได้รับการพัฒนาทักษะและศักยภาพของอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้าน (อกม.) และสามารถปฏิบัติงานสนับสนุนภารกิจของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ รวมถึงให้อาสาสมัครเกษตรหมู่บ้าน (อกม.) ได้มีความสามารถในการเป็นวิทยากรเกษตรกร สามารถร่วม จัดทำฐานข้อมูลทางการเกษตร แผนพัฒนาการเกษตรระดับหมู่บ้าน และถ่ายทอดความรู้ ตลอดจนมีทักษะในการพยากรณ์การระบาดของโรคและแมลงศัตรูพืชส่งเสริมและพัฒนาอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้านสู่ความเป็นเกษตรกรปราดเปรื่อง (Smart Farmer) ด้วย (ที่มา: สำนักงานเกษตรจังหวัดอุบลราชธานี)

3. สภาพทั่วไปของจังหวัดอุบลราชธานี

สำนักงานเกษตรจังหวัดอุบลราชธานี (2556:4) ได้อธิบายว่าจังหวัดอุบลราชธานี ตั้งอยู่ทางด้านตะวันออกเฉียงเหนือของประเทศไทย อยู่ระหว่างเส้นรุ้งที่ 16 องศา 10 ลิปดา ถึง

16 องศา 15 ลิปดาเหนือ และเส้นแวงที่ 104 องศา 32 ลิปดาตะวันออก ถึงเส้นแวงที่ 105 องศา 24 ลิปดาตะวันออก มีพื้นที่ใหญ่เป็นอันดับ 2 ของภาค และเป็นอันดับที่ 3 ของประเทศ อยู่ห่างจาก กรุงเทพมหานครทางรถยนต์ประมาณ 630 กิโลเมตร มีพื้นที่ทั้งหมด 16,112 ตารางกิโลเมตร

ทิศเหนือ ติดต่อ จังหวัดอำนาจเจริญ ยโสธร และสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว

ทิศใต้ ติดต่อ ประเทศกัมพูชาประชาธิปไตย และจังหวัดศรีสะเกษ

ทิศตะวันออก ติดต่อ สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว

ทิศตะวันตก ติดต่อ จังหวัดศรีสะเกษ และยโสธร

ลักษณะภูมิประเทศ จังหวัดอุบลราชธานี ตั้งอยู่ในบริเวณที่เรียกว่า แอ่งโคราช (Korat basin) สูงเหนือระดับน้ำทะเลปานกลาง 120 เมตร ลักษณะโดยทั่วไปเป็นที่สูงๆ ต่ำๆ สลับกับที่ราบสูงลาดเอียงไปทางตะวันออก มีแม่น้ำโขงเป็นแนวเขตกันจังหวัดอุบลราชธานี กับ สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว มีแม่น้ำไหลผ่านที่สำคัญ คือ แม่น้ำโขง แม่น้ำมูล แม่น้ำชี ลำเซบก ลำเซบาย ลำโดมใหญ่ ลำโดมน้อย และมีภูเขาสลับซับซ้อนหลายแห่งทางบริเวณชายแดนตอนใต้ที่สำคัญคือ เทือกเขาบรรทัดและเทือกเขาพนมดงรัก ซึ่งกั้นอาณาเขตระหว่างจังหวัดอุบลราชธานี กับสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาวและกัมพูชาประชาธิปไตย

การใช้พื้นที่เพื่อการเกษตร จังหวัดอุบลราชธานี มีพื้นที่ทั้งหมดประมาณ 10 ล้านไร่ เป็นพื้นที่เพื่อการเกษตรทั้งหมด 5,634,596 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 55.95 ของพื้นที่จังหวัด โดยแยกตามลักษณะการใช้ที่ดินเพื่อการเกษตร ดังนี้

ตารางที่ 2.1 แสดงการใช้พื้นที่เพื่อการเกษตร

พื้นที่เพื่อการเกษตร	ขนาดพื้นที่ (ไร่)	ร้อยละของพื้นที่การเกษตร
พื้นที่นา	4,077,121	72.36
พื้นที่ไร่	672,645	11.94
พื้นที่ไม้ผลไม้อื่น	403,705	7.16
พื้นที่พืชผักและไม้ดอกไม้ประดับ	35,010	0.62
พื้นที่การเกษตรอื่นๆ	446,115	7.92
รวม	5,634,596	100

ที่มา : สำนักงานเกษตรจังหวัดอุบลราชธานี (2556:4)

ข้อมูลด้านสังคม การปกครอง จังหวัดอุบลราชธานี แบ่งการปกครองออกเป็น 25 อำเภอ 219 ตำบล 2,699 หมู่บ้าน การปกครองท้องถิ่น ประกอบด้วย องค์การบริหารส่วนจังหวัด 1 แห่ง เทศบาล 27 แห่ง องค์การบริหารส่วนท้องถิ่น (อบต.) 211 แห่ง

ประชากร จากข้อมูลกรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทย ปี 2555 จังหวัดอุบลราชธานีมีครัวเรือนทั้งหมด 507,544 ครัวเรือน มีประชากรทั้งหมด 1,816,057 คน แยกเป็นชาย 911,101 คน หญิง 904,956 คน จากข้อมูลของสำนักงานเกษตรจังหวัด ปี 2555 จังหวัดอุบลราชธานี มีครัวเรือนเกษตรกรทั้งหมด 298,148 ครัวเรือน (คิดเป็นร้อยละ 58.74 ของครัวเรือนทั้งจังหวัด) ประชากรในภาคเกษตรทั้งหมด 1,192,592 คน (คิดเป็นร้อยละ 65.66 ของประชากรทั้งจังหวัด) แยกเป็นชาย 645,248 คน หญิง 619,944 คน

สำนักงานเกษตรจังหวัดอุบลราชธานี มีการดำเนินงานตามระบบส่งเสริมการเกษตร โดยการแบ่งเขตส่งเสริมการเกษตรตามพื้นที่อำเภอออกเป็นเขตส่งเสริมการเกษตรจำนวน 4 เขต แต่ละเขตประกอบด้วยอำเภอต่าง ๆ ดังนี้

ตารางที่ 2.2 เขตส่งเสริมการเกษตรของจังหวัดอุบลราชธานี

เขตส่งเสริมการเกษตร	สัญลักษณ์	อำเภอ
เขต A	A1	ตระการพืชผล
	A2	เขมราฐ
	A3	ศรีเมืองใหม่
	A4	กุศขำปูน
	A5	โพธิ์ไทร
	A6	นาตาล
เขต B	B1	เมืองอุบลราชธานี
	B2	วารินชำราบ
	B3	ม่วงสามสิบ
	B4	เขื่องใน
	B5	ดอนมดแดง
	B6	เหล่าเสือโก้ก

ตารางที่ 2.2 (ต่อ)

เขตส่งเสริมการเกษตร	สัญลักษณ์	อำเภอ
เขต C	C1	เดชอุดม
	C2	น้ำยืน
	C3	นาจะหลวย
	C4	บุญศรี
	C5	สำโรง
	C6	ทุ่งศรีอุดม
	C7	น้ำขุ่น
เขต D	D1	พิบูลมังสาหาร
	D2	ตาลชุม
	D3	โขงเจียม
	D4	สิรินธร
	D5	นาเยียม
	D6	สว่างวีระวงศ์

สำนักงานเกษตรจังหวัดอุบลราชธานี ได้ดำเนินการคัดเลือกอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้าน ตามนโยบายของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ครบทุกหมู่บ้าน รวมทั้งหมด 2,699 หมู่บ้าน ๆ ละ 1 คน รวม 2,699 คน โดยคัดเลือกจากอาสาสมัครเกษตร ทั้ง 13 สาขา ในหมู่บ้านนั้น ๆ เพื่อเป็นตัวแทนในการประสานงานหน่วยงานในสังกัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ระหว่างอาสาสมัครเกษตรของแต่ละหน่วยงาน และเกษตรกรภายในหมู่บ้าน ตามบทบาทหน้าที่ ซึ่งได้มีการแต่งตั้งคณะกรรมการอาสาสมัครเกษตรระดับจังหวัด อำเภอ และตำบลขึ้นด้วย ปัจจุบันกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ได้ให้ความสำคัญกับอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้านอย่างต่อเนื่อง โดยได้มอบหมายให้ดำเนินการ โครงการสำคัญของรัฐบาล เช่น โครงการสำมะโนการเกษตร การขึ้นทะเบียนเกษตรกร การขึ้นทะเบียนเกษตรกรผู้ปลูกพืชเศรษฐกิจ เป็นต้น (ที่มา : สำนักงานเกษตรจังหวัดอุบลราชธานี : 2555)

ตารางที่ 2.3 จำนวนอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้านในจังหวัดอุบลราชธานี

ที่	อำเภอ	จำนวน	
		หมู่บ้าน	อาสาสมัครเกษตรหมู่บ้าน (คน)
1	เมืองอุบลราชธานี	155	155
2	วารินชำราบ	192	192
3	พิบูลมังสาหาร	180	180
4	เขื่องใน	182	182
5	ม่วงสามสิบ	158	158
6	ตระการพืชผล	234	234
7	ตาลชุม	59	59
8	กุดข้าวปุ้น	75	75
9	โพธิ์ไทร	71	71
10	เขมราฐ	123	123
11	โขงเจียม	52	52
12	ศรีเมืองใหม่	121	121
13	สิรินธร	76	76
14	ดอนมดแดง	47	47
15	สว่างวีระวงศ์	57	57
16	เหล่าเสือโก้ก	55	55
17	นาตาล	64	64
18	เดชอุดม	243	243
19	ลำโรง	108	108
20	ทุ่งศรีอุดม	52	52
21	น้ำยืน	101	101
22	น้ำขุ่น	55	55
23	นาจะหลวย	78	78
24	บุญเทือง	126	126
25	นาเขีย	35	35
รวม		2,699	2,699

สำนักงานเกษตรจังหวัดอุบลราชธานี เป็นหน่วยงานที่ใกล้ชิดกับอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้าน และได้กำหนดแนวทางการขับเคลื่อนอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้านเพื่อให้เกิดการปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่อย่างต่อเนื่อง ดังนี้ (สำนักงานเกษตรจังหวัดอุบลราชธานี:2557)

1. ให้อาสาสมัครเกษตรหมู่บ้านเป็นตัวแทนของเกษตรจังหวัดในหมู่บ้านเปรียบเสมือนว่ามีเกษตรจังหวัดประจำทุกหมู่บ้าน
2. แต่งตั้งคณะกรรมการอาสาสมัครเกษตรระดับจังหวัด อำเภอ และตำบล และมีการประชุมอย่างต่อเนื่อง
3. จัดประกวดอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้านดีเด่นเพื่อเป็นขวัญกำลังใจเป็นประจำทุกปี
4. จัดงานวันอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้านเพื่อให้อาสาสมัครเกษตรหมู่บ้านได้มาพบปะแลกเปลี่ยนเรียนรู้ซึ่งกันและกัน
5. จัดทำบัตรประจำตัวอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้านทุกคน
6. ฝึกอบรมให้ความรู้ จัดเวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระดับอำเภอ และตำบลเป็นประจำทุกเดือน
7. ผลักดันให้เกิด โครงการกองทุนอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้านเพื่อช่วยเหลือซึ่งกันและกัน
8. พัฒนาอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้านให้เป็นเกษตรกรปราดเปรื่อง (Smart Farmer)

4. ผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

4.1 สภาพพื้นฐานทางสังคมและเศรษฐกิจ

4.1.1 เพศ

สุวิสาส์ กันตอนันตพร (2554: 77) ได้ศึกษาปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่ของเกษตรหมู่บ้านในจังหวัดชลบุรี พบว่า เกษตรหมู่บ้านส่วนใหญ่เป็นเพศชาย สอดคล้องกับ ชำนาญ เมืองลง (2555:90) ได้ศึกษาเรื่องบทบาทอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้านต่อการส่งเสริมการเกษตรในอำเภอทองแสนขัน จังหวัดอุดรธานี พบว่า อาสาสมัครเกษตรหมู่บ้านส่วนใหญ่เป็นเพศชาย เช่นเดียวกับศศิธร หุ่นทอง (2555:56) ได้ทำการศึกษาบทบาทหมอดินอาสาในการส่งเสริมการใช้ผลิตภัณฑ์เทคโนโลยีชีวภาพ กรณีศึกษาจังหวัดอุบลราชธานี พบว่าหมอดินอาสาส่วนใหญ่เป็นเพศชาย และพัชราภรณ์ แก้วน้ำใส (2546:31) ได้ทำการศึกษาบทบาทของอาสาพัฒนาปศุสัตว์ประจำหมู่บ้าน ในจังหวัดอ่างทอง พบว่า อาสาพัฒนาปศุสัตว์ประจำหมู่บ้าน เกือบทั้งหมดเป็นเพศชาย

4.1.2 อายุ

สุวิสาส์ กันตอนันตพร (2554:77) ได้ศึกษาปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่ของเกษตรกรหมู่บ้านในจังหวัดชลบุรี พบว่า เกษตรกรหมู่บ้าน มีอายุเฉลี่ย 51 ปี ในขณะที่การศึกษาของชำนาญ เมืองลอง (2555:90) ได้ศึกษาเรื่องบทบาทอาสาสมัครเกษตรกรหมู่บ้านต่อการส่งเสริมการเกษตรในอำเภอทองแสนขัน จังหวัดอุตรดิตถ์ พบว่า อาสาสมัครเกษตรกรหมู่บ้าน มีอายุเฉลี่ย 48.08 ปี และจรรยา นาประเสริฐ (2533:80) ได้ศึกษาการปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่ของเกษตรกรหมู่บ้านในจังหวัดอุทัยธานี พบว่า เกษตรกรหมู่บ้านมีอายุเฉลี่ย 47.02 ปี

4.1.3 การศึกษา

สุวิสาส์ กันตอนันตพร (2554:77) ทำการศึกษาปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่ของเกษตรกรหมู่บ้านในจังหวัดชลบุรี พบว่า เกษตรกรหมู่บ้านในจังหวัดชลบุรี เกือบครึ่งจบการศึกษาระดับประถมศึกษา แตกต่างจากศศิธร หุ่นทอง (2555:56) ได้ทำการศึกษายบทบาทหมอดินอาสาในการส่งเสริมการใช้ผลิตภัณฑ์เทคโนโลยีชีวภาพ ภูมิศึกษา จังหวัดอุบลราชธานี พบว่าหมอดินอาสาส่วนใหญ่จบการศึกษาระดับชั้นมัธยมศึกษา เช่นเดียวกับชำนาญ เมืองลอง (2555:90) ได้ศึกษาเรื่องบทบาทอาสาสมัครเกษตรกรหมู่บ้านต่อการส่งเสริมการเกษตรในอำเภอทองแสนขัน จังหวัดอุตรดิตถ์ พบว่า อาสาสมัครเกษตรกรหมู่บ้านส่วนใหญ่จบการศึกษาระดับมัธยมศึกษาหรือเทียบเท่า (ปวช.)

4.1.4 จำนวนแรงงานในครัวเรือน

สุวิสาส์ กันตอนันตพร (2554:77) ทำการศึกษาปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่ของเกษตรกรหมู่บ้านในจังหวัดชลบุรี พบว่า เกษตรกรหมู่บ้านในจังหวัดชลบุรี มีแรงงานในครัวเรือน เฉลี่ย 2 คน ในขณะที่กัมปพล แก้วมีศรี (2545: 31) ทำการศึกษาปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติงานของอาสาพัฒนาปศุสัตว์ประจำหมู่บ้าน จังหวัดอุดรธานี พบว่าอาสาพัฒนาปศุสัตว์ประจำหมู่บ้าน ร้อยละ 51.5 มีจำนวนสมาชิกที่ใช้แรงงานในครอบครัวอยู่ในช่วง 3-4 คน มีแรงงานในครอบครัวโดยเฉลี่ย 3.7 คน

4.1.5 การประกอบอาชีพ

สุวิสาส์ กันตอนันตพร (2554: 77) ได้ทำการศึกษาปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่ของเกษตรกรหมู่บ้านในจังหวัดชลบุรี พบว่า เกษตรกรหมู่บ้านในจังหวัดชลบุรี เกือบทั้งหมดมีอาชีพหลักทางการเกษตร สอดคล้องกับศศิธร หุ่นทอง (2555:41) ได้ทำการศึกษายบทบาทหมอดินอาสาในการส่งเสริมการใช้ผลิตภัณฑ์เทคโนโลยีชีวภาพ ภูมิศึกษา จังหวัดอุบลราชธานี พบว่าหมอดินอาสาอาสาส่วนใหญ่ มีอาชีพทำนา ในขณะที่จรรยา นาประเสริฐ (2533:80) ได้ศึกษาการปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่ของเกษตรกรหมู่บ้านในจังหวัดอุทัยธานี พบว่า

เกษตรกรหมู่บ้านส่วนมากประกอบอาชีพหลักคือทำนา และชำนาญ เมืองลอง (2555:90) ได้ศึกษาเรื่องบทบาทอาสาสมัครเกษตรกรหมู่บ้านต่อการส่งเสริมการเกษตรในอำเภอทองแสนขัน จังหวัดอุดรดิตถ์ พบว่า อาสาสมัครเกษตรกรหมู่บ้านส่วนใหญ่ประกอบอาชีพทำนาเช่นเดียวกัน

4.1.6 รายได้

สุวิสาส์ กันตอนันตพร (2554: 77) ทำการศึกษาปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่ของเกษตรกรหมู่บ้านในจังหวัดชลบุรี พบว่า เกษตรกรหมู่บ้านในจังหวัดชลบุรี มีรายได้จากอาชีพทางการเกษตรเฉลี่ย 376,212.40 บาทต่อปี ในขณะที่ชำนาญ เมืองลอง (2555:52) ได้ศึกษาเรื่องบทบาทอาสาสมัครเกษตรกรหมู่บ้านต่อการส่งเสริมการเกษตรในอำเภอทองแสนขัน จังหวัดอุดรดิตถ์ พบว่า อาสาสมัครเกษตรกรหมู่บ้าน มีรายได้ภาคการเกษตรเฉลี่ย 245,000 บาทต่อปี และศศิธร หุ่นทอง (2555:41) ได้ทำการศึกษาบทบาทหมอดินอาสาในการส่งเสริมการใช้ผลิตภัณฑ์เทคโนโลยีชีวภาพ กรณีศึกษาจังหวัดอุบลราชธานี พบว่าหมอดินอาสาอาสา มีรายได้ภาคการเกษตรเฉลี่ย 84,786.67 บาท

4.1.7 พื้นที่ถือครองด้านการเกษตร

ชำนาญ เมืองลอง (2555:90) ได้ศึกษาเรื่องบทบาทอาสาสมัครเกษตรกรหมู่บ้านต่อการส่งเสริมการเกษตรในอำเภอทองแสนขัน จังหวัดอุดรดิตถ์ พบว่า อาสาสมัครเกษตรกรหมู่บ้าน มีพื้นที่ถือครองทำการเกษตรรวมทั้งหมดเฉลี่ย 33.92 ไร่ สอดคล้องกับรัชชัย กฤตวรรษนันต์ (2552: 95) ทำการศึกษาการพัฒนาศักยภาพของหมอดินอาสาประจำหมู่บ้านในการปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่เพื่อพัฒนาทรัพยากรดิน ศึกษากรณีอำเภอไทรโยค จังหวัดกาญจนบุรี พบว่า หมอดินอาสาประจำตำบลในจังหวัดกาญจนบุรี มีพื้นที่ถือครองเฉลี่ย 33.72 ไร่ ในขณะที่การศึกษาของฉลองชัย ชุ่มชื่น (2556:90) ทำการศึกษาความพึงพอใจของเกษตรกรต่อการส่งเสริมการผลิตพืชอาหารสัตว์ภายใต้โครงการวิจัยและทดสอบพันธุ์กระบือของศูนย์วิจัยและบำรุงพันธุ์สัตว์สุรินทร์ พบว่า เกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการมีพื้นที่ถือครองทางการเกษตรรวมทั้งหมดเฉลี่ย 24.71 ไร่

4.1.8 ตำแหน่งผู้นำในชุมชน

สุวิสาส์ กันตอนันตพร (2554: 47) ทำการศึกษาปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่ของเกษตรกรหมู่บ้านในจังหวัดชลบุรี พบว่า เกษตรกรหมู่บ้านในจังหวัดชลบุรีเกือบครึ่งมีตำแหน่งเป็นคณะกรรมการหมู่บ้าน สอดคล้องกับกัมปภัต แก้วมีศรี (2545: 31) ทำการศึกษาปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติงานของอาสาพัฒนาปศุสัตว์ประจำหมู่บ้าน จังหวัดอุดรธานี พบว่า อาสาพัฒนาปศุสัตว์ประจำหมู่บ้าน ร้อยละ 47.3 มีตำแหน่งเป็นคณะกรรมการหมู่บ้าน และรัชชัย กฤตวรรษนันต์ (2552: 69) ทำการศึกษาการพัฒนาศักยภาพของหมอดินอาสาประจำหมู่บ้านในการปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่เพื่อพัฒนาทรัพยากรดิน ศึกษากรณีอำเภอ

ไทรโยค จังหวัดกาญจนบุรี พบว่า หมอдинอาสาประจำตำบลในจังหวัดกาญจนบุรี ร้อยละ 44.4 เป็นกรรมการหมู่บ้านหรือ อบต. รองลงมาคือ กรรมการกลุ่มเกษตรกร กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน หรือ ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน ตามลำดับ ในขณะที่ เกษร สวนศรี (2552: 45) ทำการศึกษาปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของหมอดินอาสาประจำหมู่บ้าน จังหวัดสิงห์บุรี พบว่าหมอดินอาสาประจำหมู่บ้าน ร้อยละ 53.3 ได้รับคัดเลือกให้ดำรงตำแหน่งในชุมชน โดยส่วนใหญ่ดำรงตำแหน่งอาสาพัฒนาชุมชน รองลงมาดำรงตำแหน่งเกษตรหมู่บ้าน ผู้ใหญ่บ้าน ประธานกลุ่มเกษตรกร ประธานกองทุนหมู่บ้าน

4.1.9 การเป็นสมาชิกกลุ่ม

สุวิสาส์ กันตอนันตพร (2554: 47) ทำการศึกษาปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่ของเกษตรหมู่บ้านในจังหวัดชลบุรี พบว่า เกษตรหมู่บ้านในจังหวัดชลบุรี ร้อยละ 90.8 เป็นสมาชิกกลุ่ม/สถาบันเกษตรกร โดยเกินครึ่งเป็นอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้าน รองลงมาเป็นสมาชิกกลุ่มเกษตรกร เป็นสมาชิกธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์ เป็นสมาชิกสภาเกษตรกร เป็นสมาชิกกลุ่มแม่บ้านเกษตรกร และสมาชิกวิสาหกิจชุมชน ตามลำดับ สอดคล้องกับทัศนีย์ บุญเคล้า (2554: 49) ทำการศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อบทบาทหน้าที่ของหมอดินอาสาประจำตำบลในจังหวัดนครพนม พบว่าหมอดินอาสาประจำตำบลร้อยละ 56.10 เป็นสมาชิกกลุ่ม/สถาบันเกษตรกร โดยส่วนใหญ่เป็นสมาชิกกลุ่มแม่บ้านเกษตรกรและรองลงมาเป็นสมาชิกธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์

4.1.10 การรับรู้ข้อมูลข่าวสาร

สุวิสาส์ กันตอนันตพร (2554: 77) ทำการศึกษาปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่ของเกษตรหมู่บ้านในจังหวัดชลบุรี พบว่า เกษตรหมู่บ้านในจังหวัดชลบุรี รับรู้ข้อมูลข่าวสารด้านการเกษตรทางสื่อมวลชนที่เกษตรหมู่บ้านได้รับข่าวสารและติดตามเป็นประจำ คือ สื่อวิทยุโทรทัศน์ ส่วนสื่อบุคคลที่เกษตรหมู่บ้านได้รับเป็นประจำ คือ เจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตร ในขณะที่กัมปเปล แก้วมีศรี (2545: 42) ทำการศึกษาปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติงานของอาสาพัฒนาปศุสัตว์ประจำหมู่บ้าน จังหวัดอุดรธานี พบว่าอาสาพัฒนาปศุสัตว์ประจำหมู่บ้านส่วนใหญ่ ร้อยละ 88.7 ได้รับความรู้ ข้อมูลข่าวสารจากเจ้าหน้าที่ปศุสัตว์ รองลงมาได้รับความรู้โดยการเข้ารับการฝึกอบรมเพิ่มเติม

4.2 การได้รับการสนับสนุนการปฏิบัติงาน

สุวิสาส์ กันตอนันตพร (2554: 56) ทำการศึกษาปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่ของเกษตรหมู่บ้านในจังหวัดชลบุรี พบว่า เกษตรหมู่บ้านในจังหวัดชลบุรีมีระดับการได้รับการสนับสนุนปฏิบัติงานจากหน่วยงานโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง โดย

เป็นปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 สอดคล้องกับสมปอง จันทะศรี และนพดล จันทร์เพ็ญ (2554:บทความ) ได้ศึกษาถึงสภาพและปัญหาการดำเนินงานตามปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติงานของอาสาสมัครแรงงานในเขตพื้นที่จังหวัดอุบลราชธานี พบว่า อาสาสมัครแรงงานส่วนใหญ่ได้รับการสนับสนุนการปฏิบัติงานจากเจ้าหน้าที่ด้านข้อมูลข่าวสารจากสำนักงานแรงงานจังหวัดโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ซึ่งแสดงให้เห็นว่าหน่วยงานยังไม่มีความต่อเนื่องในการส่งข้อมูลข่าวสารที่จำเป็นในการปฏิบัติงานตามภารกิจหน้าที่ของอาสาสมัครแรงงาน ในขณะที่ชำนาญ เมืองลอง (2555:92) ได้ศึกษาเรื่องบทบาทอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้านต่อการส่งเสริมการเกษตรในอำเภอทองแสนขัน จังหวัดอุตรดิตถ์ พบว่าอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้านได้รับการสนับสนุนการปฏิบัติงานจากสำนักงานเกษตรอำเภอ (กรมส่งเสริมการเกษตร) มากที่สุด

4.3 แรงจูงใจในการปฏิบัติงาน

สุวิสาส์ กันตอนันตพร (2554: 58) ทำการศึกษาปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่ของเกษตรกรหมู่บ้านในจังหวัดชลบุรี พบว่า เกษตรกรหมู่บ้านในจังหวัดชลบุรีมีแรงจูงใจในการปฏิบัติงานโดยรวมอยู่ในระดับมาก โดยแรงจูงใจในการปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่ของเกษตรกรหมู่บ้านในจังหวัดชลบุรีในระดับมากที่สุด คือ การเป็นเกษตรกรหมู่บ้าน ทำให้มีโอกาสในการพัฒนาตนเอง รองลงมา คือ มีความภูมิใจที่ได้เข้ามาทำหน้าที่เกษตรกรหมู่บ้าน การที่เจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรให้การสนับสนุนการดำเนินงานส่งเสริมการเกษตรในหมู่บ้านของท่านอย่างเต็มที่ เช่นเดียวกับผลการศึกษาของเอกรินทร์ โปตะเวช (2551:81) ที่ได้ทำการศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่ของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้านในอำเภอศรีเชียงใหม่ จังหวัดหนองคาย พบว่า แรงจูงใจในการปฏิบัติงานโดยรวมอยู่ในระดับมาก

4.4 ความรู้ในการปฏิบัติงาน

สุวิสาส์ กันตอนันตพร (2554: 77) ทำการศึกษาปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่ของเกษตรกรหมู่บ้านในจังหวัดชลบุรี พบว่า เกษตรกรหมู่บ้านในจังหวัดชลบุรีโดยเฉลี่ยมีความรู้ในการปฏิบัติงานในระดับมาก หัวข้อความรู้ที่เกษตรกรหมู่บ้านส่วนใหญ่มีความรู้ในการปฏิบัติงานที่ถูกต้อง คือ การแปลงหน่วยผลผลิตพืช การระบาดของศัตรูพืช บทบาทหน้าที่ของเกษตรกรหมู่บ้าน ประเภทของพืช แมลงศัตรูพืช สอดคล้องกับศศิธร หุ่นทอง (2555:44) ได้ทำการศึกษาบทบาทหมอดินอาสาในการส่งเสริมการใช้ผลิตภัณฑ์เทคโนโลยีชีวภาพ ภูมิศึกษา จังหวัดอุบลราชธานี พบว่าหมอดินอาสาอาสาทั้งหมดทราบความหมายคำว่าหมอดินอาสา หน้าที่ที่ให้คำแนะนำเผยแพร่ความรู้ เป็นผู้ดูแลกลุ่มเกษตรกรอินทรีย์ลดการใช้สารเคมีทางการเกษตร และการจัดตั้งแปลงสาธิตศูนย์เทคโนโลยีการพัฒนาที่ดิน

4.5 การปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่

สุวิสาส์ กันตอนันตพร (2554:78) ทำการศึกษาปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่ของเกษตรกรหมู่บ้านในจังหวัดชลบุรี พบว่าเกษตรกรหมู่บ้านในจังหวัดชลบุรีมีการปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่อยู่ในระดับปานกลาง สอดคล้องกับ นัจฉภัต มธุรส (2549: 70) ได้ศึกษาการปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่ของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้านในค่ายนวมินทรราชินี อำเภอเมือง จังหวัดชลบุรี ผลการวิจัยพบว่า อาสาสมัครสาธารณสุขในพื้นที่ค่ายนวมินทรราชินี อำเภอเมือง จังหวัดชลบุรี มีการปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่ของอาสาสมัครสาธารณสุข อยู่ในเกณฑ์มีผลการปฏิบัติงานอยู่ในระดับปานกลาง และสมศักดิ์ สมบูรณ์ (2546:52-56) ได้ศึกษาเรื่อง ปัจจัยที่มีผลต่อการปฏิบัติงานของผู้นำอาสาพัฒนาชุมชนในการดำเนินงานพัฒนาสิ่งแวดล้อมชุมชนในพื้นที่ความรับผิดชอบของศูนย์ช่วยเหลือทางวิชาการพัฒนาชุมชนเขตที่ 7 พบว่า การปฏิบัติงานของผู้นำอาสาพัฒนาชุมชนในการดำเนินงานพัฒนาสิ่งแวดล้อมอยู่ในระดับปานกลางเช่นเดียวกัน ในขณะที่วรรณวิ โสภา และคณะ (2551:บทคัดย่อ) ได้ศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการบริหารศูนย์ประสานงานองค์กรชุมชนระดับตำบล พื้นที่จังหวัดหนองคาย พบว่า ระดับการปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการบริหารศูนย์ประสานงานองค์กรชุมชนระดับตำบล อยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับชานาญ เมืองทอง (2555:92) ได้ศึกษาเรื่องบทบาทอาสาสมัครเกษตรกรหมู่บ้านต่อการส่งเสริมการเกษตรในอำเภอทองแสนขัน จังหวัดอุตรดิตถ์ พบว่า อาสาสมัครเกษตรกรหมู่บ้านเห็นว่าปฏิบัติงานในระดับมาก คือ การช่วยขึ้นทะเบียนเกษตรกร (ทบก.01) การช่วยประชาสัมพันธ์และขึ้นทะเบียนเกษตรกร ผู้ปลูกพืชเศรษฐกิจตามแบบการขึ้นทะเบียนพืชเศรษฐกิจ (ทพศ.) การร่วมเวทีประชาคมจัดทำแผนพัฒนาการเกษตร การเสนอข้อมูลการเกษตรของหมู่บ้านให้กรรมการหมู่บ้านและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง การรายงานศัตรูพืช ได้แก่ จัดทำแปลงพยากรณ์ รายงานการระบาด เตือนการระบาด การรายงานข้อมูลผู้ประสบภัย ได้แก่ น้ำท่วม ฝนแล้ง น้ำเสีย การรายงานสินค้าเกษตรตกต่ำ

4.6 ปัญหา และข้อเสนอแนะในการปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่

สุวิสาส์ กันตอนันตพร (2554: 68) ทำการศึกษาปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่ของเกษตรกรหมู่บ้านในจังหวัดชลบุรี พบว่า ปัญหาในการปฏิบัติงานที่พบมากที่สุดร้อยละ 36.6 คือกิจกรรมพัฒนาการเกษตรที่ได้รับไม่สอดคล้องกับความต้องการของเกษตรกร รองลงมาคือกรณีที่หน่วยงานไม่มีแบบฟอร์มการจัดเก็บข้อมูลการผลิตพืชและกำหนดรายงานที่ชัดเจนมี ข้อเสนอแนะในการเพิ่มประสิทธิภาพการทำงาน คือให้มีการฝึกอบรมเกษตรกรหมู่บ้านบ่อยครั้งและต่อเนื่อง รองลงมาคือเสนอให้มีค่าตอบแทนในการปฏิบัติงาน ในขณะที่

ชำนาญ เมืองทอง (2555:93) ได้ศึกษาเรื่องบทบาทอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้านต่อการส่งเสริมการเกษตรในอำเภอทองแสนขัน จังหวัดอุตรดิตถ์ พบว่า อาสาสมัครเกษตรหมู่บ้านโดยภาพรวมมีระดับของปัญหา/อุปสรรคด้านต่าง ๆ ในการปฏิบัติงานอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้านระดับปานกลาง ได้แก่ ด้านความรู้ความสามารถที่ใช้ส่งเสริมแนะนำต่อเกษตรกร ด้านงบประมาณ และวัสดุอุปกรณ์ ด้านความร่วมมือของเกษตรกรในหมู่บ้าน ด้านเวลาในการปฏิบัติงานอาสา ด้านงานเร่งด่วนที่ต้องเก็บข้อมูลส่ง ด้านการกรอกข้อมูลที่ผิดพลาด ด้านสภาพแวดล้อมไม่เอื้ออำนวย ด้านความไม่เข้าใจกันไม่เปิดใจกว้าง ด้านการสื่อสารไม่เข้าใจกัน ด้านคำสั่งนโยบายไม่ชัดเจน ด้านภาระหน้าที่ไม่ชัดเจน ด้านภาระงานที่รับผิดชอบมากเกินไป และด้านการประสานงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ข้อเสนอแนะโดยให้มีค่าตอบแทนอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้านพอเป็นขวัญกำลังใจในการทำงาน ให้ช่วยเหลือเกษตรกรอย่างรวดเร็วและถูกต้อง อาสาสมัครเกษตรหมู่บ้านช่วยตรวจสอบข้อมูลเกษตรกรอย่างละเอียดเพื่อป้องกันการทุจริตและมีการเฝ้าระวังภัยเป็นประจำทุกเดือน ดันตัวอยู่เสมอฝึกอบรมอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้านเพิ่มความรู้เพิ่มทักษะเพื่อถ่ายทอดต่อเกษตรกรได้อย่างถูกต้อง อธิบายแบบฟอร์มในการเก็บข้อมูลต่าง ๆ อย่างเข้าใจเพื่อการเก็บข้อมูลอย่างถูกต้อง จัดประชุมสัมมนาอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้านทั่วประเทศเพื่อแลกเปลี่ยนแนวความคิดการทำงาน และให้ประสานงานร่วมกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเพื่อเข้าร่วมการจัดทำแผนพร้อมกันจะได้เสนอของงบประมาณได้ตามเป้าหมาย และเกษร สวนศรี (2552: 58) ทำการศึกษาปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของหมอดินอาสาประจำหมู่บ้าน จังหวัดสิงห์บุรี พบว่าปัญหาในการปฏิบัติงานที่พบมาก คือ ไม่มีการอบรมให้ความรู้อย่างต่อเนื่อง รองลงมาคือไม่มีค่าตอบแทนในการปฏิบัติงาน ข้อเสนอแนะคือ ให้คัดเลือกเกษตรกรที่มีความรู้ และสมัครใจ มีจุดเรียนรู้ศึกษาดูงาน และการได้รับฟังคำบรรยายความรู้อย่างต่อเนื่อง

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่อง การปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่ของอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้านในจังหวัดอุบลราชธานี มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสภาพพื้นฐานทางด้านสังคม เศรษฐกิจ บางประการของอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้าน การได้รับการสนับสนุนการปฏิบัติงานและแรงจูงใจในการปฏิบัติงาน ความรู้เกี่ยวกับการปฏิบัติงาน การปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่ที่ได้รับมอบหมาย ตลอดจนปัญหาและข้อเสนอแนะในการปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่ของอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้านในจังหวัดอุบลราชธานี วิธีการวิจัยเกี่ยวข้องกับประชากร กลุ่มตัวอย่าง เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย การเก็บรวบรวมข้อมูล และการวิเคราะห์ข้อมูล ดังรายละเอียดต่อไปนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากรที่ศึกษา คืออาสาสมัครเกษตรหมู่บ้าน ซึ่งได้รับคัดเลือกและแต่งตั้งเป็นอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้าน จังหวัดอุบลราชธานี จำนวน 2,699 หมู่บ้าน ๆ ละ 1 คน รวม 2,699 คน

1.2 กลุ่มตัวอย่าง ผู้วิจัยใช้วิธีการสุ่มกลุ่มตัวอย่างอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้านจาก 2,699 คน ดังนี้

1.2.1 กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่าง ขนาดของตัวอย่าง (Simple size) โดยใช้สูตร

การประมาณขนาดตัวอย่างของ Taro Yamane คือ $n = \frac{N}{1 + Ne^2}$

โดยที่ n = ขนาดของตัวอย่าง

N = ขนาดของประชากร

e = ค่าความคลาดเคลื่อนที่ผู้วิจัยยอมรับได้

การศึกษาครั้งนี้ผู้วิจัยกำหนดค่า $e = 0.05$ หรือ 5 %

$$\text{แทนค่า} \quad n = \frac{2,699}{1 + 2,699(0.05^2)}$$

$$= 348$$

1.2.2 การสุ่มตัวอย่าง สุ่มตัวอย่างแบบหลายขั้นตอน (Multi-Stage Sampling) ดังนี้

1) สุ่มตัวอย่างประชากรที่ศึกษา แบ่งออกเป็น 4 เขต ตามเขตส่งเสริม

การเกษตร คือ

เขต A ประกอบด้วยอำเภอตระการพืชผล กุดข้าวปุ้น เขมราฐ โพธิ์ไทร นาดาล และศรีเมืองใหม่

ตารางที่ 3.1 จำนวนอาสาสมัครเกษตรกรหมู่บ้านในเขตส่งเสริมการเกษตร เขต A

ลำดับ	อำเภอ	จำนวนอาสาสมัครเกษตรกรหมู่บ้าน (คน)
1	ตระการพืชผล	234
2	กุดข้าวปุ้น	75
3	เขมราฐ	123
4	โพธิ์ไทร	71
5	นาดาล	64
6	ศรีเมืองใหม่	121
รวม		688

เขต B ประกอบด้วยอำเภอเมืองอุบลราชธานี วารินชำราบ เขื่องใน ม่วงสามสิบ เหล่าเสือโก้ก และดอนมดแดง

ตารางที่ 3.2 จำนวนอาสาสมัครเกษตรกรหมู่บ้านในเขตส่งเสริมการเกษตร เขต B

ลำดับ	อำเภอ	จำนวนอาสาสมัครเกษตรกรหมู่บ้าน (คน)
1	เมืองอุบลราชธานี	155
2	วารินชำราบ	192
3	เขื่องใน	182
4	ม่วงสามสิบ	158
5	ดอนมดแดง	47
6	เหล่าเสือโก้ก	55
รวม		789

เขต C ประกอบด้วยอำเภอเดชอุดม บუნทริก นาจะหลวย พุ่งศรีอุดม
ลำโรง น้ำยืน และน้ำขุ่น

ตารางที่ 3.3 จำนวนอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้านในเขตส่งเสริมการเกษตร เขต C

ลำดับ	อำเภอ	จำนวนอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้าน (คน)
1	เดชอุดม	243
2	บุนทริก	126
3	นาจะหลวย	78
4	พุ่งศรีอุดม	52
5	ลำโรง	108
6	น้ำยืน	101
7	น้ำขุ่น	55
รวม		763

เขต D ประกอบด้วยอำเภอพิบูลมังสาหาร สิรินคร โขงเจียม ตาลชุม
นาเขีย และสว่างวีระวงศ์

ตารางที่ 3.4 จำนวนอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้านในเขตส่งเสริมการเกษตร เขต D

ลำดับ	อำเภอ	จำนวนอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้าน (คน)
1	พิบูลมังสาหาร	180
2	สิรินคร	76
3	โขงเจียม	52
4	ตาลชุม	59
5	นาเขีย	35
6	สว่างวีระวงศ์	57
รวม		459

2) สุ่มโดยการจับสลาก การคัดเลือกอำเภอในเขตส่งเสริมการเกษตร 4 เขต อัตราส่วนเขต : อำเภอ = 2 : 1 รวม 12 อำเภอ ได้แก่ เขต A อำเภอตระการพืชผล เขมราฐ โพธิ์ไทร เขต B อำเภวารินชำราบ คอนมุดแดง เหล่าเสือโก้ก เขต C อำเภอเดชอุดม นาจะหลวย น้ำยืน เขต C อำเภอพิบูลมังสาหาร สิรินคร นาเยีย

3) สุ่มคนโดยการจับสลากอาสาสมัครหมู่บ้านในอำเภอเป้าหมาย อำเภอละ 29 คน รวม 348 คน

ตารางที่ 3.5 จำนวนกลุ่มตัวอย่าง

สาย	จำนวนประชากร (คน)	อำเภอ	จำนวนกลุ่มตัวอย่าง (คน)
A (6 อำเภอ)	688	ตระการพืชผล	29
		เขมราฐ	29
		โพธิ์ไทร	29
B (6 อำเภอ)	789	วารินชำราบ	29
		คอนมุดแดง	29
		เหล่าเสือโก้ก	29
C (7 อำเภอ)	763	เดชอุดม	29
		นาจะหลวย	29
		น้ำยืน	29
D (6 อำเภอ)	459	พิบูลมังสาหาร	29
		สิรินธร	29
		นาเยีย	29
รวม	2,699	12	348

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

2.1 ใช้แบบสัมภาษณ์ จำนวน 348 ชุด ประกอบด้วย 5 ตอน คือ

ตอนที่ 1 สภาพทางสังคมและเศรษฐกิจของอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้าน

ตอนที่ 2 การได้รับการสนับสนุนการปฏิบัติงาน และแรงจูงใจในการปฏิบัติงาน

ของอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้าน

ตอนที่ 3 ความรู้เกี่ยวกับอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้าน และบทบาทหน้าที่ของอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้าน

ตอนที่ 4 การปฏิบัติตามบทบาทหน้าที่ของอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้าน

ตอนที่ 5 ปัญหา และข้อเสนอแนะในการปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่ของอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้าน

2.2 การทดสอบเครื่องมือ เมื่อสร้างแบบสัมภาษณ์แล้ว นำไปทดสอบกับอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้านที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 20 คน แล้วนำมาตรวจสอบความถูกต้องตรงตามเนื้อหา และนำไปใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลต่อไป

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้ศึกษาวิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเองจากกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 348 คน เพื่อศึกษาการปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่ของอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้านในจังหวัดอุบลราชธานี ในระหว่างเดือนกุมภาพันธ์-เมษายน 2557 ด้วยวิธีการสัมภาษณ์ มีขั้นตอนการดำเนินการ ดังนี้

3.1 ประสานงานผู้ที่เกี่ยวข้อง ผู้วิจัยได้ประสานงานนักวิชาการส่งเสริมการเกษตรที่รับผิดชอบงานอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้านระดับอำเภอ ทั้ง 12 อำเภอ เพื่อชี้แจงรายละเอียดการวิจัย และขอความร่วมมือในการนัดหมายอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้านเพื่อจัดเก็บข้อมูล

3.2 ชี้แจงรายละเอียดการวิจัย แก่อาสาสมัครเกษตรหมู่บ้านที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง เพื่อชี้แจงวัตถุประสงค์และความสำคัญของงานวิจัย

3.3 เริ่มดำเนินการสัมภาษณ์ ตามแบบสัมภาษณ์ที่กำหนดไว้

3.4 ตรวจสอบความถูกต้องและความสมบูรณ์ของข้อมูล เพื่อให้ข้อมูลมีความครบถ้วนสมบูรณ์ก่อนนำมาใช้

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

เมื่อตรวจสอบความถูกต้องและความสมบูรณ์ของข้อมูลที่รวบรวมมาได้แล้ว จัดทำรหัสข้อมูล และวิเคราะห์ข้อมูลด้วยโปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป โดยใช้สถิติพรรณนา ได้แก่ ค่าความถี่ (frequency) ค่าร้อยละ (percentage) ค่าเฉลี่ย (mean) ค่าต่ำสุด (minimum) ค่าสูงสุด (maximum) ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (standard deviation) ดังนี้

4.1 ข้อมูลเกี่ยวกับปัจจัยพื้นฐานส่วนบุคคล ปัจจัยทางสังคม ปัจจัยเศรษฐกิจ วิเคราะห์โดยใช้ค่าความถี่ (frequency) ร้อยละ (percentage) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (standard deviation: S.D.) ค่าเฉลี่ย (mean) ค่าต่ำสุด (minimum) ค่าสูงสุด (maximum) ในการวิเคราะห์ข้อมูล

4.2 ข้อมูลการได้รับการสนับสนุนการปฏิบัติงาน และแรงจูงใจในการปฏิบัติงาน

4.2.1 การได้รับการสนับสนุนการปฏิบัติงาน เป็นคำถามเกี่ยวกับระดับความคิดเห็นต่อการได้รับการสนับสนุนการปฏิบัติงาน โดยมีมาตรประมาณค่า 5 ระดับ ดังนี้

5 = มากที่สุด

4 = มาก

3 = ปานกลาง

2 = น้อย

1 = น้อยที่สุด

การแปลความหมายระดับของความคิดเห็นต่อการได้รับการสนับสนุนการปฏิบัติงาน โดยใช้วิธีนำคะแนนเฉลี่ยมาเทียบกับเกณฑ์ในการแปลความหมายข้อมูล ดังนี้

คะแนนเฉลี่ยระหว่าง 4.21 – 5.00 หมายถึง ได้รับการสนับสนุนมากที่สุด

คะแนนเฉลี่ยระหว่าง 3.41 – 4.20 หมายถึง ได้รับการสนับสนุนมาก

คะแนนเฉลี่ยระหว่าง 2.61 – 3.40 หมายถึง ได้รับการสนับสนุนปานกลาง

คะแนนเฉลี่ยระหว่าง 1.81 – 2.60 หมายถึง ได้รับการสนับสนุนน้อย

คะแนนเฉลี่ยระหว่าง 1.00 – 1.80 หมายถึง ได้รับการสนับสนุนน้อยที่สุด

4.2.2 แรงจูงใจในการปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่ เป็นคำถามเกี่ยวกับระดับความคิดเห็นต่อแรงจูงใจในการปฏิบัติงาน โดยมีมาตรประมาณค่า 5 ระดับ ดังนี้

5 = มากที่สุด

4 = มาก

3 = ปานกลาง

2 = น้อย

1 = น้อยที่สุด

การแปลความหมายระดับของแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของอาสาสมัคร
เกษตรหมู่บ้าน โดยใช้วิธีนำคะแนนเฉลี่ยมาเทียบกับเกณฑ์ในการแปลความหมายข้อมูล ดังนี้
คะแนนเฉลี่ยระหว่าง 4.21 – 5.00 หมายถึง แรงจูงใจในการปฏิบัติงานใน
ระดับมากที่สุด

คะแนนเฉลี่ยระหว่าง 3.41 – 4.20 หมายถึง แรงจูงใจในการปฏิบัติงานใน
ระดับมาก

คะแนนเฉลี่ยระหว่าง 2.61 – 3.40 หมายถึง แรงจูงใจในการปฏิบัติงานใน
ระดับปานกลาง

คะแนนเฉลี่ยระหว่าง 1.81 – 2.60 หมายถึง แรงจูงใจในการปฏิบัติงานใน
ระดับน้อย

คะแนนเฉลี่ยระหว่าง 1.00 – 1.80 หมายถึง แรงจูงใจในการปฏิบัติงานใน
ระดับน้อยที่สุด

4.3 ข้อมูลความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้าน และบทบาทหน้าที่ของอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้าน เป็นคำถามเกี่ยวกับความหมายและสิทธิประโยชน์ของอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้าน บทบาทหน้าที่ของอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้านในด้านการจัดเก็บรวบรวมข้อมูลพื้นฐานด้านการเกษตรของหมู่บ้าน ร่วมกับกรรมการหมู่บ้านและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการจัดทำแผนพัฒนาการเกษตรระดับหมู่บ้าน ประสานงานในการถ่ายทอดความรู้ และการแก้ไขปัญหาของเกษตรกรในหมู่บ้าน และติดตามสถานการณ์การเกษตรในหมู่บ้านและรายงานเหตุการณ์ฉุกเฉินเร่งด่วนต่อหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง โดยให้อาสาสมัครเกษตรหมู่บ้านแสดงความคิดเห็นถูกหรือผิด และใช้ร้อยละในการแปลความหมาย

4.4 ข้อมูลการปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่ของอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้าน เป็นคำถามเกี่ยวกับการปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่ของอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้าน ได้แก่ การจัดเก็บรวบรวมข้อมูลพื้นฐานด้านการเกษตรของหมู่บ้าน ร่วมกับกรรมการหมู่บ้านและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการจัดทำแผนพัฒนาการเกษตรระดับหมู่บ้าน ประสานงานในการถ่ายทอดความรู้ และการแก้ไขปัญหาของเกษตรกรในหมู่บ้าน และติดตามสถานการณ์การเกษตรในหมู่บ้านและรายงานเหตุการณ์ฉุกเฉินเร่งด่วนต่อหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง โดยให้อาสาสมัครเกษตรหมู่บ้านแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับระดับการปฏิบัติงาน โดยมีมาตรประมาณค่า 2 ระดับ ดังนี้

0 = ไม่ปฏิบัติ

1 = ปฏิบัติ

การแปลความหมายระดับการปฏิบัติงานของอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้าน ใช้ร้อยละในการแปลความหมาย

4.5 ปัญหาในการปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่ของอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้าน

ให้อาสาสมัครเกษตรหมู่บ้านระบุปัญหาในแต่ละบทบาทหน้าที่ที่เกิดจากการปฏิบัติงาน โดยมีมาตรฐานประมาณค่า 3 ระดับ ดังนี้

3 = มาก

2 = ปานกลาง

1 = น้อย

การแปลความหมายระดับปัญหาในการปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่ของอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้าน โดยใช้วิธีนำคะแนนเฉลี่ยมาเทียบกับเกณฑ์ในการแปลความหมาย ข้อมูล ดังนี้

คะแนนเฉลี่ยระหว่าง 2.34 - 3.00 หมายถึง มีปัญหาในการปฏิบัติงานในระดับมาก

คะแนนเฉลี่ยระหว่าง 1.67 - 2.33 หมายถึง มีปัญหาในการปฏิบัติงานในระดับปานกลาง

คะแนนเฉลี่ยระหว่าง 1.00 - 1.66 หมายถึง มีปัญหาในการปฏิบัติงานในระดับน้อย

4.6 ข้อเสนอแนะในการปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่ของอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้าน

ข้อเสนอแนะในการปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่ของอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้าน มีลักษณะเป็นคำถามแบบปลายเปิด เพื่อเปิดโอกาสให้เสนอข้อเสนอแนะได้อย่างเต็มที่

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ในการเสนอผลการวิจัยเรื่อง การปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่ของอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้านในจังหวัดอุบลราชธานี ใช้แบบสัมภาษณ์เป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป และนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้วิธีการบรรยายประกอบตารางตามลำดับดังนี้

ตอนที่ 1 สภาพพื้นฐานทางสังคมและเศรษฐกิจของอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้าน

ตอนที่ 2 การได้รับการสนับสนุนการปฏิบัติงาน แรงจูงใจในการปฏิบัติงานของอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้าน

ตอนที่ 3 ความรู้เกี่ยวกับอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้าน และบทบาทหน้าที่อาสาสมัครเกษตรหมู่บ้าน

ตอนที่ 4 การปฏิบัติตามบทบาทหน้าที่ของอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้าน

ตอนที่ 5 ปัญหา และข้อเสนอแนะในการปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่ของอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้าน

1. สภาพพื้นฐานทางสังคมและเศรษฐกิจของอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้าน

1.1 สภาพทางสังคม ของอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้าน จากการสัมภาษณ์เกี่ยวกับ เพศ อายุ ระดับการศึกษา สถานภาพการสมรส จำนวนสมาชิกในครัวเรือน การดำรงตำแหน่งผู้นำในชุมชน การเป็นสมาชิกกลุ่มต่าง ๆ การดำรงตำแหน่งอาสาสมัครเกษตร การรับรู้ข้อมูลข่าวสาร โดยแสดงเป็นค่าสถิติ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าต่ำสุด ค่าสูงสุด ผลการศึกษาแสดงให้เห็นข้อมูลของอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้านปรากฏผล และรายละเอียด ดังตารางที่ 4.1,4.2

ตารางที่ 4.1 สภาพทางสังคม ของอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้าน

n = 348

สภาพทางสังคม	จำนวน	ร้อยละ
เพศ		
ชาย	284	81.6
หญิง	64	18.4
อายุ		
น้อยกว่าหรือเท่ากับ 30	120	34.49
31-40 ปี	169	48.56
41-50 ปี	59	16.95
Minimum = 36		
Maximum = 43		
Mean = 34.53		
S.D. = 5.78		
สถานภาพสมรส		
โสด	25	7.2
สมรส	308	88.5
หม้ายหรือหย่าร้าง	15	4.3
ระดับการศึกษา		
ประถมศึกษา	104	29.9
มัธยมศึกษาตอนต้น	175	50.3
มัธยมศึกษาตอนปลาย/ปวช.	64	18.4
อนุปริญญา ปวส.	5	1.4
จำนวนสมาชิกในครัวเรือน		
2-3 คน	207	59.48
4-5 คน	141	40.52
Minimum = 2		
Maximum = 5		
Mean = 3.32		
S.D. = .83		

ตารางที่ 4.1 (ต่อ)

n = 348

สภาพทางสังคม	จำนวน	ร้อยละ
ตำแหน่งทางสังคม *		
คณะกรรมการหมู่บ้าน	180	51.7
สมาชิก อบต./เทศบาล	1	0.3
ไม่ดำรงตำแหน่งผู้นำในชุมชน	167	48.0
การเป็นสมาชิกกลุ่มต่างๆ*		
ธ.ก.ส.	348	100
กองทุนหมู่บ้าน	348	100
สหกรณ์การเกษตร	311	89.37
ตำแหน่งอาสาสมัครเกษตรต่างๆ*		
เกษตรหมู่บ้าน	348	100
หมอดินอาสา	57	16.4
ผู้แทนเกษตรกร	40	11.5
อาสาสมัครเศรษฐกิจการเกษตร	34	9.8
อาสาสมัครชลประทาน	28	8.0

* ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ

1.1.1 เพศ จากการศึกษาพบว่า อาสาสมัครเกษตรหมู่บ้านส่วนมาก (ร้อยละ 81.6) เป็นเพศชาย และร้อยละ 18.4 เป็นเพศหญิง

1.1.2 อายุ จากการศึกษาพบว่า อาสาสมัครเกษตรหมู่บ้านประมาณหนึ่งในสาม (ร้อยละ 34.53) มีอายุระหว่าง 31-40 ปี ร้อยละ 34.49 มีอายุน้อยกว่าหรือเท่ากับ 30 ปี และร้อยละ 16.59 มีอายุ 41-50 ปี สมาชิกมีอายุเฉลี่ย 34.53

1.1.3 สถานภาพการสมรส จากการศึกษาพบว่า อาสาสมัครเกษตรหมู่บ้านส่วนมาก (ร้อยละ 88.5) สมรสแล้ว และร้อยละ 7.2 เป็นโสด มีเพียงร้อยละ 4.3 เป็นหม้ายหรือหย่าร้าง

1.1.4 ระดับการศึกษา จากการศึกษาพบว่า อาสาสมัครเกษตรหมู่บ้านประมาณครึ่งหนึ่ง (ร้อยละ 50.3) จบมัธยมศึกษาตอนต้น รองลงมาร้อยละ 29.9 จบประถมศึกษา และร้อยละ 18.4 จบมัธยมศึกษาตอนปลายหรือป.ว.ช มีเพียงร้อยละ 1.4 ที่จบอนุปริญญา

1.1.5 จำนวนสมาชิกในครัวเรือน จากการศึกษาพบว่า อาสาสมัครเกษตรหมู่บ้านมากกว่าครึ่ง (ร้อยละ 59.48) มีจำนวนสมาชิกในครัวเรือน 2-3 คน รองลงมาคือร้อยละ 40.52 มีสมาชิกครัวเรือน ระหว่าง 4-5 คน มีจำนวนสมาชิกในครัวเรือนเฉลี่ย 3.32

1.1.6 การดำรงตำแหน่งผู้นำในชุมชน จากการศึกษาพบว่า อาสาสมัครเกษตรหมู่บ้านมากกว่าครึ่ง (ร้อยละ 51.7) ดำรงตำแหน่งคณะกรรมการหมู่บ้าน และร้อยละ 0.3 ดำรงตำแหน่งสมาชิก อบต. ร้อยละ 48 ไม่ดำรงตำแหน่งผู้นำในชุมชน

1.1.7 การเป็นสมาชิกกลุ่ม จากการศึกษาพบว่า อาสาสมัครเกษตรหมู่บ้านทั้งหมด (ร้อยละ 100.00) เป็นสมาชิก ธ.ก.ส. และกองทุนหมู่บ้าน รองลงมาร้อยละ 89.37 เป็นสมาชิกสหกรณ์การเกษตร

1.1.8 การดำรงตำแหน่งอาสาสมัครในปัจจุบัน จากการศึกษาพบว่า อาสาสมัครเกษตรหมู่บ้านทั้งหมดเป็นเกษตรหมู่บ้าน รองลงมาร้อยละ 11.5 เป็นผู้แทนเกษตร และร้อยละ 9.8 เป็นอาสาสมัครธุรกิจเกษตร

ตารางที่ 4.2 การรับรู้ข้อมูลข่าวสารของอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้าน

n = 348

แหล่งรับรู้ข้อมูลข่าวสาร	ไม่ได้รับ จำนวน (ร้อยละ)	การได้รับและระดับการได้รับ					เฉลี่ย S.D.	ความหมาย
		น้อยที่สุด จำนวน (ร้อยละ)	น้อย จำนวน (ร้อยละ)	ปานกลาง จำนวน (ร้อยละ)	มาก จำนวน (ร้อยละ)	มากที่สุด จำนวน (ร้อยละ)		
สื่อบุคคล								
ผู้นำหมู่บ้าน	-	-	20 (5.7)	162 (46.6)	147 (42.2)	19 (5.5)	3.47 0.689	มาก
เจ้าหน้าที่ของรัฐ	-	-	24 (6.9)	163 (46.8)	138 (39.7)	23 (6.6)	3.46 0.721	มาก
เจ้าหน้าที่เกษตร	-	-	17 (4.9)	176 (50.6)	119 (34.2)	36 (10.3)	3.50 0.746	มาก

ตารางที่ 4.2 (ต่อ)

n = 348

แหล่งรับรู้	ไม่ได้รับ	การได้รับและระดับการได้รับ					เฉลี่ย	ความหมาย
		น้อยที่สุด	น้อย	ปานกลาง	มาก	มากที่สุด		
ข้อมูลข่าวสาร	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)	S.D.	
สื่อมวลชน								
วิทยุกระจายเสียง	93 (26.7)	155 (44.5)	100 (28.7)	-	-	-	1.02	น้อยที่สุด
วิทยุโทรทัศน์	-	10 (2.9)	108 (31.0)	146 (42.0)	53 (15.2)	31 (8.9)	2.96	น้อยที่สุด
อินเทอร์เน็ต	48 (13.8)	117 (33.6)	138 (39.7)	45 (12.9)	-	-	1.52	น้อยที่สุด
							0.887	

1.1.10 การรับรู้ข้อมูลข่าวสาร จากการศึกษาพบว่า อาสาสมัครเกษตรหมู่บ้าน รับรู้ข้อมูลข่าวสารจากสื่อบุคคล คือ เจ้าหน้าที่เกษตร ผู้นำหมู่บ้าน และเจ้าหน้าที่ของรัฐ ในระดับมาก (เฉลี่ย 3.50, 3.47 และ 3.46 ตามลำดับ) รับรู้ข้อมูลข่าวสารจากสื่อมวลชน คือสื่อวิทยุโทรทัศน์ ในระดับปานกลาง (เฉลี่ย 2.96) สื่ออินเทอร์เน็ตและสื่อวิทยุกระจายเสียง ในระดับน้อยที่สุด (เฉลี่ย 1.52 และ 1.02 ตามลำดับ) ตามรายละเอียดดังตารางที่ 4.2

1.2 สภาพทางเศรษฐกิจ ของอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้าน จากการสัมภาษณ์ เกี่ยวกับ จำนวนแรงงาน การประกอบอาชีพ รายได้ของครัวเรือน รายได้ภาคเกษตร รายได้นอกภาคเกษตร รายจ่ายภาคเกษตร หนี้สินและพื้นที่ถือครอง โดยแสดงเป็น ค่าสถิติค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าต่ำสุด ค่าสูงสุด ผลการศึกษาแสดงให้เห็นข้อมูลของอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้านปรากฏผล และรายละเอียดดังตารางที่ 4.3,4.4,4.5,4.6,4.7

ตารางที่ 4.3 จำนวนแรงงาน และการประกอบอาชีพของครัวเรือน

สภาพทางเศรษฐกิจ	จำนวน (คน)	ร้อยละ
n = 348		
จำนวนแรงงาน		
1 คน	6	1.7
2 คน	169	48.6
3 คน	154	44.3
4 คน	19	5.5
Minimum = 1		
Maximum = 4		
Mean = 2.53		
S.D. = 0.627		
การประกอบอาชีพ*		
ทำนา	348	100
ทำไร่	116	33.33
ทำสวน	53	15.22
เลี้ยงสัตว์	15	4.31
ค้าขาย	2	0.6
รับจ้าง	14	4.02

*ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ

1.2.1 จำนวนแรงงานในครัวเรือน จากการศึกษาพบว่า อาสาสมัครเกษตรหมู่บ้านเกือบครึ่ง (ร้อยละ 48.6 และ 44.3) มีแรงงานในครัวเรือน 2 และ 3 คน ตามลำดับ และร้อยละ 5.5 และ 1.7 มีแรงงานในครัวเรือน 1 และ 4 คน ตามลำดับ เฉลี่ยอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้านมีแรงงานในครัวเรือน 2.53 คน ($\bar{x} = 2.53$ คน)

1.2.2 การประกอบอาชีพ จากการศึกษาพบว่า อาสาสมัครเกษตรหมู่บ้านทั้งหมด (ร้อยละ 100.00) ประกอบอาชีพทำนา รองลงมา ร้อยละ 33.33 ประกอบอาชีพทำไร่ และร้อยละ 15.22 , 4.31 , 4.02, 0.6 ประกอบอาชีพทำสวน เลี้ยงสัตว์ รับจ้าง และค้าขายตามลำดับ

ตารางที่ 4.4 รายได้ภาคเกษตร รายได้นอกภาคเกษตร และรายได้ครัวเรือน

n = 348

รายได้	ค่าต่ำสุด (Minimum) (บาท)	ค่าสูงสุด (Maximum) (บาท)	ค่าเฉลี่ย \bar{X} (บาท)	ค่า S.D
รายได้ภาคเกษตร	50,000	325,000	113,074.71	58,068.33
ทำนา	50,000	120,000	71,278.74	13,911.61
ทำไร่	30,000	250,000	42,604.23	10,047.14
ทำสวน	20,000	70,000	42,169.81	13,319.64
เลี้ยงสัตว์	30,000	50,000	39,666.67	6,672.61
รายได้นอกภาคเกษตร	10,000	35,000	25,000	6,708.20
รับจ้าง	20,000	35,000	24,642.86	6,033.33
ค้าขาย	10,000	50,000	30,000	28,284.27
บุตรหลานส่งให้	10,000	35,000	21,250	8,762.74
รายได้รวมครัวเรือน	50,000	325,000	114,669.54	56,789.38

*ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ

1.2.3 รายได้ภาคเกษตร จากการศึกษาพบว่า อาสาสมัครเกษตรหมู่บ้าน มีรายได้จากการทำนามากที่สุดเฉลี่ย 71,278.74 บาท รองลงมาได้แก่ รายได้จากการทำไร่ เฉลี่ย 42,604.23 บาท รายได้จากการทำสวน เฉลี่ย 42,169.81 บาท และรายได้จากการเลี้ยงสัตว์ เฉลี่ย 39,666.67 บาท

1.2.4 รายได้รวมภาคเกษตร จากการศึกษาพบว่า อาสาสมัครเกษตรหมู่บ้าน มีรายได้ในภาคการเกษตร ต่ำสุด 50,000 บาท สูงสุด 325,000 บาท เฉลี่ย 113,074.71

1.2.5 รายได้นอกภาคเกษตร จากการศึกษาพบว่า อาสาสมัครเกษตรหมู่บ้าน มีรายได้นอกภาคเกษตรจากการรับจ้าง ต่ำสุด 20,000 บาท สูงสุด 35,000 บาท เฉลี่ย 24,642.86 บาท มีรายได้จากการค้าขาย ต่ำสุด 10,000 บาท สูงสุด 50,000 บาท เฉลี่ย 30,000 บาท และมีรายได้จากบุตรหลานส่งให้ ต่ำสุด 10,000 บาท สูงสุด 35,000 บาท เฉลี่ย 21,250 บาท

1.2.6 รวมรายได้นอกภาคเกษตร จากการศึกษาพบว่า อาสาสมัครเกษตรหมู่บ้าน มีรายได้นอกภาคเกษตรรวม ต่ำสุด 10,000 บาท สูงสุด 35,000 บาท เฉลี่ย 25,000 บาท

1.2.7 รายได้รวมครัวเรือน จากการศึกษาพบว่า อาสาสมัครเกษตรหมู่บ้านมี รายได้ครัวเรือนรวมทั้งหมด ต่ำสุด 50,000 บาท สูงสุด 325,000 บาท เฉลี่ย 114,669.54 บาท

ตารางที่ 4.5 รายจ่ายภาคเกษตร

รายจ่าย	ค่าต่ำสุด	ค่าสูงสุด	ค่าเฉลี่ย	ค่า S.D
	(Minimum) (บาท)	(Maximum) (บาท)	\bar{x} (บาท)	
รายจ่ายภาคเกษตร	5,000	95,000	36,584.77	21,304.92
ทำนา	5,000	50,000	21,988.51	9,436.87
ทำไร่	10,000	55,000	33,965.52	9,985.14
ทำสวน	6,500	30,000	17,669.81	5,478.05
เลี้ยงสัตว์	5,000	30,000	14,200	6,773.89

*ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ

1.2.8 รายจ่ายภาคเกษตร จากการศึกษาพบว่า อาสาสมัครเกษตรหมู่บ้าน มี รายจ่ายในการทำนา ต่ำสุด 5,000 บาท สูงสุด 50,000 บาท เฉลี่ย 21,988.51 บาท รายจ่ายจากการทำ ไร่ ต่ำสุด 10,000 บาท สูงสุด 55,000 บาท เฉลี่ย 33,965.52 บาท รายจ่ายในการทำสวน ต่ำสุด 6,500 บาท สูงสุด 30,000 บาท เฉลี่ย 17,669.81 บาท และรายจ่ายในการเลี้ยงสัตว์ ต่ำสุด 5,000 บาท สูงสุด 30,000 บาท เฉลี่ย 14,200 บาท

1.2.9 รายจ่ายรวมภาคเกษตร จากการศึกษาพบว่า อาสาสมัครเกษตรหมู่บ้าน มี รายจ่ายในภาคการเกษตร ต่ำสุด 5,000 บาท สูงสุด 95,000 บาท เฉลี่ย 36,584.77 บาท

ตารางที่ 4.6 หนี้สินอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้าน

n = 348

หนี้สิน*	จำนวน (คน) (ร้อยละ)	ค่าต่ำสุด (Minimum) (บาท)	ค่าสูงสุด (Maximum) (บาท)	ค่าเฉลี่ย \bar{x}	ค่า S.D
ธ.ก.ส.	209 (60.16)	20,000	150,000	56,315.79	25,721.62
สหกรณ์การเกษตร	149 (42.82)	10,000	50,000	30,442.95	12,361.33
กองทุนหมู่บ้าน	81 (23.28)	10,000	20,000	15,740.74	4,880.51
ญาติ/เพื่อนบ้าน	11 (3.16)	30,000	80,000	51,818.18	20,889.32
นายทุน	9 (2.59)	50,000	100,000	73,333.33	16,583.12

*ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ

1.2.10 หนี้สินอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้าน จากการศึกษาพบว่า อาสาสมัครเกษตรหมู่บ้านสองในสาม (ร้อยละ 60.16) เป็นหนี้ ธ.ก.ส. โดยมีจำนวนเงินที่เป็นหนี้เฉลี่ย 56,315.79 บาท รองลงมา ร้อยละ 42.82 เป็นหนี้สหกรณ์การเกษตร โดยมีจำนวนเงินที่เป็นหนี้เฉลี่ย 30,442.95 บาท ร้อยละ 23.28 เป็นหนี้กองทุนหมู่บ้าน โดยมีจำนวนเงินที่เป็นหนี้เฉลี่ย 15,740.74 บาท ร้อยละ 3.16 เป็นหนี้ญาติหรือเพื่อนบ้าน โดยมีจำนวนเงินที่เป็นหนี้เฉลี่ย 51,818.18 บาท และร้อยละ 2.59 เป็นหนี้นายทุน โดยมีจำนวนเงินที่เป็นหนี้เฉลี่ย 73,333.33 บาท

ตารางที่ 4.7 พื้นที่ถือครองที่ดิน

n = 348

พื้นที่ถือครองที่ดิน (ไร่)	จำนวน (คน)	ร้อยละ
น้อยกว่าหรือเท่ากับ 15	20	5.75
16 - 20	100	28.74
21 - 25	102	29.31
26 - 30	54	15.52
31 - 35	21	6.03
36 - 40	29	8.33
41 - 45	22	6.32
Minimum = 12		
Maximum = 45		
Mean = 26.51		
S.D = 8.292		

1.2.12 พื้นที่ถือครองที่ดิน จากการศึกษาพบว่า อาสาสมัครเกษตรหมู่บ้านเกือบหนึ่งในสาม (ร้อยละ 29.31) มีพื้นที่ถือครองที่ดิน ระหว่าง 21-25 ไร่ รองลงมาร้อยละ 28.74 และ 15.52 มีพื้นที่ถือครองที่ดิน ระหว่าง 16-20 ไร่ และระหว่าง 26-30 ไร่ ตามลำดับ ถือครองที่ดินต่ำสุด 12 ไร่ และถือครองที่ดินสูงสุด 45 ไร่ เฉลี่ย 26.51 ไร่

2. การได้รับการสนับสนุนการปฏิบัติงาน แรงจูงใจในการปฏิบัติงานของอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้าน

2.1 การได้รับการสนับสนุนการปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่ จากการสัมภาษณ์เกี่ยวกับ การสนับสนุนความรู้ วัสดุอุปกรณ์ งบประมาณ และหน่วยงานที่สนับสนุน วิเคราะห์หาค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เปรียบเทียบกับเกณฑ์ที่กำหนดให้ ปรากฏผล และรายละเอียด ดังตารางที่ 4.8,4.9

ตารางที่ 4.8 การได้รับการสนับสนุนการปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่

n = 348

การได้รับการสนับสนุน	ไม่ได้รับจำนวน (ร้อยละ)	ได้รับและระดับการได้รับสนับสนุน					เฉลี่ย (S.D.)	ความหมาย
		น้อยที่สุดจำนวน (ร้อยละ)	น้อยจำนวน (ร้อยละ)	ปานกลางจำนวน (ร้อยละ)	มากจำนวน (ร้อยละ)	มากที่สุดจำนวน (ร้อยละ)		
การให้ความรู้							3.48 (0.719)	มาก
-การฝึกอบรม	-	-	24 (6.9)	163 (46.8)	138 (39.7)	23 (6.6)	3.46 (0.721)	มาก
-การเขียน	-	-	19 (5.5)	171 (49.1)	135 (38.8)	23 (6.6)	3.47 (0.701)	มาก
-พัฒนาศึกษาดูงาน	-	-	27 (7.8)	140 (40.2)	158 (45.4)	23 (6.6)	3.52 (0.734)	มาก
วัสดุอุปกรณ์							3.49 (0.698)	มาก
-ถ่ายทอดความรู้	-	-	18 (5.2)	164 (47.1)	144 (41.4)	22 (6.3)	3.49 (0.694)	มาก
-ปัจจัยการผลิต	-	-	21 (6.0)	161 (46.3)	145 (41.7)	21 (6.0)	3.48 (0.702)	มาก
งบประมาณ							1.15 (0.499)	น้อยที่สุด
-ค่าจัดทำแปลงสาธิต	16 (4.6)	236 (67.8)	96 (27.6)	-	-	-	1.23 (0.519)	น้อยที่สุด
-ค่าน้ำมันเชื้อเพลิง	19 (5.5)	238 (68.4)	91 (26.1)	-	-	-	1.21 (0.524)	น้อยที่สุด
-ค่าเบี้ยเลี้ยง	34 (9.8)	276 (79.3)	38 (10.9)	-	-	-	1.01 (0.455)	น้อยที่สุด
รวม							2.61 (0.639)	ปานกลาง

ตารางที่ 4.9 หน่วยงานที่ให้การสนับสนุนการปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่

n = 348

การให้การสนับสนุน	ไม่ได้รับ จำนวน (ร้อยละ)	ได้รับและระดับการได้รับสนับสนุน					เฉลี่ย (S.D.)	ความหมาย
		น้อยที่สุด จำนวน (ร้อยละ)	น้อย จำนวน (ร้อยละ)	ปานกลาง จำนวน (ร้อยละ)	มาก จำนวน (ร้อยละ)	มากที่สุด จำนวน (ร้อยละ)		
- อบต./เทศบาล	16 (4.6)	231 (66.4)	95 (27.3)	6 (1.7)	-	-	1.26 (0.566)	น้อยที่สุด
- สำนักงานเกษตรอำเภอ	-	-	21 (6.0)	166 (47.7)	139 (39.9)	22 (6.3)	3.47 (0.705)	มาก
- มหาวิทยาลัย	17 (4.9)	262 (75.3)	69 (19.8)	-	-	-	1.15 (0.475)	น้อยที่สุด
- องค์กรเอกชน	36 (10.3)	250 (71.8)	62 (17.8)	-	-	-	1.07 (0.526)	น้อยที่สุด
รวม							1.74 (0.772)	น้อยที่สุด

จากตารางที่ 4.8 และ 4.9 การได้รับการสนับสนุนการปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่จากการศึกษา พบว่า อาสาสมัครเกษตรหมู่บ้านได้รับการสนับสนุนการปฏิบัติงานในด้านการให้ความรู้ วัสดุอุปกรณ์ และงบประมาณ ในระดับปานกลาง (เฉลี่ย 2.61) และได้รับการสนับสนุนการปฏิบัติงานจากหน่วยงาน ในระดับน้อยที่สุด (เฉลี่ย 1.74) เมื่อพิจารณารายละเอียดในแต่ละด้าน ดังนี้

2.1.1 การให้ความรู้ จากการศึกษพบว่า อาสาสมัครเกษตรหมู่บ้านได้รับการสนับสนุนการให้ความรู้โดยรวมในระดับมาก (เฉลี่ย 3.48) เรียงลำดับจากค่าเฉลี่ยมากไปน้อย ได้แก่ การทัศนศึกษาดูงาน การเยี่ยมชมให้คำปรึกษา และการฝึกอบรม (เฉลี่ย 3.52, 3.47 และ 3.46 ตามลำดับ)

2.1.2 วัสดุอุปกรณ์ จากการศึกษพบว่า อาสาสมัครเกษตรหมู่บ้านได้รับการสนับสนุนวัสดุอุปกรณ์ในการถ่ายทอดความรู้ และปัจจัยการผลิตในระดับมาก (เฉลี่ย 3.49 และ 3.48 ตามลำดับ)

2.1.3 งบประมาณ จากการศึกษพบว่า อาสาสมัครเกษตรหมู่บ้านได้รับการสนับสนุนงบประมาณโดยรวมในระดับน้อยที่สุด (เฉลี่ย 1.15) ทั้ง 3 ประเด็น เรียงลำดับจากค่าเฉลี่ย

มากไปหาน้อย ได้แก่ ค่าจัดทำแปลงสาธิต ค่าน้ำมันเชื้อเพลิง และค่าเบี้ยเลี้ยง (เฉลี่ย 1.23, 1.21 และ 1.01 ตามลำดับ)

2.1.4 หน่วยงานที่ให้การสนับสนุน จากการศึกษาพบว่า อาสาสมัครเกษตรหมู่บ้าน ได้รับการสนับสนุนการปฏิบัติงานจากหน่วยงานโดยรวมในระดับน้อยที่สุด (เฉลี่ย 1.74) เมื่อพิจารณาประเด็นย่อยทั้ง 4 หน่วยงาน พบว่า อาสาสมัครเกษตรหมู่บ้าน ได้รับการสนับสนุนการปฏิบัติงานจากสำนักงานเกษตรอำเภอในระดับมาก (เฉลี่ย 3.47) ได้รับการสนับสนุนการปฏิบัติงานจากหน่วยงานในระดับน้อยที่สุด 3 หน่วยงาน เรียงลำดับจากค่าเฉลี่ยมากไปหาน้อย ได้แก่ องค์การบริหารส่วนตำบล/เทศบาล มหาวิทยาลัย และองค์กรเอกชน (เฉลี่ย 1.26, 1.15 และ 1.07 ตามลำดับ)

2.2 แรงจูงใจในการปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่ของอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้าน จากการสัมภาษณ์เกี่ยวกับแรงจูงใจที่เป็นตัวเงิน คือการมีโอกาสได้รับค่าตอบแทน และแรงจูงใจที่ไม่เป็นตัวเงิน คือการได้รับการยอมรับนับถือจากเพื่อนบ้าน ได้รับการยอมรับจากหน่วยงานราชการ มีโอกาสในการพัฒนาตนเอง มีโอกาสในการพัฒนาชุมชนของตนเอง ได้รับความรู้ด้านการเกษตร มีโอกาสในการฝึกอบรมและศึกษาดูงานด้านการเกษตร มีความภูมิใจที่ได้ช่วยเหลือทางราชการ มีโอกาสร่วม โครงการและกิจกรรมต่าง ๆ กับกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ได้รับการสนับสนุนวัสดุ อุปกรณ์จากเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตร รายละเอียด ดังตารางที่ 4.10

ตารางที่ 4.10 แรงจูงใจในการปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่อาสาสมัครเกษตรหมู่บ้าน

ประเด็นจูงใจ	ระดับความคิดเห็น					เฉลี่ย (S.D.)	ความหมาย
	น้อยที่สุด	น้อย	ปานกลาง	มาก	มากที่สุด		
	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)		
แรงจูงใจที่เป็นตัวเงิน							
-มีโอกาสได้รับค่าตอบแทน	-	75 (21.6)	173 (49.7)	83 (23.9)	17 (4.9)	3.15 (0.798)	ปานกลาง
แรงจูงใจที่ไม่เป็นตัวเงิน							
-ได้รับการยอมรับนับถือจากเพื่อนบ้าน	-	92 (26.4)	161 (46.3)	47 (13.5)	48 (13.8)	3.15 (0.966)	ปานกลาง

n = 348

ตารางที่ 4.10 (ต่อ)

n = 348

ประเด็นเชิงใจ	ระดับความคิดเห็น					เฉลี่ย (S.D.)	ความหมาย
	น้อยที่สุด จำนวน (ร้อยละ)	น้อย จำนวน (ร้อยละ)	ปานกลาง จำนวน (ร้อยละ)	มาก จำนวน (ร้อยละ)	มากที่สุด จำนวน (ร้อยละ)		
-ได้รับการยอมรับจาก หน่วยงานราชการ	-	77 (22.1)	161 (46.3)	96 (27.6)	14 (4.0)	3.14 (0.801)	ปานกลาง
-มีโอกาสนในการพัฒนา ตนเอง	-	99 (28.4)	157 (45.1)	43 (12.4)	49 (14.1)	3.12 (0.980)	ปานกลาง
-มีโอกาสนในการพัฒนา ชุมชนของตนเอง	-	76 (21.8)	169 (48.6)	72 (20.7)	31 (8.9)	3.17 (0.869)	ปานกลาง
-ได้รับความรู้ด้าน การเกษตร	-	65 (18.7)	175 (50.3)	66 (19.0)	42 (12.1)	3.24 (0.895)	ปานกลาง
-มีโอกาสนในการฝึกอบรม และศึกษาดูงานด้าน การเกษตร	-	74 (21.3)	178 (51.1)	78 (22.4)	18 (5.2)	3.11 (0.795)	ปานกลาง
-มีความภูมิใจที่ได้ ช่วยเหลือทางราชการ	-	74 (21.3)	166 (47.7)	80 (23.0)	28 (8.0)	3.18 (0.857)	ปานกลาง
-มีโอกาสร่วมโครงการ และกิจกรรมต่าง ๆ กับ กระทรวงเกษตรและ สหกรณ์	-	81 (23.3)	160 (46.0)	86 (24.7)	21 (6.0)	3.14 (0.840)	ปานกลาง
-ได้รับการสนับสนุนวัสดุ อุปกรณ์จากเจ้าหน้าที่ ส่งเสริมการเกษตร	-	81 (23.3)	162 (46.6)	90 (25.9)	15 (4.3)	3.11 (0.808)	ปานกลาง
รวม						3.15 (0.861)	ปานกลาง

แรงงใจในการปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่ของอาสาสมัครเกษตรกรหมู่บ้าน ผลการวิเคราะห์หาค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เปรียบเทียบกับเกณฑ์ที่กำหนดให้ ผลการศึกษาพบว่า มีประเด็นต่าง ๆ เป็นแรงงใจอยู่ในระดับปานกลาง (เฉลี่ย 3.15) โดยมีรายละเอียดในแต่ละด้าน ดังนี้

2.2.1 แรงจูงใจที่เป็นตัวเงิน คือการมีโอกาสได้รับค่าตอบแทน พบว่า อาสาสมัครเกษตรหมู่บ้านเห็นว่าเป็นแรงจูงใจในระดับปานกลาง (เฉลี่ย 3.12)

2.2.2 แรงจูงใจที่ไม่เป็นตัวเงิน คือการได้รับการยอมรับนับถือจากเพื่อนบ้าน ได้รับการยอมรับจากหน่วยงานราชการ มีโอกาสในการพัฒนาตนเอง มีโอกาสในการพัฒนาชุมชนของตนเอง ได้รับความรู้ด้านการเกษตร มีโอกาสในการฝึกอบรมและศึกษาดูงานด้านการเกษตร มีความภูมิใจที่ได้ช่วยเหลือทางราชการ มีโอกาสร่วมโครงการและกิจกรรมต่าง ๆ กับกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ได้รับการสนับสนุนวัสดุอุปกรณ์จากเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตร พบว่า อาสาสมัครเกษตรหมู่บ้านเห็นว่าประเด็นต่าง ๆ เหล่านี้เป็นแรงจูงใจในระดับปานกลาง (เฉลี่ย 3.15) เมื่อพิจารณาประเด็นย่อยทั้ง 9 ประเด็น ประเด็นเหล่านี้เป็นแรงจูงใจโดยเรียงลำดับจากค่าเฉลี่ยมากไปหาน้อย ได้แก่ แรงจูงใจในการได้รับความรู้ด้านการเกษตร (เฉลี่ย 3.24) มีความภูมิใจที่ได้ช่วยเหลือทางราชการ (เฉลี่ย 3.18) มีโอกาสในการพัฒนาชุมชนของตนเอง (เฉลี่ย 3.17) ได้รับการยอมรับนับถือจากเพื่อนบ้าน (เฉลี่ย 3.15) มีโอกาสร่วม โครงการและกิจกรรมต่าง ๆ ของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ และได้รับการยอมรับจากหน่วยงานราชการ (เฉลี่ย 3.14) มีโอกาสในการพัฒนาตนเอง (เฉลี่ย 3.12) มีโอกาสในการฝึกอบรมและศึกษาดูงานด้านการเกษตร และได้รับการสนับสนุนวัสดุอุปกรณ์จากเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตร (เฉลี่ย 3.11)

3. ความรู้เกี่ยวกับอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้าน และบทบาทหน้าที่ของอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้าน

จากการสัมภาษณ์ความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับการจัดเก็บรวบรวมข้อมูลพื้นฐานด้านการเกษตรของหมู่บ้าน ร่วมกับกรรมการหมู่บ้านและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการจัดทำแผนพัฒนาการเกษตรระดับหมู่บ้าน ประสานงานในการถ่ายทอดความรู้ และการแก้ไขปัญหาของเกษตรกรในหมู่บ้าน และติดตามสถานการณ์การเกษตรในหมู่บ้านและรายงานเหตุการณ์ฉุกเฉินเร่งด่วนต่อหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง โดยแสดงเป็น ค่าสถิติ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ผลการศึกษาแสดงให้เห็นข้อมูลของอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้านปรากฏผล และรายละเอียด ดังตารางที่ 4.11

ตารางที่ 4.11 ความรู้เกี่ยวกับอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้าน และบทบาทหน้าที่

ประเด็นความรู้ความเข้าใจ	เฉลย	n = 348	
		ตอบถูกต้อง	จำนวน (ร้อยละ)
ที่มาของอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้าน (อกม.)			
-อกม.หมายถึง อาสาสมัครเกษตรหรือผู้แทนเกษตรระดับหมู่บ้านที่ได้รับคัดเลือก หมู่บ้านละ 1 คน จากการประชุมอาสาสมัครเกษตรหรือผู้แทนเกษตรหมู่บ้าน	ถูก	235	(67.5)
-อกม.อยู่ในตำแหน่งคราวละ 2 ปี	ผิด	343	(98.6)
-สิทธิประโยชน์ของ อกม.คือการมีบัตรประจำตัวเท่านั้น	ผิด	81	(23.3)
-สิทธิประโยชน์ของ อกม.จะได้รับโอกาสเข้าร่วมโครงการและกิจกรรมกับหน่วยงานต่าง ๆ	ถูก	270	(77.6)
การจัดเก็บรวบรวมข้อมูลพื้นฐานด้านการเกษตรของหมู่บ้าน			
-ผู้รับขึ้นทะเบียนหมายถึงข้าราชการ/พนักงานราชการหรือพนักงานรัฐวิสาหกิจ หรือลูกจ้างประจำ หรือผู้ที่ได้รับมอบหมาย สังกัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ที่ได้รับมอบหมายจากนายทะเบียนหรือผู้ช่วยนายทะเบียนแล้ว	ถูก	269	(77.3)
-แบบ ทบก.01 หมายถึงแบบคำร้องสำหรับเกษตรกร ใช้ในการแจ้งข้อมูลขอขึ้นทะเบียนเกษตรกร	ถูก	271	(77.9)
-ครัวเรือนเกษตรกร 1 ครัวเรือน สามารถขอขึ้นทะเบียนเกษตรกรได้หลายคน	ผิด	342	(98.3)
-การจัดเก็บรวบรวมข้อมูลพื้นฐานด้านการเกษตรของหมู่บ้านไม่ใช่บทบาทภารกิจของ อกม.	ผิด	339	(97.4)

ตารางที่ 4.11 (ต่อ)

ประเด็นความรู้ความเข้าใจ	เฉลย	n = 348
		ตอบถูกต้อง จำนวน (ร้อยละ)
การร่วมกับกรรมการหมู่บ้านและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการจัดทำแผนพัฒนาการเกษตรระดับหมู่บ้าน		
-การเสนอข้อมูลการเกษตรในเวทีจัดทำแผนพัฒนาการเกษตรระดับหมู่บ้าน เป็นบทบาทภารกิจของ อคม.	ถูก	348 (100.0)
-อคม.ต้องเข้าร่วมเวทีการจัดทำแผนพัฒนาการเกษตรระดับหมู่บ้าน/ตำบล	ถูก	348 (100.0)
-ข้อมูล/ปัญหาการจัดทำแผนพัฒนาการเกษตรได้มาจากอาสาสมัครเกษตรและเกษตรกรในหมู่บ้าน	ถูก	348 (100.0)
-อคม.ต้องรวบรวมข้อมูลปัญหาความต้องการของอาสาสมัครเกษตรและเกษตรกรในหมู่บ้านก่อนการจัดทำแผน	ถูก	348 (100.0)
การประสานงานในการถ่ายทอดความรู้ และการแก้ไขปัญหาของเกษตรกรในหมู่บ้าน		
-การแก้ไขปัญหาของเกษตรกรในหมู่บ้านเป็นหน้าที่ของ เจ้าหน้าที่ไม่ใช่บทบาทของ อคม.	ผิด	348 (100.0)
-อคม.มีหน้าที่ช่วยประสานงานวิทยากรและเชิญเกษตรกรเข้าร่วมรับการถ่ายทอดความรู้	ถูก	348 (100.0)
-การสำรวจความต้องการความรู้ของเกษตรกรในหมู่บ้านเป็นหน้าที่ของ อคม.	ถูก	348 (100.0)
-การสำรวจความต้องการความรู้ของอาสาสมัครเกษตร 13 สาขา เป็นบทบาทหน้าที่ของ อคม.	ถูก	348 (100.0)

ตารางที่ 4.11 (ต่อ)

ประเด็นความรู้ความเข้าใจ	n = 348	
	เฉลี่ย	ตอบถูกต้อง จำนวน (ร้อยละ)
การติดตามสถานการณ์การเกษตรในหมู่บ้านและรายงานเหตุการณ์		
ฉุกเฉินเร่งด่วนต่อหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง		
-การติดตามสถานการณ์การเกษตรในหมู่บ้านและรายงานเหตุการณ์	ผิด	348
ฉุกเฉินเร่งด่วนต่อหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ไม่ใช่บทบาทภารกิจของ อคม.		(100.0)
-การสำรวจพื้นที่ประสบภัยธรรมชาติไม่ใช่บทบาทภารกิจของ อคม.	ผิด	348
		(100.0)
-อคม.ควรจัดทำแปลงพยากรณ์เพื่อติดตามสถานการณ์การระบาด	ถูก	348
ศัตรูพืช		(100.0)
-อคม.มีบทบาทภารกิจช่วยเจ้าหน้าที่รวบรวมให้ข้อมูลที่ถูกต้องและ	ถูก	348
ตรวจสอบหลักฐานเบื้องต้นกรณีเกิดภัยพิบัติต่าง ๆ		(100.0)

จากตารางที่ 4.11 พบว่า อาสาสมัครเกษตรหมู่บ้านมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้านและบทบาทหน้าที่ของอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้าน พิจารณารายละเอียดตามประเด็น ดังนี้

3.1. ที่มาของอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้าน (อคม.) จากการศึกษาพบว่า อาสาสมัครเกษตรหมู่บ้านเกือบทั้งหมด (ร้อยละ 98.6) ตอบถูกต้อง ประเด็น อคม.อยู่ในตำแหน่งคราวละ 2 ปี อาสาสมัครเกษตรหมู่บ้านส่วนมาก (ร้อยละ 76.7) ตอบถูกต้อง ประเด็นสิทธิประโยชน์ของ อคม.จะได้รับโอกาสเข้าร่วมโครงการและกิจกรรมกับหน่วยงานต่าง ๆ อาสาสมัครเกษตรหมู่บ้านกว่าสองในสาม (ร้อยละ 67.5) ตอบถูกต้อง ประเด็นความหมาย อคม.หมายถึง อาสาสมัครเกษตรหรือผู้แทนเกษตรกรระดับหมู่บ้านที่ได้รับคัดเลือก หมู่บ้านละ 1 คน จากการประชุมอาสาสมัครเกษตรหรือผู้แทนเกษตรหมู่บ้าน และอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้านน้อยกว่าหนึ่งในสาม (ร้อยละ 23.3) ตอบถูกต้อง ประเด็นสิทธิประโยชน์ของอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้านคือมีบัตรประจำตัวเท่านั้น

3.2 การจัดเก็บรวบรวมข้อมูลพื้นฐานด้านการเกษตรของหมู่บ้าน จากการศึกษาพบว่าอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้านเกือบทั้งหมด (ร้อยละ 98.4 และร้อยละ 97.3) ตอบถูกต้อง ประเด็นการจัดเก็บรวบรวมข้อมูลพื้นฐานด้านการเกษตรของหมู่บ้านไม่ใช่บทบาทภารกิจของอาสาสมัคร

เกษตรหมู่บ้าน และประเด็นครัวเรือนเกษตรกร 1 ครัวเรือน สามารถขอขึ้นทะเบียนได้หลายคน ตามลำดับ และอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้านส่วนมาก (ร้อยละ 77.9 และร้อยละ 77.3) ตอบถูกต้อง ประเด็นแบบ ทบก.01 หมายถึง แบบคำร้องสำหรับเกษตรกร ใช้ในการแจ้งข้อมูลเพื่อขอขึ้นทะเบียนเกษตรกร และประเด็นผู้รับขึ้นทะเบียน หมายถึง ข้าราชการ พนักงานราชการ หรือ พนักงานรัฐวิสาหกิจ หรือลูกจ้างประจำ หรือผู้ที่ได้รับมอบหมาย สังกัดกระทรวงเกษตรและ สหกรณ์ที่ได้รับมอบหมายจากนายทะเบียนหรือผู้ช่วยนายทะเบียนแล้ว ตามลำดับ

3.3 ร่วมกับกรรมการหมู่บ้านและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการจัดทำแผนพัฒนา การเกษตรระดับหมู่บ้าน จากการศึกษาพบว่า อาสาสมัครเกษตรหมู่บ้านทั้งหมด (ร้อยละ 100.0) ตอบถูกต้อง ประเด็นการนำเสนอข้อมูลการเกษตรในเวทีจัดทำแผนพัฒนาการเกษตรระดับหมู่บ้าน เป็นบทบาทภารกิจของอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้าน ประเด็นอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้านต้องเข้าร่วม จัดเวทีการจัดทำแผนพัฒนาการเกษตรระดับหมู่บ้าน/ตำบล ประเด็นข้อมูล/ปัญหาการจัดทำ แผนพัฒนาการเกษตร ได้มาจากอาสาสมัครเกษตรและเกษตรกรในหมู่บ้าน และประเด็น อาสาสมัครเกษตรหมู่บ้านต้องรวบรวมความต้องการ/ปัญหาก่อนการจัดทำแผนพัฒนาการเกษตร

3.4 ประสานงานในการถ่ายทอดความรู้ และการแก้ไขปัญหาของเกษตรกรในหมู่บ้าน จากการศึกษาพบว่า อาสาสมัครเกษตรหมู่บ้านทั้งหมด (ร้อยละ 100.0) ตอบถูกต้อง ประเด็นการ แก้ไขปัญหาของเกษตรกรในหมู่บ้านเป็นหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ไม่ใช่บทบาทของอาสาสมัครเกษตร หมู่บ้าน ประเด็นอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้านมีหน้าที่ช่วยประสานงานวิทยากรและเชิญเกษตรกรเข้า ร่วมรับการถ่ายทอดความรู้ ประเด็นการสำรวจความต้องการความรู้ของเกษตรกรในหมู่บ้านและ อาสาสมัครเกษตร 13 สาขาในหมู่บ้านเป็นบทบาทหน้าที่ของอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้าน

3.5 ติดตามสถานการณ์การเกษตรในหมู่บ้านและรายงานเหตุการณ์ฉุกเฉินเร่งด่วนต่อ หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง จากการศึกษาพบว่า อาสาสมัครเกษตรหมู่บ้านทั้งหมด (ร้อยละ 100.0) ตอบ ถูกต้อง ประเด็นการติดตามสถานการณ์การเกษตรในหมู่บ้านและรายงานเหตุการณ์ฉุกเฉินเร่งด่วน ต่อหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ไม่ใช่บทบาทภารกิจของอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้าน ประเด็นการสำรวจ พื้นที่ประสบภัยธรรมชาติไม่ใช่บทบาทภารกิจของอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้าน อาสาสมัครเกษตร หมู่บ้านควรจัดทำแปลงพยากรณ์เพื่อติดตามสถานการณ์การระบาดของศัตรูพืช และประเด็น อาสาสมัครเกษตรหมู่บ้านมีบทบาทภารกิจช่วยเจ้าหน้าที่รวบรวมข้อมูล ให้ข้อมูลที่ถูกต้องและ ตรวจสอบหลักฐานเบื้องต้นกรณีเกิดภัยพิบัติต่าง ๆ

4. การปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่ของอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้าน

จากการสัมภาษณ์เกี่ยวกับการจัดเก็บรวบรวมข้อมูลพื้นฐานด้านการเกษตรของหมู่บ้าน ร่วมกับกรรมการหมู่บ้านและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการจัดทำแผนพัฒนาการเกษตรระดับหมู่บ้าน ประสานงานในการถ่ายทอดความรู้ และการแก้ไขปัญหาของเกษตรกรในหมู่บ้าน และติดตามสถานการณ์การเกษตรในหมู่บ้านและรายงานเหตุการณ์ฉุกเฉินเร่งด่วนต่อหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง โดยแสดงเป็น ค่าสถิติ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ผลการศึกษาแสดงให้เห็นข้อมูลของอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้านปรากฏผล และรายละเอียด ดังตารางที่ 4.12

ตารางที่ 4.12 การปฏิบัติงานตามบทบาทของอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้าน

บทบาทอาสาสมัครเกษตร	n = 348	
	การปฏิบัติ	
	ไม่ปฏิบัติ จำนวน (ร้อยละ)	ปฏิบัติ จำนวน (ร้อยละ)
การจัดเก็บรวบรวมข้อมูลพื้นฐานด้านการเกษตรของหมู่บ้าน		
-การรับขึ้นทะเบียนและปรับปรุงข้อมูลทะเบียนเกษตรกรภายในหมู่บ้าน	8 (2.3)	340 (97.7)
-การช่วยตรวจสอบความครบถ้วนของเอกสารหลักฐานการรับขึ้นทะเบียนเกษตรกรและปรับปรุงข้อมูล	8 (2.3)	340 (97.7)
-การช่วยประชาสัมพันธ์ให้เกษตรกรในหมู่บ้านทราบเรื่องการขึ้นทะเบียนเกษตรกรผู้ปลูกพืชเศรษฐกิจ (ทพศ.)	-	348 (100.0)
-การช่วยเจ้าหน้าที่รับคำร้องและตรวจเอกสารการรับขึ้นทะเบียนผู้ปลูกพืชเศรษฐกิจ (ทพศ.)	-	348 (100.0)
จัดทำแผนพัฒนาการเกษตรระดับหมู่บ้านร่วมกับกรรมการหมู่บ้านและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง		
-การดำเนินการรวบรวมข้อมูลปัญหาความต้องการของอาสาสมัครเกษตร 13 สาขา และเกษตรกรในหมู่บ้าน	-	348 (100.0)
-การเข้าร่วมเวทีการจัดทำแผนพัฒนาการเกษตรระดับหมู่บ้าน/ตำบล และเสนอข้อมูลการเกษตรในเวทีจัดทำแผน	-	348 (100.0)

ตารางที่ 4.12 (ต่อ)

บทบาทอาสาสมัครเกษตร	n = 348	
	การปฏิบัติ	
	ไม่ปฏิบัติ จำนวน (ร้อยละ)	ปฏิบัติ จำนวน (ร้อยละ)
-การเสนอแผนงานและปัญหาทางด้านการเกษตรในเวทีประชาคมจัดทำแผนพัฒนาหมู่บ้าน	-	348 (100.0)
ประสานงานในการถ่ายทอดความรู้ และการแก้ไขปัญหาของเกษตรกรในหมู่บ้าน		
-การสำรวจความต้องการความรู้ของเกษตรกรจากอาสาสมัครเกษตร 13 สาขาและเกษตรกรในหมู่บ้าน	-	348 (100.0)
-การช่วยประสานงานกับเจ้าหน้าที่/วิทยากร มาให้ความรู้กับเกษตรกรในหมู่บ้าน	-	348 (100.0)
-การเชิญเกษตรกรในหมู่บ้านเข้าร่วมรับการถ่ายทอดความรู้จากนักวิชาการและวิทยากร	-	348 (100.0)
ติดตามสถานการณ์การเกษตรในหมู่บ้านและรายงานเหตุการณ์ฉุกเฉินเร่งด่วนต่อหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง		
-การเฝ้าระวังและแจ้งเตือนภัยจากโรคแมลงศัตรูพืชระบาด ภัยจากภัยพิบัติธรรมชาติในหมู่บ้าน	-	348 (100.0)
-การประสานงานกับเจ้าหน้าที่และผู้เกี่ยวข้องและให้คำแนะนำปรึกษาแก่ผู้ประสบภัยในการเตรียมเอกสารหลักฐานการขอรับความช่วยเหลือและสำรวจพื้นที่ประสบภัย	-	348 (100.0)
-การดำเนินการช่วยเหลือผู้ประสบภัยโดยการให้ข้อมูลแก่เจ้าหน้าที่และรวบรวมหลักฐานเบื้องต้น	10 (2.9)	338 (97.1)

จากตารางที่ 4.12 พบว่า อาสาสมัครเกษตรหมู่บ้านมีการปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่พิจารณารายละเอียดตามประเด็น ดังนี้

4.1 การจัดเก็บรวบรวมข้อมูลพื้นฐานด้านการเกษตรของหมู่บ้าน จากการศึกษา พบว่าอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้านทั้งหมด (ร้อยละ 100.0) ช่วยประชาสัมพันธ์ให้เกษตรกรในหมู่บ้านทราบ

เรื่องการขึ้นทะเบียนเกษตรกรผู้ปลูกพืชเศรษฐกิจ (ทพศ.) และช่วยเจ้าหน้าที่รับคำร้องและตรวจเอกสารการรับขึ้นทะเบียนผู้ปลูกพืชเศรษฐกิจ (ทพศ.) และอาสาสมัครเกษตรกรหมู่บ้านส่วนมาก (ร้อยละ 97.7) มีการรับขึ้นทะเบียนและปรับปรุงข้อมูลทะเบียนเกษตรกรภายในหมู่บ้าน และการช่วยตรวจสอบความครบถ้วนของเอกสารหลักฐานการรับขึ้นทะเบียนเกษตรกรและปรับปรุงข้อมูล

4.2 จัดทำแผนพัฒนาการเกษตรระดับหมู่บ้านร่วมกับกรรมการหมู่บ้านและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง จากการศึกษาพบว่า อาสาสมัครเกษตรกรหมู่บ้านทั้งหมด (ร้อยละ 100.0) ดำเนินการรวบรวมข้อมูลปัญหาความต้องการของอาสาสมัครเกษตรกร 13 สาขา และเกษตรกรในหมู่บ้าน เข้าร่วมเวทีการจัดทำแผนพัฒนาการเกษตรระดับหมู่บ้าน/ตำบล และเสนอข้อมูลการเกษตรในเวทีจัดทำแผน เสนอแผนงานและปัญหาทางด้านการเกษตรในเวทีประชาคมจัดทำแผนพัฒนาหมู่บ้าน

4.3 ประสานงานในการถ่ายทอดความรู้ และการแก้ไขปัญหาของเกษตรกรในหมู่บ้าน จากการศึกษาพบว่า อาสาสมัครเกษตรกรหมู่บ้านทั้งหมด (ร้อยละ 100.0) ดำเนินการสำรวจความต้องการความรู้ของเกษตรกรจากอาสาสมัครเกษตรกร 13 สาขาและเกษตรกรในหมู่บ้าน ช่วยประสานงานกับเจ้าหน้าที่/วิทยากร มาให้ความรู้กับเกษตรกรในหมู่บ้าน และเชิญเกษตรกรในหมู่บ้านเข้าร่วมรับการถ่ายทอดความรู้จากนักวิชาการและวิทยากร

4.4 ติดตามสถานการณ์การเกษตรในหมู่บ้านและรายงานเหตุการณ์ฉุกเฉินเร่งด่วนต่อหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง จากการศึกษาพบว่า อาสาสมัครเกษตรกรหมู่บ้านทั้งหมด ร้อยละ 100.0) มีการเฝ้าระวังและแจ้งเตือนภัยจากโรคแมลงศัตรูพืชระบาด ภัยจากภัยพิบัติธรรมชาติในหมู่บ้าน และประสานงานกับเจ้าหน้าที่และผู้เกี่ยวข้องและให้คำแนะนำปรึกษาแก่ผู้ประสบภัยในการเตรียมเอกสารหลักฐานการขอรับความช่วยเหลือและสำรวจพื้นที่ประสบภัย และอาสาสมัครเกษตรกรหมู่บ้านเกือบทั้งหมด (ร้อยละ 97.1) ดำเนินการช่วยเหลือผู้ประสบภัยโดยการให้ข้อมูลแก่เจ้าหน้าที่และรวบรวมหลักฐานเบื้องต้น

5. ปัญหาและข้อเสนอแนะในการปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่ของอาสาสมัครเกษตรกรหมู่บ้าน

5.1 ปัญหาในการปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่ของอาสาสมัครเกษตรกรหมู่บ้าน จากการศึกษาเกี่ยวกับปัญหาในการปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่ของอาสาสมัครเกษตรกรหมู่บ้าน ประเด็นการจัดเก็บรวบรวมข้อมูลพื้นฐานด้านการเกษตรของหมู่บ้าน การร่วมกับคณะกรรมการหมู่บ้านและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการจัดทำแผนพัฒนาการเกษตรระดับหมู่บ้าน การประสานงานในการถ่ายทอดความรู้ และการแก้ไขปัญหาของเกษตรกรในหมู่บ้าน และการติดตามสถานการณ์

การเกษตรในหมู่บ้านและรายงานเหตุการณ์ฉุกเฉินเร่งด่วนต่อหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ผลการวิเคราะห์ดังรายละเอียดตารางที่ 4.13

ตารางที่ 4.13 ปัญหาในการปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่ของอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้าน

n = 348

ประเด็นปัญหา	ไม่มี	มีปัญหา/ระดับปัญหา			\bar{x} ความหมาย
	ปัญหา จำนวน (ร้อยละ)	น้อย จำนวน (ร้อยละ)	ปานกลาง จำนวน (ร้อยละ)	มาก จำนวน (ร้อยละ)	
การจัดเก็บรวบรวมข้อมูลพื้นฐานด้าน					1.49
การเกษตรของหมู่บ้าน					น้อย
-การรับขึ้นทะเบียนและปรับปรุงข้อมูลทะเบียนเกษตรกรภายในหมู่บ้าน	71 (20.4)	277 (79.6)	-	-	1.00 น้อย
-การตรวจสอบความครบถ้วนของเอกสารหลักฐานการรับขึ้นทะเบียนเกษตรกรและปรับปรุงข้อมูล	74 (21.3)	273 (78.4)	1 (0.3)	-	1.00 น้อย
-การประชาสัมพันธ์ให้เกษตรกรในหมู่บ้านทราบเรื่องการขึ้นทะเบียนเกษตรกรผู้ปลูกพืชเศรษฐกิจ (ทพศ.)	-	67 (19.3)	205 (58.9)	76 (21.8)	2.03 ปานกลาง
-การรับคำร้องและตรวจเอกสารการรับขึ้นทะเบียนผู้ปลูกพืชเศรษฐกิจ (ทพศ.)	-	86 (24.7)	200 (57.5)	62 (17.8)	1.93 ปานกลาง
การร่วมกับคณะกรรมการหมู่บ้านและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการจัดทำ					1.95
แผนพัฒนาการเกษตรระดับหมู่บ้าน					ปานกลาง
-การดำเนินการรวบรวมข้อมูลปัญหาความต้องการของอาสาสมัครเกษตร 13 สาขา และเกษตรกรในหมู่บ้าน	-	80 (23.0)	207 (59.5)	61 (17.5)	1.95 ปานกลาง
-การเข้าร่วมเวทีการจัดทำแผนพัฒนาการเกษตรระดับหมู่บ้าน/ตำบล และเสนอข้อมูลการเกษตรในเวทีจัดทำแผน	-	83 (23.9)	205 (58.9)	60 (17.2)	1.93 ปานกลาง

ตารางที่ 4.13 (ต่อ)

n = 348

ประเด็นปัญหา	ไม่มี ปัญหา จำนวน (ร้อยละ)	มีปัญหา/ระดับปัญหา			\bar{x} ความหมาย
		น้อย จำนวน (ร้อยละ)	ปานกลาง จำนวน (ร้อยละ)	มาก จำนวน (ร้อยละ)	
-การเสนอแผนงานและปัญหาทางด้าน การเกษตรในเวทีประชาคมจัดทำ แผนพัฒนาหมู่บ้าน	-	73 (21.0)	214 (61.5)	61 (17.5)	1.97 ปานกลาง
ประสานงานในการถ่ายทอดความรู้ และการ แก้ไขปัญหของเกษตรกรในหมู่บ้าน					1.93 ปานกลาง
-การสำรวจความต้องการความรู้ของ เกษตรกรจากอาสาสมัครเกษตร 13 สาขา และเกษตรกรในหมู่บ้าน	6 (1.7)	89 (25.6)	195 (56.0)	58 (16.7)	1.91 ปานกลาง
-การประสานงานกับเจ้าหน้าที่/วิทยากร มา ให้ความรู้กับเกษตรกรในหมู่บ้าน	-	86 (24.7)	200 (57.5)	62 (17.8)	1.93 ปานกลาง
-การเชิญเกษตรกรในหมู่บ้านเข้าร่วมรับการ ถ่ายทอดความรู้จากนักวิชาการและวิทยากร	2 (0.6)	86 (24.7)	190 (54.6)	70 (20.1)	1.95 ปานกลาง
การติดตามสถานการณ์การเกษตรใน หมู่บ้านและรายงานเหตุการณ์ฉุกเฉิน เร่งด่วนต่อหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง					1.92 ปานกลาง
-การเฝ้าระวังและแจ้งเตือนภัยจากโรคแมลง ศัตรูพืชระบาด ภัยจากภัยพิบัติธรรมชาติใน หมู่บ้าน	1 (0.3)	91 (26.1)	194 (55.7)	62 (17.8)	1.92 ปานกลาง
-การประสานงานเจ้าหน้าที่และผู้ที่เกี่ยวข้อง และให้คำแนะนำปรึกษาแก่ผู้ประสบ ภัยในการเตรียมเอกสารหลักฐานการขอรับ ความช่วยเหลือและสำรวจพื้นที่ประสบภัย	1 (0.3)	89 (25.6)	198 (56.9)	60 (17.2)	1.92 ปานกลาง

ตารางที่ 4.13 (ต่อ)

n = 348

ประเด็นปัญหา	ไม่มี ปัญหา จำนวน (ร้อยละ)	มีปัญหา/ระดับปัญหา			\bar{x} ความหมาย
		น้อย	ปานกลาง	มาก	
		จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)	
-การดำเนินการช่วยเหลือผู้ประสบภัยโดย การให้ข้อมูลแก่เจ้าหน้าที่และรวบรวม หลักฐานเบื้องต้น	1 (0.3)	94 (27.0)	191 (54.9)	62 (17.8)	1.91 ปานกลาง
รวม					1.82 ปานกลาง

จากตารางที่ 4.13 การวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับปัญหาในการปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่ของอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้านด้านต่าง ๆ ผลการวิเคราะห์หาค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ผลการศึกษาพบว่าอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้านมีปัญหาในการปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่ในภาพรวมระดับปานกลาง (เฉลี่ย 1.82) เมื่อพิจารณาปัญหาในแต่ละด้านของการปฏิบัติงานปรากฏผลดังนี้

5.1.1 การจัดเก็บรวบรวมข้อมูลพื้นฐานด้านการเกษตรของหมู่บ้าน จากการศึกษาพบว่า อาสาสมัครเกษตรหมู่บ้านมีปัญหาในภาพรวมระดับน้อย (เฉลี่ย 1.49) เมื่อพิจารณาในแต่ละประเด็นย่อย พบว่า อาสาสมัครเกษตรหมู่บ้านมีปัญหาระดับปานกลาง (เฉลี่ย 2.03 และ 1.93) ในการประชาสัมพันธ์ให้เกษตรกรในหมู่บ้านทราบเรื่องการขึ้นทะเบียนเกษตรกรผู้ปลูกพืชเศรษฐกิจ (ทพศ.) และการรับคำร้องและตรวจเอกสารการรับขึ้นทะเบียนผู้ปลูกพืชเศรษฐกิจ (ทพศ.) ตามลำดับ และมีปัญหาในระดับน้อย (เฉลี่ย 1.00) ในการรับขึ้นทะเบียนและปรับปรุงข้อมูลทะเบียนเกษตรกรภายในหมู่บ้าน และการตรวจสอบความครบถ้วนของเอกสารหลักฐานการรับขึ้นทะเบียนเกษตรกรและปรับปรุงข้อมูล

5.1.2 การร่วมกับคณะกรรมการหมู่บ้านและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการจัดทำแผนพัฒนาการเกษตรระดับหมู่บ้าน จากการศึกษาพบว่า อาสาสมัครเกษตรหมู่บ้านมีปัญหาในภาพรวมระดับปานกลาง (เฉลี่ย 1.95) เมื่อพิจารณาในแต่ละประเด็นย่อย พบว่า ประเด็นการเสนอข้อมูลการเกษตรในเวทีจัดทำแผนการเสนอแผนงานและปัญหาทางด้านการเกษตรในเวทีประชาคมจัดทำแผนพัฒนาหมู่บ้าน การดำเนินการรวบรวมข้อมูลปัญหาความต้องการของอาสาสมัครเกษตร

13 สาขา และเกษตรกรในหมู่บ้าน และการเข้าร่วมเวทีการจัดทำแผนพัฒนาการเกษตรระดับหมู่บ้าน/ตำบล อาสาสมัครเกษตรหมู่บ้านมีปัญหาในการปฏิบัติงานระดับปานกลาง (เฉลี่ย 1.97, 1.95 และ 1.93 ตามลำดับ)

5.1.3 ประสานงานในการถ่ายทอดความรู้ และการแก้ไข้ปัญหาของเกษตรกรใน

หมู่บ้าน จากการศึกษาพบว่า อาสาสมัครเกษตรหมู่บ้านมีปัญหาในภาพรวมระดับปานกลาง (เฉลี่ย 1.93) เมื่อพิจารณาในแต่ละประเด็นย่อย พบว่า ประเด็นการเชิญเกษตรกรในหมู่บ้านเข้าร่วมรับการถ่ายทอดความรู้จากนักวิชาการและวิทยากร การประสานงานกับเจ้าหน้าที่/วิทยากร มาให้ความรู้กับเกษตรกรในหมู่บ้าน และการสำรวจความต้องการความรู้ของเกษตรกรจากอาสาสมัครเกษตร 13 สาขา และเกษตรกรในหมู่บ้าน อาสาสมัครเกษตรหมู่บ้านมีปัญหาในการปฏิบัติงานระดับปานกลาง (เฉลี่ย 1.95, 1.93 และ 1.91 ตามลำดับ)

5.1.4 การติดตามสถานการณ์การเกษตรในหมู่บ้านและรายงานเหตุการณ์ฉุกเฉิน

เร่งด่วนต่อหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง จากการศึกษาพบว่า อาสาสมัครเกษตรหมู่บ้านมีปัญหาในภาพรวมระดับปานกลาง (เฉลี่ย 1.92) เมื่อพิจารณาในแต่ละประเด็นย่อย พบว่า ประเด็นการเฝ้าระวังและแจ้งเตือนภัยจากโรคแมลงศัตรูพืชระบาด ภัยจากภัยพิบัติธรรมชาติในหมู่บ้าน และการประสานงานเจ้าหน้าที่และผู้ที่เกี่ยวข้องและให้คำแนะนำปรึกษาแก่ผู้ประสบภัยในการเตรียมเอกสารหลักฐานการขอรับความช่วยเหลือและสำรวจพื้นที่ประสบภัย อาสาสมัครเกษตรหมู่บ้านมีปัญหาในการปฏิบัติงานในระดับปานกลาง (เฉลี่ย 1.92) ประเด็นการดำเนินการช่วยเหลือผู้ประสบภัยโดยการให้ข้อมูลแก่เจ้าหน้าที่และรวบรวมหลักฐานเบื้องต้น อาสาสมัครเกษตรหมู่บ้านมีปัญหาในการปฏิบัติงานระดับปานกลาง (เฉลี่ย 1.91)

5.2 ข้อเสนอแนะ เพื่อให้การทำงานของอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้านมีประสิทธิภาพมากขึ้น กรมส่งเสริมการเกษตรและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรสนับสนุนเรื่องใดบ้าง สามารถสรุปรวบรวมคำตอบจากการสัมภาษณ์อาสาสมัครเกษตรหมู่บ้านซึ่งได้ให้ข้อเสนอแนะจำนวน 136 ราย คิดเป็นร้อยละ 39.08 ดังรายละเอียดตารางที่ 4.14

ตารางที่ 4.14 ข้อเสนอแนะ

n = 136		
ข้อเสนอแนะ	จำนวน (คน)	ร้อยละ
- ควรมีการสนับสนุนค่าตอบแทน ค่าเบี้ยเลี้ยง พาหนะ ค่าอาหารและค่าถ่ายเอกสาร เพื่อเป็นขวัญกำลังใจในการปฏิบัติงาน	97	27.30
- ควรมีการสนับสนุนความรู้ด้านการเกษตรอย่างต่อเนื่อง เช่น การฝึกอบรม ทักษะศึกษาดูงาน และเอกสารวิชาการต่าง ๆ	41	11.78
- ควรมีการสนับสนุนปัจจัยการผลิต เช่น เมล็ดพันธุ์พืช พันธุ์สัตว์ ปุ๋ย และเงินทุน	32	9.20
- ควรมีการสนับสนุนวัสดุอุปกรณ์สำนักงาน เช่น เครื่องคอมพิวเตอร์ กล้องถ่ายรูป	8	2.30
- ควรมีการสนับสนุนการฝึกอบรม จัดประชุมเป็นประจำทุกเดือน และสนับสนุนสวัสดิการ	5	1.48

จากตารางที่ 4.14 อาสาสมัครเกษตรหมู่บ้าน ได้ให้ข้อเสนอแนะโดยแยกเป็นข้อย่อย ๆ เรียงลำดับจากมากไปหาน้อย ดังนี้ อาสาสมัครเกษตรหมู่บ้าน ร้อยละ 27.30 ให้ข้อเสนอแนะควรมีการสนับสนุนค่าตอบแทน ค่าเบี้ยเลี้ยง พาหนะ ค่าอาหารและค่าถ่ายเอกสาร เพื่อเป็นขวัญกำลังใจในการปฏิบัติงาน รองลงมา ร้อยละ 11.78 และ 9.20 ให้ข้อเสนอแนะควรมีการสนับสนุนความรู้ด้านการเกษตรอย่างต่อเนื่อง เช่น การฝึกอบรม ทักษะศึกษาดูงาน และเอกสารวิชาการต่าง ๆ และควรมีการสนับสนุนปัจจัยการผลิต เช่น เมล็ดพันธุ์พืช พันธุ์สัตว์ ปุ๋ย และเงินทุน ตามลำดับ และร้อยละ 2.30 และ 1.48 ให้ข้อเสนอแนะควรมีการสนับสนุนวัสดุอุปกรณ์สำนักงาน เช่น เครื่องคอมพิวเตอร์ กล้องถ่ายรูป และควรมีการสนับสนุนการฝึกอบรม จัดประชุมเป็นประจำทุกเดือน และสนับสนุนสวัสดิการแก่อาสาสมัครเกษตรหมู่บ้าน ตามลำดับ

บทที่ 5

สรุปการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

ในบทนี้ ผู้วิจัยได้นำเสนอในประเด็นสำคัญ ซึ่งจำแนกออกเป็น 3 ส่วน คือ สรุปการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

1. สรุปการวิจัย

1.1 วัตถุประสงค์ของการวิจัย

การวิจัยเรื่อง การปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่ของอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้านในจังหวัดอุบลราชธานี มีวัตถุประสงค์ดังต่อไปนี้

1.1.1 เพื่อศึกษาสภาพพื้นฐานทางด้านสังคม เศรษฐกิจบางประการของอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้านในจังหวัดอุบลราชธานี

1.1.2 เพื่อศึกษาการได้รับการสนับสนุนการปฏิบัติงานและแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้านในจังหวัดอุบลราชธานี

1.1.3 เพื่อศึกษาความรู้เกี่ยวกับอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้านและการปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่

1.1.4 เพื่อศึกษาการปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่ของอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้านในจังหวัดอุบลราชธานี

1.1.5 เพื่อศึกษาปัญหา และข้อเสนอแนะในการปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่ของอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้านในจังหวัด

1.2 วิธีการดำเนินการวิจัย

1.2.1 ประชากรในการวิจัย ประชากรที่ใช้ในการศึกษาคือ อาสาสมัครเกษตรหมู่บ้านในจังหวัดอุบลราชธานี จำนวน 2,699 คน กำหนดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้สูตร Yamane ที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 95 ได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 348 คน คัดเลือกกลุ่มตัวอย่างโดยการสุ่มแบบหลายขั้นตอน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสัมภาษณ์ จัดเก็บข้อมูล นำมาวิเคราะห์ข้อมูลด้วย

โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าสูงสุด ค่าต่ำสุด และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

1.2.2 เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยใช้แบบ สัมภาษณ์ เป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยแบ่งออกเป็น 5 ตอน คือ ตอนที่ 1 สภาพทาง สังคมและเศรษฐกิจของอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้าน ตอนที่ 2 การได้รับสนับสนุนการปฏิบัติงาน และแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้าน ตอนที่ 3 ความรู้เกี่ยวกับอาสาสมัคร เกษตรหมู่บ้าน และบทบาทหน้าที่ของอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้าน ตอนที่ 4 การปฏิบัติงานตาม บทบาทหน้าที่ของอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้าน ตอนที่ 5 ปัญหา และข้อเสนอแนะในการปฏิบัติงาน ตามบทบาทหน้าที่ของอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้าน

1.2.3 การทดสอบแบบสัมภาษณ์ เป็นการทดสอบความตรงของเนื้อหา โดยนำไป ทดสอบกับอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้านที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง แล้วนำมาปรับปรุงแก้ไขและนำไปใช้ใน การเก็บรวบรวมข้อมูลต่อไป

1.2.4 การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้ศึกษาวิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง จากการสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่างอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้าน จำนวน 348 คน เพื่อศึกษาการปฏิบัติงาน ตามบทบาทหน้าที่ของอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้านในจังหวัดอุบลราชธานี ในระหว่างเดือน กุมภาพันธ์-เมษายน 2557 นำข้อมูลมาแยกประเภท จัดหมวดหมู่และลงรหัสข้อมูล เพื่อใช้ในการ วิเคราะห์ข้อมูลต่อไป

1.2.5 การวิเคราะห์ข้อมูล ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรม คอมพิวเตอร์สำเร็จรูป วิเคราะห์ทางสถิติโดยการแจกแจงความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าสูงสุด ค่า ต่ำสุด ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน

1.3 ผลการวิจัย

1.3.1 สภาพทางสังคมและเศรษฐกิจของอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้าน

สภาพทางสังคม พบว่า อาสาสมัครเกษตรหมู่บ้านส่วนมาก เป็นเพศชาย มี อายุเฉลี่ย 34.53 ปี ประมาณครึ่งหนึ่งจบการศึกษาระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น ส่วนมากสมรสแล้ว มีจำนวนสมาชิกในครัวเรือนเฉลี่ย 3.32 คน อาสาสมัครเกษตรหมู่บ้านทั้งหมดเป็นสมาชิก ชกส. และกองทุนหมู่บ้าน และส่วนมากเป็นสมาชิกสหกรณ์การเกษตรด้วย อาสาสมัครเกษตรหมู่บ้าน มากกว่าครึ่งดำรงตำแหน่งคณะกรรมการหมู่บ้าน และอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้านทั้งหมดยังดำรง ตำแหน่งเกษตรหมู่บ้านด้วย อาสาสมัครเกษตรหมู่บ้านรับรู้ข้อมูลข่าวสารจากสื่อบุคคล เช่น

เจ้าหน้าที่เกษตร ผู้นำหมู่บ้านและเจ้าหน้าที่ของรัฐในระดับมาก และรับรู้ข้อมูลข่าวสารจาก สื่อมวลชน คือสื่อวิทยุโทรทัศน์ในระดับปานกลาง

สภาพทางเศรษฐกิจ พบว่า อาสาสมัครเกษตรหมู่บ้านทั้งหมดประกอบอาชีพทำนา รองลงมาคือทำไร่ ทำสวน และเลี้ยงสัตว์ ตามลำดับ มีแรงงานในครัวเรือนเฉลี่ย 2.53 คน รายได้ครัวเรือนเฉลี่ย 114,669.54 บาท โดยมีรายได้จากการทำนามากที่สุด สำหรับรายจ่ายในภาคการเกษตรเฉลี่ยครัวเรือนละ 36,584.77 บาท เป็นค่าใช้จ่ายในการทำนามากที่สุด รองลงมาคือรายจ่ายในการทำไร่ หนี้สินของอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้านเฉลี่ย 58,909.66 บาท โดยอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้านสองในสาม เป็นหนี้ ธกส. รองลงมาคือ สหกรณ์การเกษตรและกองทุนหมู่บ้าน โดยมีพื้นที่ถือครอง เฉลี่ย 26.51 ไร่

1.3.2 การได้รับการสนับสนุนการปฏิบัติงาน แรงจูงใจในการปฏิบัติงานของอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้าน

การได้รับการสนับสนุนการปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่ พบว่าอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้านได้รับการสนับสนุนการปฏิบัติงานภาพรวมในระดับปานกลาง โดยได้รับการสนับสนุนในระดับมาก ในด้านการให้ความรู้ ได้แก่ การสนับสนุนความรู้ด้านการทัศนศึกษา การเยี่ยมชมให้คำปรึกษา และการฝึกอบรม การสนับสนุนวัสดุอุปกรณ์ในการถ่ายทอดความรู้และปัจจัยการผลิต อาสาสมัครเกษตรหมู่บ้าน แต่ด้านงบประมาณจัดทำแปลงสาธิต ค่าน้ำมันเชื้อเพลิงและค่าเบี้ยเลี้ยง อาสาสมัครเกษตรหมู่บ้านได้รับการสนับสนุนในระดับน้อยที่สุด สำหรับการสนับสนุนจากหน่วยงาน พบว่า อาสาสมัครเกษตรหมู่บ้านได้รับการสนับสนุนการปฏิบัติงานจากหน่วยงานในระดับมาก คือ สำนักงานเกษตรอำเภอ ส่วนองค์การบริหารส่วนตำบล มหาวิทยาลัย และหน่วยงานเอกชนนั้น อาสาสมัครเกษตรหมู่บ้านได้รับการสนับสนุนการปฏิบัติงานในระดับน้อยที่สุด

แรงจูงใจในการปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่ของอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้าน พบว่า อาสาสมัครเกษตรหมู่บ้านมีแรงจูงใจที่ไม่เป็นตัวเงินมากกว่า แรงจูงใจที่เป็นตัวเงิน คือการมีโอกาสได้รับค่าตอบแทน สำหรับแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้านที่ไม่เป็นตัวเงินในระดับมากที่สุด คือ การได้รับความรู้ด้านการเกษตร มีความภูมิใจที่ได้ช่วยเหลือทางราชการ มีโอกาสในการพัฒนาชุมชนของตนเอง ได้รับการยอมรับนับถือจากเพื่อนบ้าน มีโอกาสร่วมโครงการและกิจกรรมต่าง ๆ ของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ และได้รับการยอมรับจากหน่วยงานราชการ มีโอกาสในการพัฒนาตนเอง มีโอกาสในการฝึกอบรมและศึกษาดูงานด้านการเกษตร และได้รับการสนับสนุนวัสดุอุปกรณ์จากเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตร ตามลำดับ

1.3.3 ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้านและบทบาทของอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้าน

ด้านที่มาของอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้าน (อกม.) พบว่า อาสาสมัครเกษตรหมู่บ้านกว่าสองในสามมีความรู้ความเข้าใจประเด็นความหมาย อกม.ว่าหมายถึง อาสาสมัครเกษตรหรือผู้แทนเกษตรระดับหมู่บ้านที่ได้รับคัดเลือก หมู่บ้านละ 1 คน จากการประชุมอาสาสมัครเกษตรหรือผู้แทนเกษตรหมู่บ้าน นอกจากนี้อาสาสมัครเกษตรหมู่บ้านเกือบทั้งหมดมีความรู้ความเข้าใจประเด็น อกม.อยู่ในตำแหน่งคราวละ 2 ปี และอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้านส่วนมากมีความรู้ความเข้าใจประเด็น สิทธิประโยชน์ของ อกม.จะได้รับ โอกาสเข้าร่วม โครงการและกิจกรรมกับหน่วยงานต่าง ๆ

ด้านการจัดเก็บรวบรวมข้อมูลพื้นฐานด้านการเกษตรของหมู่บ้าน พบว่า อาสาสมัครเกษตรหมู่บ้านส่วนมาก มีความรู้ความเข้าใจ ความหมายของผู้รับขึ้นทะเบียนว่า หมายถึง ข้าราชการ พนักงานราชการ หรือพนักงานรัฐวิสาหกิจ หรือลูกจ้างประจำ หรือผู้ที่ได้รับมอบหมาย สังกัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ที่ได้รับมอบหมายจากนายทะเบียนหรือผู้ช่วยนายทะเบียนแล้ว และประเด็นแบบ ทบก.01 หมายถึง แบบคำร้องสำหรับเกษตรกร ใช้ในการแจ้งข้อมูลเพื่อขอขึ้นทะเบียนเกษตรกร และอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้านเกือบทั้งหมด มีความรู้ความเข้าใจประเด็นครัวเรือนเกษตรกร 1 ครัวเรือน สามารถขอขึ้นทะเบียนได้หลายคน และประเด็นการจัดเก็บรวบรวมข้อมูลพื้นฐานด้านการเกษตรของหมู่บ้าน ไม่ใช่บทบาทภารกิจของอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้าน

ด้านการร่วมกับกรรมการหมู่บ้านและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการจัดทำแผนพัฒนาการเกษตรระดับหมู่บ้าน พบว่า อาสาสมัครเกษตรหมู่บ้านทั้งหมดมีความรู้ความเข้าใจประเด็นการนำเสนอข้อมูลการเกษตรในเวทีจัดทำแผนพัฒนาการเกษตรระดับหมู่บ้านเป็นบทบาทภารกิจของอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้าน ประเด็นอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้านต้องเข้าร่วมจัดเวทีการจัดทำแผนพัฒนาการเกษตรระดับหมู่บ้าน/ตำบล ประเด็นข้อมูล/ปัญหาการจัดทำแผนพัฒนาการเกษตรได้มาจากอาสาสมัครเกษตรและเกษตรกรในหมู่บ้าน และประเด็นอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้านต้องรวบรวมความต้องการ/ปัญหาก่อนการจัดทำแผนพัฒนาการเกษตร

ด้านการประสานงานในการถ่ายทอดความรู้ และการแก้ไขปัญหาของเกษตรกรในหมู่บ้าน พบว่า อาสาสมัครเกษตรหมู่บ้านทั้งหมดมีความรู้ความเข้าใจประเด็นการแก้ไขปัญหาของเกษตรกรในหมู่บ้านเป็นหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ไม่ใช่บทบาทของอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้าน ประเด็นอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้านมีหน้าที่ช่วยประสานงานวิทยากรและเชิญเกษตรกรเข้า

ร่วมรับการถ่ายทอดความรู้ ประเด็นการสำรวจความต้องการความรู้ของเกษตรกรในหมู่บ้านและ
อาสาสมัครเกษตร 13 สาขาในหมู่บ้านเป็นบทบาทหน้าที่ของอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้าน

ด้านการติดตามสถานการณ์การเกษตรในหมู่บ้านและรายงานเหตุการณ์
ฉุกเฉินเร่งด่วนต่อหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง พบว่า อาสาสมัครเกษตรหมู่บ้านทั้งหมดมีความรู้ความ
เข้าใจ ประเด็นการติดตามสถานการณ์การเกษตรในหมู่บ้านและรายงานเหตุการณ์ฉุกเฉินเร่งด่วน
ต่อหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ไม่ใช่บทบาทภารกิจของอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้าน ประเด็นการสำรวจ
พื้นที่ประสบภัยธรรมชาติไม่ใช่บทบาทภารกิจของอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้าน ประเด็นอาสาสมัคร
เกษตรหมู่บ้านควรจัดทำแปลงพยากรณ์เพื่อติดตามสถานการณ์การระบาดของศัตรูพืช และประเด็น
อาสาสมัครเกษตรหมู่บ้านมีบทบาทภารกิจช่วยเจ้าหน้าที่รวบรวมข้อมูล ให้ข้อมูลที่ถูกต้องและ
ตรวจสอบหลักฐานเบื้องต้นกรณีเกิดภัยพิบัติต่าง ๆ

1.3.4 การปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่ของอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้าน

ด้านการจัดเก็บรวบรวมข้อมูลพื้นฐานด้านการเกษตรของหมู่บ้าน พบว่า
อาสาสมัครเกษตรหมู่บ้านทั้งหมดช่วยประชาสัมพันธ์ให้เกษตรกรในหมู่บ้านทราบเรื่องการขึ้น
ทะเบียนเกษตรกรผู้ปลูกพืชเศรษฐกิจ (ทพศ.) และช่วยเจ้าหน้าที่รับคำร้องและตรวจเอกสารการรับ
ขึ้นทะเบียนผู้ปลูกพืชเศรษฐกิจ (ทพศ.) และอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้านส่วนมากมีการรับขึ้นทะเบียน
และปรับปรุงข้อมูลทะเบียนเกษตรกรภายในหมู่บ้าน และการช่วยตรวจสอบความครบถ้วนของ
เอกสารหลักฐานการรับขึ้นทะเบียนเกษตรกรและปรับปรุงข้อมูล

ด้านการร่วมกับกรรมการหมู่บ้านและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการจัดทำ
แผนพัฒนาการเกษตรระดับหมู่บ้าน พบว่า อาสาสมัครเกษตรหมู่บ้านทั้งหมดดำเนินการรวบรวม
ข้อมูลปัญหาความต้องการของอาสาสมัครเกษตร 13 สาขา และเกษตรกรในหมู่บ้าน เข้าร่วมเวทีการ
จัดทำแผนพัฒนาการเกษตรระดับหมู่บ้าน/ตำบล และเสนอข้อมูลการเกษตรในเวทีจัดทำแผน เสนอ
แผนงานและปัญหาทางด้านการเกษตรในเวทีประชาคมจัดทำแผนพัฒนาหมู่บ้าน

ด้านการประสานงานในการถ่ายทอดความรู้ และการแก้ไขปัญหาของ
เกษตรกรในหมู่บ้าน พบว่า อาสาสมัครเกษตรหมู่บ้านทั้งหมดดำเนินการสำรวจความต้องการ
ความรู้ของเกษตรกรจากอาสาสมัครเกษตร 13 สาขาและเกษตรกรในหมู่บ้าน ช่วยประสานงานกับ
เจ้าหน้าที่/วิทยากร มาให้ความรู้กับเกษตรกรในหมู่บ้าน และเชิญเกษตรกรในหมู่บ้านเข้าร่วมรับการ
ถ่ายทอดความรู้จากนักวิชาการและวิทยากร

ด้านการติดตามสถานการณ์การเกษตรในหมู่บ้านและรายงานเหตุการณ์
ฉุกเฉินเร่งด่วนต่อหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง พบว่า อาสาสมัครเกษตรหมู่บ้านทั้งหมดมีการเฝ้าระวังและ
แจ้งเตือนภัยจากโรคแมลงศัตรูพืชระบาด ภัยจากภัยพิบัติธรรมชาติในหมู่บ้าน และประสานงานกับ

เจ้าหน้าที่และผู้เกี่ยวข้องและให้คำแนะนำปรึกษาแก่ผู้ประสบภัยในการเตรียมเอกสารหลักฐานการขอรับความช่วยเหลือและสำรวจพื้นที่ประสบภัย และอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้านเกือบทั้งหมด ดำเนินการช่วยเหลือผู้ประสบภัยโดยการให้ข้อมูลแก่เจ้าหน้าที่และรวบรวมหลักฐานเบื้องต้น

1.3.5 ปัญหาและข้อเสนอแนะในการปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่ของ

อาสาสมัครเกษตรหมู่บ้าน

ด้านจัดเก็บรวบรวมข้อมูลพื้นฐานด้านการเกษตรของหมู่บ้าน พบว่า

อาสาสมัครเกษตรหมู่บ้านมีปัญหาในภาพรวมระดับน้อย โดยมีปัญหาในการปฏิบัติระดับปานกลาง ในประเด็นการประชาสัมพันธ์ให้เกษตรกรในหมู่บ้านทราบเรื่องการขึ้นทะเบียนเกษตรกรผู้ปลูกพืชเศรษฐกิจ (ทพศ.) และการรับคำร้องและตรวจเอกสารการรับขึ้นทะเบียนผู้ปลูกพืชเศรษฐกิจ (ทพศ.) และมีปัญหาในระดับน้อย ในประเด็นการรับขึ้นทะเบียนและปรับปรุงข้อมูลทะเบียนเกษตรกรภายในหมู่บ้าน และการตรวจสอบความครบถ้วนของเอกสารหลักฐานการรับขึ้นทะเบียนเกษตรกรและปรับปรุงข้อมูล

ด้านการร่วมกับคณะกรรมการหมู่บ้านและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการจัดทำแผนพัฒนาการเกษตรระดับหมู่บ้าน พบว่า อาสาสมัครเกษตรหมู่บ้านมีปัญหาในระดับปานกลางในประเด็นการเสนอข้อมูลการเกษตรในเวทีจัดทำแผนการเสนอแผนงานและปัญหาทางการเกษตรในเวทีประชาคมจัดทำแผนพัฒนาหมู่บ้าน การดำเนินการรวบรวมข้อมูลปัญหาความต้องการของอาสาสมัครเกษตร 13 สาขา และเกษตรกรในหมู่บ้าน และการเข้าร่วมเวทีการจัดทำแผนพัฒนาการเกษตรระดับหมู่บ้าน/ตำบล

ด้านการประสานงานในการถ่ายทอดความรู้ และการแก้ไขปัญหาของเกษตรกรในหมู่บ้าน พบว่า อาสาสมัครเกษตรหมู่บ้านมีปัญหาในระดับปานกลาง ในประเด็นการเชิญเกษตรกรในหมู่บ้านเข้าร่วมรับการถ่ายทอดความรู้จากนักวิชาการและวิทยากร การประสานงานกับเจ้าหน้าที่/วิทยากร มาให้ความรู้กับเกษตรกรในหมู่บ้าน และการสำรวจความต้องการความรู้ของเกษตรกรจากอาสาสมัครเกษตร 13 สาขา และเกษตรกรในหมู่บ้าน

ด้านการติดตามสถานการณ์การเกษตรในหมู่บ้านและรายงานเหตุการณ์ฉุกเฉินเร่งด่วนต่อหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง พบว่า อาสาสมัครเกษตรหมู่บ้านมีปัญหาในระดับปานกลาง ในประเด็นการเฝ้าระวังและแจ้งเตือนภัยจากโรคแมลงศัตรูพืชระบาด ภัยจากภัยพิบัติธรรมชาติในหมู่บ้าน และการประสานงานเจ้าหน้าที่และผู้ที่เกี่ยวข้องและให้คำแนะนำปรึกษาแก่ผู้ประสบภัยในการเตรียมเอกสารหลักฐานการขอรับความช่วยเหลือและสำรวจพื้นที่ประสบภัย การดำเนินการช่วยเหลือผู้ประสบภัยโดยการให้ข้อมูลแก่เจ้าหน้าที่และรวบรวมหลักฐานเบื้องต้น

1.2.6 ข้อเสนอแนะ อาสาสมัครเกษตรหมู่บ้าน มีข้อเสนอแนะ ดังนี้

- 1) ควรมีการสนับสนุนค่าตอบแทน ค่าเบี้ยเลี้ยง พาหนะ ค่าอาหารและค่า
ถ่ายเอกสาร เพื่อเป็นขวัญกำลังใจในการปฏิบัติงาน
- 2) ควรมีการสนับสนุนความรู้ด้านการเกษตรอย่างต่อเนื่อง เช่น การ
ฝึกอบรม ทักษะศึกษาดูงาน และเอกสารวิชาการต่าง ๆ
- 3) ควรมีการสนับสนุนปัจจัยการผลิต เช่น เมล็ดพันธุ์พืช พันธุ์สัตว์ ปุ๋ย และ
เงินทุน
- 4) ควรมีการสนับสนุนวัสดุอุปกรณ์สำนักงาน เช่น เครื่องคอมพิวเตอร์
กล้องถ่ายรูป
- 5) ควรมีการสนับสนุนการฝึกอบรม จัดประชุมเป็นประจำทุกเดือน และ
สนับสนุนสวัสดิการแก่อาสาสมัครเกษตรหมู่บ้านด้วย

2. อภิปรายผล

การปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่ของอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้านในจังหวัด
อุบลราชธานี ปรากฏผล ดังนี้

2.1 สภาพพื้นฐานทางด้านสังคม เศรษฐกิจ บางประการของอาสาสมัครเกษตร หมู่บ้าน

2.1.1 *สภาพพื้นฐานทางด้านสังคม* ผลการศึกษาในภาพรวม พบว่า อาสาสมัคร
เกษตรหมู่บ้านส่วนมากเป็นเพศชาย อายุเฉลี่ย 34.53 ปี สอดคล้องกับการวิจัยของสุวิสาส์ กันตอนันต
พร (2554:81) ที่ได้ศึกษาปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติงานของเกษตรหมู่บ้านในจังหวัดชลบุรี คือ
เกษตรหมู่บ้านส่วนมากเป็นเพศชาย การรับรู้ข้อมูลข่าวสาร ผลการศึกษาพบว่าอาสาสมัครเกษตร
หมู่บ้านรับรู้ข้อมูลข่าวสารจากสื่อบุคคล เช่น เจ้าหน้าที่เกษตร ผู้นำหมู่บ้านและเจ้าหน้าที่ของรัฐใน
ระดับมาก และรับรู้ข้อมูลข่าวสารจากสื่อมวลชน คือ สื่อวิทยุโทรทัศน์ในระดับปานกลาง สื่อ
อินเทอร์เน็ตและสื่อวิทยุกระจายเสียงในระดับน้อยที่สุด ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าวิถีชีวิตของเกษตรกร
ยังเป็นแบบดั้งเดิม ให้ความสำคัญและให้ความเชื่อถือกับเจ้าหน้าที่และผู้นำชุมชนซึ่งสอดคล้องกับ
คำขวัญของกรมส่งเสริมการเกษตรที่ว่า กรมส่งเสริมการเกษตรมีคนอยู่ทั่วทิศ เป็นมิตรแท้ของ
เกษตรกร

2.1.2 **สภาพพื้นฐานทางด้านเศรษฐกิจ** พบว่า อาสาสมัครเกษตรหมู่บ้านประกอบอาชีพการเกษตรเป็นหลัก คือทำนา มีแรงงานในครัวเรือนเฉลี่ย 2.53 คน การทำนาเป็นอาชีพที่สำคัญสำหรับเกษตรกรจังหวัดอุบลราชธานี แต่ปัจจุบันแรงงานด้านการเกษตรลดน้อยลง ทำให้ต้องมีการจ้างแรงงาน เป็นการเพิ่มต้นทุนการผลิตให้สูงขึ้น ดังนั้นหากมีการรณรงค์ฟื้นฟูประเพณีวัฒนธรรมการลงแขกขึ้นมาจะสามารถช่วยลดต้นทุนการผลิตได้ และยังเป็นการสร้างสามัคคีในชุมชนอีกด้วย

2.2 การได้รับการสนับสนุนการปฏิบัติงาน แรงจูงใจในการปฏิบัติงานของอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้าน

2.2.1 **การได้รับการสนับสนุนการปฏิบัติงานของอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้าน** พบว่าอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้านได้รับการสนับสนุนการปฏิบัติงานภาพรวมในระดับปานกลาง โดยได้รับการสนับสนุนในระดับมาก ในด้านการให้ความรู้ ได้แก่ การสนับสนุนความรู้ด้านการทัศนศึกษา การเยี่ยมชมให้คำปรึกษา และการฝึกอบรม การสนับสนุนวัสดุอุปกรณ์ในการถ่ายทอดความรู้และปัจจัยการผลิต อาสาสมัครเกษตรหมู่บ้าน แต่ด้านงบประมาณจัดทำแปลงสาธิต ค่าน้ำมัน เชื้อเพลิง และค่าเบี้ยเลี้ยง อาสาสมัครเกษตรหมู่บ้านได้รับการสนับสนุนในระดับน้อยที่สุด ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะการให้ความรู้เป็นสิ่งสำคัญที่จะช่วยพัฒนาความคิด และเพิ่มประสิทธิภาพการแข่งขัน สอดคล้องกับภารกิจของกรมส่งเสริมการเกษตรในการถ่ายทอดความรู้สู่เกษตรกรและองค์กรเกษตรกร โดยใช้กระบวนการทำงานตามระบบส่งเสริมการเกษตร ใช้การจัดการความรู้เป็นเครื่องมือในการขับเคลื่อนการพัฒนา เพื่อแก้ไขปัญหาการลดอัตราค่าจ้าง การสนับสนุนงบประมาณที่ลดลง และมีปริมาณงานเพิ่มขึ้น สำหรับการสนับสนุนจากหน่วยงาน พบว่า อาสาสมัครเกษตรหมู่บ้านได้รับการสนับสนุนการปฏิบัติงานจากหน่วยงานในระดับมาก คือ สำนักงานเกษตรอำเภอ ส่วนองค์การบริหารส่วนตำบล มหาวิทยาลัย และหน่วยงานเอกชนนั้น อาสาสมัครเกษตรหมู่บ้านได้รับการสนับสนุนการปฏิบัติงานในระดับน้อยที่สุด ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะว่า อาสาสมัครเกษตรหมู่บ้าน เป็นตัวแทนของภาคประชาชนที่เข้ามามีส่วนร่วมในการช่วยทำหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรในระดับพื้นที่จึงได้รับการสนับสนุนจากภาครัฐมากกว่าภาคเอกชน

2.2.2 **แรงจูงใจในการปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่ของอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้าน** พบว่า อาสาสมัครเกษตรหมู่บ้านมีแรงจูงใจในการได้รับความรู้ด้านการเกษตร มีความภูมิใจที่ได้ช่วยเหลือทางราชการ มีโอกาสในการพัฒนาชุมชนของตนเอง ได้รับการยอมรับนับถือจากเพื่อนบ้าน มีโอกาสร่วมโครงการและกิจกรรมต่าง ๆ ของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ และได้รับการยอมรับจากหน่วยงานราชการ มีโอกาสในการพัฒนาตนเอง มีโอกาสในการฝึกอบรมและศึกษาดูงานด้านการเกษตร ได้รับการสนับสนุนวัสดุอุปกรณ์จากเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตร และมีโอกาส

ได้รับคำตอบแทน อาสาสมัครเกษตรหมู่บ้านมีแรงจูงใจในระดับปานกลาง โดยการปฏิบัติงานอาจไม่จำเป็นต้องได้รับคำตอบแทนเป็นตัวแทนเสมอไป ซึ่งสอดคล้องกับ สมพงษ์ เกษมสิน (2523: 320) อ้างถึงในสุวิสาห์ กันตอนันตพร ที่ได้กล่าวถึงองค์ประกอบที่จะสร้างแรงจูงใจในการทำงาน ประกอบด้วย สิ่งจูงใจที่เป็นเงิน (Financial Incentive) เป็นสิ่งจูงใจที่มีอิทธิพลต่อผู้ปฏิบัติงานโดยตรง ซึ่งสามารถแบ่งออกเป็น 2 ประเภท คือ สิ่งจูงใจทางตรง (Direct Incentive) เป็นสิ่งจูงใจที่มีผลโดยตรงต่อ ผลผลิต หรือผลงานของผู้ปฏิบัติงาน เช่น การจ่ายค่าจ้างให้สูงขึ้นเมื่อผลการปฏิบัติงานสูงกว่ามาตรฐานที่กำหนดไว้ และสิ่งจูงใจทางอ้อม (Indirect Incentive) เป็นสิ่งจูงใจที่มีผลในทางสนับสนุนหรือส่งเสริมให้ผู้ปฏิบัติงานทำงานได้ดีขึ้น เช่น การจ่ายบำเหน็จบำนาญ ค่ารักษาพยาบาล ฯลฯ สิ่งจูงใจที่ไม่ใช่ตัวเงิน (Non- Financial Incentive) เป็นสิ่งจูงใจที่ส่วนใหญ่มักจะสนองตอบต่อความต้องการด้านจิตใจ เช่น การยกย่องชมเชย การยอมรับว่าเป็นส่วนหนึ่งของหมู่คณะ โอกาสความก้าวหน้า และความมั่นคงในงาน ดังนั้นเพื่อเป็นขวัญกำลังใจในการปฏิบัติงานของอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้าน กระทรวงเกษตรและสหกรณ์จึงควรสนับสนุนในด้านการยอมรับ การยกย่องชมเชย หรือการจัดตั้งกองทุนเพื่อเป็นสวัสดิการแก่อาสาสมัครเกษตรหมู่บ้านด้วย

2.3 ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้านและบทบาทของอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้าน พบว่า อาสาสมัครเกษตรหมู่บ้านมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับบทบาทหน้าที่เป็นส่วนใหญ่ มีเพียงบางส่วนที่ยังไม่เข้าใจเกี่ยวกับที่มาของอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้าน สิทธิประโยชน์ของอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้าน และการจัดเก็บข้อมูลพื้นฐานด้านการเกษตรของหมู่บ้าน สอดคล้องกับการวิจัยของสุวิสาห์ กันตอนันตพร (2554:82) ที่พบว่า ในการปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่ของเกษตรหมู่บ้านในจังหวัดชลบุรี เกษตรหมู่บ้าน โดยเฉลี่ยมีความรู้ในการปฏิบัติงานมาก

2.4 การปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่ของอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้าน พบว่าอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้านส่วนใหญ่ มีการช่วยเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรปฏิบัติงานครบทุกด้าน สอดคล้องกับชำนาญ เมืองลง (2555:92) ได้ศึกษาเรื่องบทบาทอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้านต่อการส่งเสริมการเกษตรในอำเภอทองแสนขัน จังหวัดอุตรดิตถ์ พบว่า อาสาสมัครเกษตรหมู่บ้านเห็นว่าปฏิบัติงานในระดับมาก ทั้งด้านการจัดเก็บรวบรวมข้อมูลพื้นฐานการเกษตรของหมู่บ้าน การร่วมกับคณะกรรมการหมู่บ้านและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการจัดทำแผนพัฒนาการเกษตรระดับหมู่บ้าน การประสานงานในการถ่ายทอดความรู้และแก้ไขปัญหาของเกษตรกรในหมู่บ้าน และการติดตามสถานการณ์การเกษตรในหมู่บ้านและรายงานเหตุการณ์ฉุกเฉินเร่งด่วนต่อหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง โดยไม่มีคำตอบแทนเป็นตัวแทน

2.5 ปัญหาในการปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่ของอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้าน

พบว่า การปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่ของอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้านทั้งในด้านการจัดเก็บและรวบรวมข้อมูล ด้านการจัดทำแผนพัฒนาการเกษตร การประสานงานการถ่ายทอดความรู้ และการติดตามสถานการณ์ด้านการเกษตรในหมู่บ้าน มีปัญหาในการปฏิบัติงานระดับปานกลาง ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้านเป็นบุคคลที่คลุกคลีอยู่ในพื้นที่ เข้าใจปัญหาและความต้องการของเกษตรกรเป็นอย่างดี และเจ้าหน้าที่มีการชี้แจงทำความเข้าใจก่อนการปฏิบัติงานอยู่เสมอ

3. ข้อเสนอแนะ

3.1 ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

3.1.1 อาสาสมัครเกษตรหมู่บ้านให้ความสำคัญกับเจ้าหน้าที่ รับผิดชอบข้อมูลข่าวสารจากเจ้าหน้าที่เป็นหลัก ดังนั้นเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรควรศึกษา และติดตามข้อมูลข่าวสาร โครงการ หรือกิจกรรมต่าง ๆ ทางราชการเป็นอย่างดีก่อนที่จะนำไปถ่ายทอดสู่เกษตรกร ให้เกษตรกรยอมรับ และปฏิบัติตาม ซึ่งจะมีผลทำให้การพัฒนาการเกษตรของประเทศเป็นไปอย่างรวดเร็วและยั่งยืน

3.1.2 ถ้าจะส่งเสริมให้อาสาสมัครเกษตรหมู่บ้านปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่ให้ดี ภาครัฐควรสร้างแรงจูงใจโดยการสนับสนุนความรู้ และเทคโนโลยีใหม่ ๆ อยู่เสมอ จัดตั้งกองทุน เพื่อเป็นสวัสดิการ หรือให้รางวัล โดยการยกย่อง ชมเชย เป็นเกษตรกรตัวอย่างในพื้นที่

3.1.3 หน่วยงานที่เกี่ยวข้องจำเป็นต้องให้ความรู้แก่อาสาสมัครเกษตรหมู่บ้านทั้งความรู้ด้านการเกษตรและความรู้เกี่ยวกับอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้านและการจัดเก็บข้อมูลพื้นฐาน การเกษตรของหมู่บ้าน เช่น ความหมายของอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้าน วาระการอยู่ในตำแหน่งของอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้าน สิทธิประโยชน์ของอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้าน ความหมายของผู้รับขึ้นทะเบียนเกษตรกร ตลอดจนความรู้เกี่ยวกับการขึ้นทะเบียนเกษตรกรและการจัดเก็บข้อมูลพื้นฐานด้านการเกษตร

3.1.4 เจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องนับว่ามีส่วนสำคัญในการขับเคลื่อนการปฏิบัติงานของอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้าน โดยต้องให้ความสำคัญกับอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้านให้มากขึ้น ให้ความใกล้ชิด ให้ความรู้ เป็นพี่เลี้ยงให้คำแนะนำปรึกษา มีการชี้แจงทำความเข้าใจขั้นตอนต่าง ๆ ก่อนการปฏิบัติงานอย่างครบถ้วน มีการพบปะเยี่ยมเยียนอย่างต่อเนื่องสม่ำเสมอ เพื่อขับเคลื่อนให้อาสาสมัครเกษตรหมู่บ้านสามารถปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่ได้อย่างมีประสิทธิภาพต่อไป

3.2 ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

3.2.1 ควรศึกษาเกี่ยวกับปัจจัยที่มีผลต่อการปฏิบัติงานของอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้านในจังหวัดอุบลราชธานี

3.2.2 ควรศึกษาเกี่ยวกับความคิดเห็นของหน่วยงานสังกัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ในการสนับสนุนการปฏิบัติงานของอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้าน

3.2.3 ควรศึกษาด้านการพัฒนาศักยภาพของอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้านในการปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่

บรรณานุกรม

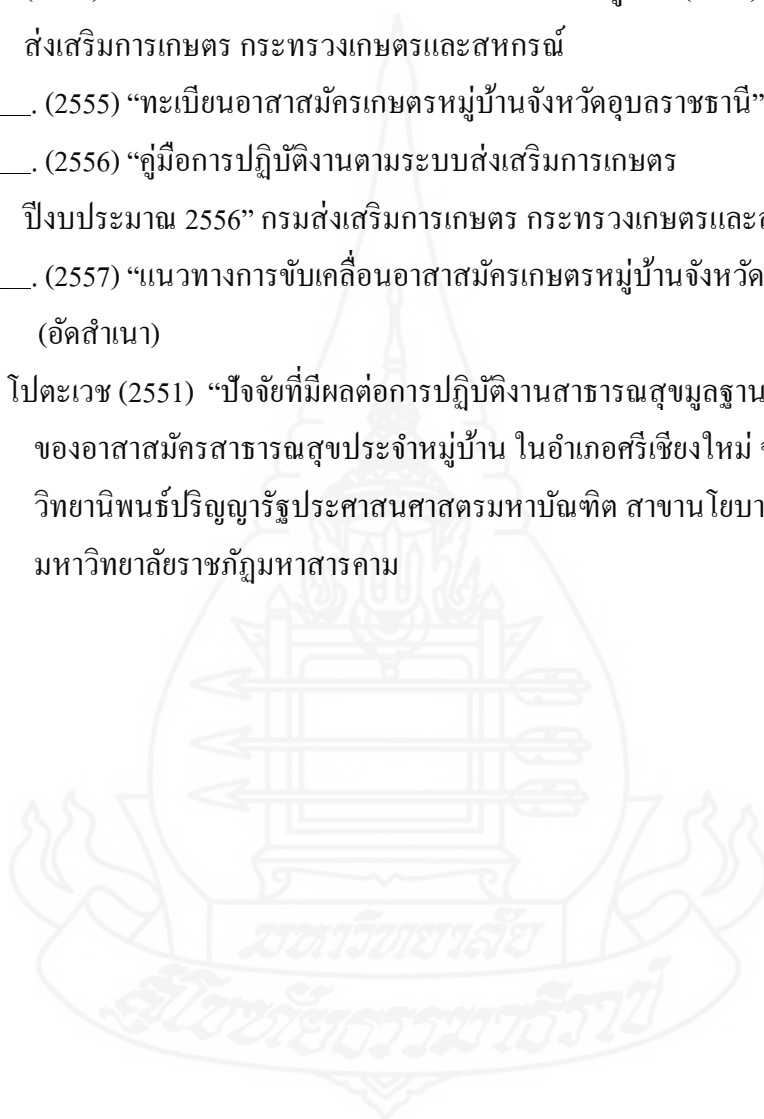
บรรณานุกรม

- กรมส่งเสริมการเกษตร (2553) “คู่มือสรุปการจัดการความรู้ของกรมส่งเสริมการเกษตร ระหว่างปี 2547-2553” คั่นวันที่ 10 สิงหาคม 2557 จาก <http://km.doae.go.th/webkm>
- _____. (2554) “สมุดประจำตัวอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้าน (อกม.)” กรุงเทพมหานคร โรงพิมพ์ชุมนุมชนสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด
- _____. (2555) “คู่มืออาสาสมัครเกษตรหมู่บ้าน (อกม.)” กรุงเทพมหานคร โรงพิมพ์ชุมนุมชนสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด
- กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ (2551) “คู่มือสำหรับอาสาสมัครเกษตร” กรุงเทพมหานคร ฝ่ายเลขานุการคณะกรรมการนโยบายอาสาสมัครเกษตร
- _____. (2551) “ระเบียบกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ว่าด้วยการบริหารงานอาสาสมัครเกษตร พ.ศ. 2551” ประกาศ ณ วันที่ 31 มกราคม 2551
- _____. (2553) “ประกาศกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ เรื่อง ประเภท คุณสมบัติ และการขึ้นทะเบียนอาสาสมัครเกษตรและอาสาสมัครเกษตรกิตติมศักดิ์” ประกาศ ณ วันที่ 8 กันยายน 2553
- _____. (2554) “ประกาศกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ เรื่อง อาสาสมัครเกษตรหมู่บ้าน กระทรวงเกษตรและสหกรณ์” ประกาศ ณ วันที่ 24 กุมภาพันธ์ 2554
- กัมปภัช แก้วมีศรี (2545) “ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติงานของอาสาพัฒนาปศุสัตว์ประจำหมู่บ้าน จังหวัดอุดรธานี” วิทยานิพนธ์ปริญญาเกษตรศาสตรมหาบัณฑิต แขนงวิชาส่งเสริมการเกษตรสาขาวิชาส่งเสริมการเกษตรและสหกรณ์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช
- เกสร สวนศรี (2552) “ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของหมอดินอาสาประจำหมู่บ้านจังหวัดสิงห์บุรี” วิทยานิพนธ์ปริญญาเกษตรศาสตรมหาบัณฑิต แขนงวิชาส่งเสริมการเกษตรและสหกรณ์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช
- จรรยา นาประเสริฐ (2533) “การปฏิบัติงานตามบทบาทของเกษตรหมู่บ้านในจังหวัดอุทัยธานี” วิทยานิพนธ์ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต (เกษตรศาสตร์) สาขาส่งเสริมการเกษตร มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

- ฉลองชัย ชุ่มชื่น (2556) “ความพึงพอใจของเกษตรกรต่อการส่งเสริมการผลิตพืชอาหารสัตว์ภายใต้โครงการวิจัยและทดสอบพันธุ์กระบือของศูนย์วิจัยและบำรุงพันธุ์สัตว์สุรินทร์” วิทยานิพนธ์ปริญญาเกษตรศาสตรมหาบัณฑิต แขนงวิชาส่งเสริมการเกษตรและสหกรณ์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช
- ชัด จำเริญม (2544) “บทบาทของวิทยาการเกษตรกรจุดสาคิตการเกษตรของศูนย์บริการและถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตรประจำตำบล ในจังหวัดชัยนาท” วิทยานิพนธ์ปริญญาเกษตรศาสตรมหาบัณฑิต แขนงวิชาส่งเสริมการเกษตรและสหกรณ์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช
- ชำนาญ เมืองลง (2555) “บทบาทอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้านต่อการส่งเสริมการเกษตรในอำเภอทองแสนขัน จังหวัดอุตรดิตถ์” วิทยานิพนธ์ปริญญาเกษตรศาสตรมหาบัณฑิต แขนงวิชาส่งเสริมการเกษตร สาขาวิชาส่งเสริมการเกษตรและสหกรณ์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช
- ทัศนีย์ บุญเกล้า (2554) “ปัจจัยที่มีผลต่อบทบาทหน้าที่ของหมอดินอาสาประจำตำบลในจังหวัดนครพนม” วิทยานิพนธ์ปริญญาเกษตรศาสตรมหาบัณฑิต แขนงวิชาส่งเสริมการเกษตร สาขาวิชาส่งเสริมการเกษตรและสหกรณ์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช
- ธงชัย สันติวงษ์ และ ชัยยศ สันติวงษ์ (2548) “พฤติกรรมบุคคลภายในองค์กร” พิมพ์ครั้งที่ 7 กรุงเทพมหานคร สำนักพิมพ์ประชุมช่าง
- ธวัชชัย กฤตธีรชดนันท์ (2552) “การพัฒนาศักยภาพหมอดินอาสาประจำหมู่บ้านในการปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่เพื่อพัฒนาทรัพยากรดิน กรณีศึกษาอำเภอไทรโยค จังหวัดกาญจนบุรี” วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาสังคมศาสตร์เพื่อการพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏกาญจนบุรี
- นัฏกาส์ มธูรส (2549) “การปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่ของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้านในค่ายนวมินทรราชินี อำเภอเมือง จังหวัดชลบุรี” ปัญหาพิเศษปริญญารัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขานโยบายสาธารณะ วิทยาลัยการบริหารรัฐกิจ มหาวิทยาลัยบูรพา
- ประวิช จรด้า (2555) “ความเป็นมาของอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้าน” เอกสารประกอบการอบรมเจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบงานอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้าน สำนักพัฒนาเกษตรกร กรมส่งเสริมการเกษตร กระทรวงเกษตรและสหกรณ์

- พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน (2542) “ความหมายของบทบาท” ค้นคืนวันที่ 25 พฤศจิกายน 2556 จาก <http://www.rirs3.royin.go.th/word1/word-1-ao.asp>
- พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน (2546) “ความหมายของคำว่าปฏิบัติ” กรุงเทพมหานคร สำนักพิมพ์นานมีบุ๊คส์พับลิเคชั่น
- พัชรภรณ์ แก้วน้ำใส (2546) “บทบาทของอาสาพัฒนาสู่สัตว์ประจำหมู่บ้าน ในจังหวัดอ่างทอง” วิทยานิพนธ์ปริญญาเกษตรศาสตรมหาบัณฑิต แขนงวิชาส่งเสริมการเกษตรสาขาวิชาส่งเสริมการเกษตรและสหกรณ์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช
- รุจ ศิริสัญญาลักษณ์ และคณะ (2544) “ทฤษฎีทางจิตวิทยาที่สำคัญในงานส่งเสริมการเกษตร” ใน เอกสารการสอนชุดวิชาการเป็นผู้นำ มนุษย์สัมพันธ์และจิตวิทยาสำหรับเกษตรกร หน่วยที่ 12 หน้า 149-190 นนทบุรี มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช สาขาวิชาส่งเสริมการเกษตรและสหกรณ์
- วรรณวิ โสภาก และคณะ (2551) “ปัจจัยที่มีผลต่อการปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการบริหารศูนย์ประสานงานองค์กรชุมชนระดับตำบล พื้นที่จังหวัดหนองคาย” วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขารัฐประศาสนศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
- วีณา พงษ์พัฒนานนท์ (2551) “บทบาทในการจัดทำแผนชุมชนของเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรประจำตำบลในเขตภาคกลาง” วิทยานิพนธ์เกษตรศาสตรมหาบัณฑิต แขนงวิชาส่งเสริมการเกษตร สาขาวิชาเกษตรศาสตร์และสหกรณ์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช
- ศศิธร หุ่นทอง (2555) “บทบาทหมอดินอาสาในการส่งเสริมการใช้ผลิตภัณฑ์เทคโนโลยีชีวภาพกรณีศึกษาจังหวัดอุบลราชธานี” วิทยานิพนธ์เกษตรศาสตรมหาบัณฑิต แขนงวิชาส่งเสริมการเกษตร สาขาวิชาเกษตรศาสตร์และสหกรณ์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช
- สมปอง จันทะศรี และนภคกุล จันท์เพ็ญ (2554) “สภาพและปัญหาการดำเนินงานตามปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติงานของอาสาสมัครแรงงานในเขตพื้นที่จังหวัดอุบลราชธานี” บทความวิทยานิพนธ์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี
- สมศักดิ์ สมบูรณ์ (2546) “ปัจจัยที่มีผลต่อการปฏิบัติงานของผู้นำอาสาพัฒนาชุมชนในการดำเนินงานพัฒนาสิ่งแวดล้อมชุมชนในพื้นที่ความรับผิดชอบของศูนย์ช่วยเหลือทางวิชาการพัฒนาชุมชน เขตที่ 7” วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาสังคมศาสตร์เพื่อการพัฒนา” สถาบันราชภัฏนครปฐม

- สุวิสาห์ กันตอนันตพร (2544) “ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่ของเกษตร
หมู่บ้านในจังหวัดชลบุรี” วิทยานิพนธ์เกษตรศาสตรมหาบัณฑิต แขนงวิชาส่งเสริม
การเกษตร สาขาวิชาเกษตรศาสตร์และสหกรณ์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช
สำนักงานเกษตรจังหวัดอุบลราชธานี (2554) “เอกสารประกอบการอบรมอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้าน
(อกม.) โครงการพัฒนาศักยภาพอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้าน (อกม.)” อุบลราชธานี กรม
ส่งเสริมการเกษตร กระทรวงเกษตรและสหกรณ์
- _____. (2555) “ทะเบียนอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้านจังหวัดอุบลราชธานี” (อัดสำเนา)
- _____. (2556) “คู่มือการปฏิบัติงานตามระบบส่งเสริมการเกษตร
ปีงบประมาณ 2556” กรมส่งเสริมการเกษตร กระทรวงเกษตรและสหกรณ์
- _____. (2557) “แนวทางการขับเคลื่อนอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้านจังหวัดอุบลราชธานี”
(อัดสำเนา)
- เอกรินทร์ โปตะเวช (2551) “ปัจจัยที่มีผลต่อการปฏิบัติงานสาธารณสุขมูลฐานตามบทบาทหน้าที่
ของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน ในอำเภอศรีเชียงใหม่ จังหวัดหนองคาย”
วิทยานิพนธ์ปริญญารัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขานโยบายสาธารณะ
มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

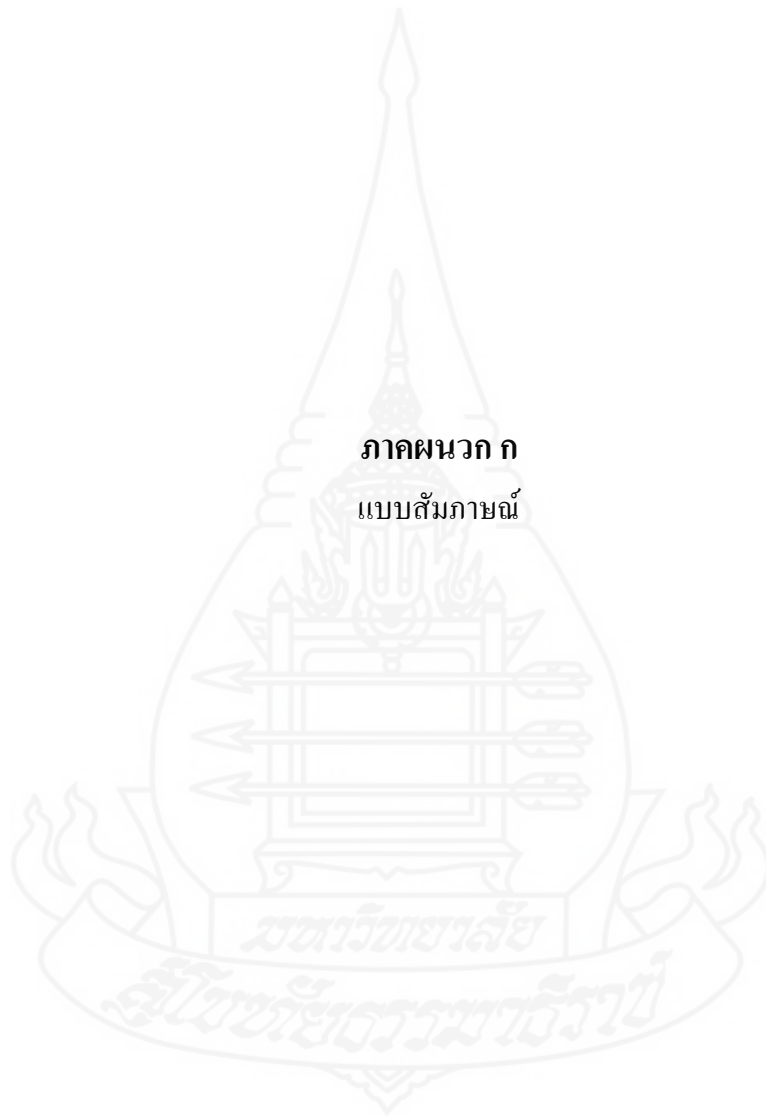

ภาคผนวก

มหาวิทยาลัย

สกลนครราชภัฏ

ภาคผนวก ก
แบบสัมภาษณ์

เลขที่แบบสัมภาษณ์.....

แบบสัมภาษณ์

เรื่อง การปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่ของอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้านในจังหวัดอุบลราชธานี

อาสาสมัครเกษตรหมู่บ้าน..... หมู่ที่ ตำบล

อำเภอ..... โทรศัพท์

- คำชี้แจง :
1. แบบสัมภาษณ์การวิจัยนี้ต้องการทราบข้อมูลการปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่ของอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้านในจังหวัดอุบลราชธานี เพื่อนำไปใช้ในการจัดทำวิทยานิพนธ์เท่านั้น ไม่มีเจตนาใจผูกพันอื่นและไม่ทำให้เกิดผลเสียใดๆ
 2. คำตอบจากการสัมภาษณ์จะใช้เป็นข้อมูลในการศึกษาเท่านั้น ขอความร่วมมืออาสาสมัครเกษตรหมู่บ้าน กรุณาให้ความอนุเคราะห์และให้ข้อมูลที่เป็นประโยชน์ในครั้งนี้ด้วย
 3. แบบสัมภาษณ์การวิจัยเรื่องนี้มีวัตถุประสงค์และเนื้อหาแบ่งออกเป็น 5 ตอน ดังนี้
 - ตอนที่ 1 สภาพทางสังคมและเศรษฐกิจของอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้าน
 - ตอนที่ 2 การได้รับสนับสนุนการปฏิบัติงาน และแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้าน
 - ตอนที่ 3 ความรู้เกี่ยวกับอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้าน และบทบาทหน้าที่ของอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้าน
 - ตอนที่ 4 การนำบทบาทหน้าที่ของอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้านที่ได้รับ ไปปฏิบัติจริงในพื้นที่
 - ตอนที่ 5 ปัญหา และข้อเสนอแนะในการปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่ของอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้าน
 4. ผู้สัมภาษณ์อ่านคำถามให้ผู้ตอบฟัง แล้วผู้สัมภาษณ์ทำเครื่องหมาย / ลงในช่อง (.....) หน้าข้อความที่ต้องการหรือเติมข้อความในช่องว่างที่กำหนดให้
 5. ผู้วิจัยขอขอบพระคุณอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้าน ที่กรุณาตอบแบบสัมภาษณ์ และให้ความร่วมมืออย่างดีในการเก็บรวบรวมข้อมูลครั้งนี้

นางวิไล อุตสาห์

ผู้วิจัย

ตอนที่ 1 สภาพทางสังคม และเศรษฐกิจของอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้าน

1. เพศ (.....) 1. ชาย (.....) 2. หญิง	[A1]
2. อายุ	[A2]
3. สถานภาพสมรส	[A3]
(.....) 1. โสด (.....) 2. สมรส (.....) 3. หย่า/หม้าย	
4. ระดับการศึกษา	[A4]
(.....) 1. ไม่ได้เรียนหนังสือ (.....) 2. ชั้นประถมศึกษา	
(.....) 3. ชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น (.....) 4. ชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย/ปวช.	
(.....) 5. อนุปริญญา/ปวส. (.....) 6. ปริญญาตรี	
(.....) 7. สูงกว่าปริญญาตรีขึ้นไป	
5. จำนวนสมาชิกในครัวเรือนของท่าน.....คน	[A5]
6. แรงงานในครัวเรือน.....คน	[A6]
7. การประกอบอาชีพของครัวเรือน (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)	
(.....) 1. ทำนา	[A71]
(.....) 2. ทำไร่	[A72]
(.....) 3. ทำสวน	[A73]
(.....) 4. เลี้ยงสัตว์	[A74]
(.....) 5. ค้าขาย	[A75]
(.....) 6. รับจ้าง	[A76]
(.....) 7. รับราชการ	[A77]
(.....) 8. อื่นๆ ระบุ	[A78]
8. รายได้ของครัวเรือนจากภาคการเกษตร (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)	
(.....) 1. รายได้จากการทำนา.....บาท	[A81]
(.....) 2. รายได้จากการทำไร่.....บาท	[A82]
(.....) 3. รายได้จากการทำสวน.....บาท	[A83]
(.....) 4. รายได้จากการเลี้ยงสัตว์.....บาท	[A84]
(.....) 7. รายได้จากอื่นๆ	[A85]
9. รวมรายได้ของครัวเรือนภาคการเกษตร.....บาท	[A9]

10. รายได้ของครัวเรือนนอกภาคการเกษตร (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)
- (.....) 1. รับจ้าง.....บาท [A101]
- (.....) 2. รับราชการ.....บาท [A102]
- (.....) 3. บุตร/หลานส่งให้.....บาท [A103]
- (.....) 4. ค้ำขาย.....บาท [A104]
- (.....) 5. รายได้อื่นๆ ระบุ.....บาท [A105]
11. รวมรายได้ของครัวเรือนนอกภาคการเกษตร.....บาท [A11]
12. รวมรายได้ทั้งหมดของครัวเรือน.....บาท [A12]
13. รายจ่ายของครัวเรือนจากภาคการเกษตร (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ) [A13]
- (.....) 1. รายจ่ายจากการทำนา.....บาท [A131]
- (.....) 2. รายจ่ายจากการทำไร่.....บาท [A132]
- (.....) 3. รายจ่ายจากการทำสวน.....บาท [A133]
- (.....) 4. รายจ่ายจากการเลี้ยงสัตว์.....บาท [A134]
- (.....) 5. รายจ่ายจากอื่นๆ ระบุ.....บาท [A135]
14. รวมรายจ่ายของครัวเรือนภาคการเกษตร.....บาท [A14]
15. ฐานะหนี้สินของครัวเรือน (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ) [A15]
- (.....) 1. สหกรณ์.....บาท [A151]
- (.....) 2. กองทุนหมู่บ้าน.....บาท [A152]
- (.....) 3. ธ ก ส/สถาบันการเงิน.....บาท [A153]
- (.....) 4. ญาติหรือเพื่อนบ้าน.....บาท [A154]
- (.....) 5. นายทุน.....บาท [A155]
- (.....) 6. หนี้อื่นๆบาท [A156]
16. รวมหนี้สินของครัวเรือน.....บาท [A16]
17. ลักษณะพื้นที่การถือครองในการเกษตร (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)
- (.....) 1. เป็นเจ้าของกรรมสิทธิ์ จำนวน.....ไร่ [A171]
- (.....) 2. พื้นที่เช่า จำนวน.....ไร่ [A172]
- (.....) 3. พื้นที่บุคคลอื่นให้ทำกินเปล่า จำนวน.....ไร่ [A173]
18. รวมพื้นที่ถือครองทางการเกษตรทั้งหมด.....ไร่ [A18]

19. ท่านดำรงตำแหน่งผู้นำชุมชนใดบ้างในหมู่บ้าน (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ) [A19]
- (.....) 1. กำนัน/ผู้ใหญ่บ้าน/ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน/สารวัตรกำนัน [A191]
- (.....) 2. สมาชิกองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อบต./เทศบาล [A192]
- (.....) 3. คณะกรรมการหมู่บ้าน [A193]
- (.....) 4. ไม่ดำรงตำแหน่งผู้นำ [A194]
20. ท่านเป็นสมาชิกกลุ่มใดบ้างในสังคม (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ) [A20]
- (.....) 1. กลุ่มสหกรณ์ [A201]
- (.....) 2. กองทุนหมู่บ้าน [A202]
- (.....) 3. กลุ่มลูกค้า ธ ก ส [A203]
- (.....) 4. กลุ่มต่างๆ ในหมู่บ้าน เช่น วิสาหกิจชุมชน กลุ่มสตรี [A204]
- (.....) 5. ไม่ได้เป็นสมาชิกกลุ่มใดๆ [A205]
21. ปัจจุบันท่านเป็นอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้านแล้วท่านยังเป็นอาสาสมัครเกษตรด้านอื่นๆ ไດบ้าง (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ) [A21]
- (.....) 1. เกษตรหมู่บ้าน [A211]
- (.....) 2. ประมงอาสา [A212]
- (.....) 3. อาสาปศุสัตว์ [A213]
- (.....) 4. อาสาสมัครเกษตรด้านบัญชี [A214]
- (.....) 5. อาสาสมัครสหกรณ์ [A215]
- (.....) 6. อาสาสมัครฝนหลวง [A216]
- (.....) 7. เศรษฐกิจการเกษตรอาสา [A217]
- (.....) 8. อาสาสมัครชลประทาน [A218]
- (.....) 9. หมอดินอาสา [A219]
- (.....) 10. อาสาปฎิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม [A2110]
- (.....) 11. อาสาสมัครชานาชนำ [A2111]
- (.....) 12. อาสาพัฒนาทางพารา [A2112]
- (.....) 13. อาสาสมัครเกษตรและสหกรณ์ [A2113]
- (.....) 14. สภาเกษตรกร [A2114]

22. ท่านได้รับรู้ข้อมูลข่าวสารทางการเกษตรจากแหล่งใดบ้าง และระดับความรู้ที่ท่านได้รับในระดับใด

1 = น้อยที่สุด 2 = น้อย 3 = ปานกลาง 4 = มาก 5 = มากที่สุด

ประเภทของสื่อ	การรับรู้ข้อมูลข่าวสารและระดับความรู้ที่ได้รับ					
	ไม่ได้ รับ (0)	ได้รับ				
		น้อย ที่สุด (1)	น้อย (2)	ปาน กลาง (3)	มาก (4)	มากที่สุด (5)
1. สื่อมวลชน						
1.1 วิทยุกระจายเสียง						[B1]
1.2 วิทยุโทรทัศน์						[B2]
1.3 อินเทอร์เน็ต						[B3]
2. สื่อบุคคล						
2.1 ผู้นำชุมชน ผู้ใหญ่บ้าน กำนัน อบต.						[B4]
2.2 เจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตร						[B5]
2.3 เจ้าหน้าที่ของรัฐ เช่น ครู, กศน.						[B6]

ตอนที่ 2 การได้รับการสนับสนุนการปฏิบัติงาน และแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของอาสาสมัครเกษตร
หมู่บ้าน

2.1 ท่านได้รับการสนับสนุนการปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่ในระดับใดบ้าง

1 = น้อยที่สุด 2 = น้อย 3 = ปานกลาง 4 = มาก 5 = มากที่สุด

การสนับสนุน	ประเด็น	ไม่ได้ รับ (0)	ได้รับ				
			น้อย ที่สุด (1)	น้อย (2)	ปาน กลาง (3)	มาก (4)	มาก ที่สุด (5)
ให้ความรู้	1.การฝึกอบรม						[C1]
	2.การเยี่ยมชม พุดคุย ให้คำแนะนำ ปรึกษา						[C2]
	3.ทัศนศึกษาและดูงานการพัฒนาด้ านการเกษตร						[C3]
วัสดุ อุปกรณ์	1.วัสดุอุปกรณ์ในการถ่ายทอดความรู้						[C4]
	2.ปัจจัยการผลิตในการจัดทำแปลงเรียนรู้						[C5]
งบประมาณ	1.ค่าจัดทำแปลงเรียนรู้						[C6]
	2.ค่าน้ำมันเชื้อเพลิง						[C7]
	3.ค่าเบี้ยเลี้ยง พาหนะ						[C8]
หน่วยงานที่ ให้การ สนับสนุน	1.องค์การบริหารส่วนตำบล/เทศบาล						[C9]
	2.สำนักงานเกษตรอำเภอ						[C10]
	3.มหาวิทยาลัย						[C11]
	4.องค์กรเอกชน						[C12]

2.2 ท่านมีความคิดเห็นว่าคุณมีแรงจูงใจในการปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่ของอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้านอย่างไร

1 = น้อยที่สุด 2 = น้อย 3 = ปานกลาง 4 = มาก 5 = มากที่สุด

ข้อที่	แรงจูงใจในการปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่	ระดับความคิดเห็น				
		น้อยที่สุด (1)	น้อย (2)	ปานกลาง (3)	มาก (4)	มากที่สุด (5)
1	แรงจูงใจที่เป็นตัวเงิน ท่านมีโอกาสได้รับค่าตอบแทน					[D1]
2	แรงจูงใจที่ไม่เป็นตัวเงิน ท่านได้รับการยอมรับนับถือจากเพื่อนบ้าน					[D2]
3	ท่านได้รับการยอมรับจากหน่วยงานราชการ					[D3]
4	ท่านมีโอกาสในการพัฒนาตนเอง					[D4]
5	ท่านได้มีโอกาสในการพัฒนาชุมชนของตนเอง					[D5]
6	ท่านได้รับความรู้ด้านการเกษตร					[D6]
7	ท่านมีโอกาสในการฝึกอบรมและศึกษาดูงาน ด้านการเกษตร					[D7]
8	ท่านมีความภูมิใจที่ได้ช่วยเหลือทางราชการ					[D8]
9	ท่านมีโอกาสเข้าร่วม โครงการและกิจกรรม ต่าง ๆ ของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์					[D9]
10	ได้รับการสนับสนุนวัสดุอุปกรณ์จากเจ้าหน้าที่ ส่งเสริมการเกษตร					[D10]

ตอนที่ 3 ความรู้เกี่ยวกับอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้าน และบทบาทอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้าน

ข้อความ	ถูก	ผิด
ความหมายและสิทธิประโยชน์ของอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้าน		
1.อาสาสมัครเกษตรหมู่บ้าน (อกม.) หมายถึง อาสาสมัครเกษตรหรือผู้แทนเกษตรกร เกษตรกรระดับหมู่บ้านที่ได้รับคัดเลือก หมู่บ้านละ 1 คน จากการประชุมอาสาสมัคร เกษตรหรือผู้แทนหมู่บ้าน		[E1]
2.อาสาสมัครเกษตรหมู่บ้าน (อกม.) อยู่ในวาระคราวละ 2 ปี		[E2]
3.สิทธิประโยชน์ของอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้าน (อกม.) คือการมีบัตรประจำตัวเท่านั้น		[E3]
4.สิทธิประโยชน์ของอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้าน (อกม.) จะได้รับโอกาสเข้าร่วมโครงการ และกิจกรรมกับหน่วยงานต่าง ๆ		[E4]
การจัดเก็บรวบรวมข้อมูลพื้นฐานด้านการเกษตรของหมู่บ้าน		
5.ผู้รับขึ้นทะเบียนเกษตรกร หมายถึง ข้าราชการ พนักงานราชการ หรือพนักงาน รัฐวิสาหกิจ หรือลูกจ้างประจำ หรือผู้ที่ได้รับมอบหมาย สังกัดกระทรวงเกษตรและ สหกรณ์ ที่ได้รับมอบหมายจากนายทะเบียนหรือผู้ช่วยนายทะเบียนแล้ว		[E5]
6.แบบ ทบก.01 หมายถึง แบบคำร้องสำหรับเกษตรกร ใช้ในการแจ้งข้อมูลเพื่อขอขึ้น ทะเบียนเกษตรกร		[E6]
7.ครัวเรือนเกษตรกร 1 ครัวเรือน สามารถขอขึ้นทะเบียนเกษตรกรได้หลายคน		[E7]
8.การจัดเก็บรวบรวมข้อมูลพื้นฐานด้านการเกษตรของหมู่บ้าน ไม่ใช่บทบาทภารกิจของ อาสาสมัครเกษตรหมู่บ้าน (อกม.)		[E8]
ร่วมกับกรรมการหมู่บ้านและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการจัดทำแผนพัฒนาการเกษตร ระดับหมู่บ้าน		
9.การเสนอข้อมูลการเกษตรในเวทีจัดทำแผนพัฒนาการเกษตรระดับหมู่บ้าน เป็น บทบาทภารกิจของอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้าน (อกม.)		[E9]
10.อกม.ต้องเข้าร่วมเวทีการจัดทำแผนพัฒนาการเกษตรระดับหมู่บ้าน/ตำบล		[E10]
11.ข้อมูล/ปัญหาการจัดทำแผนพัฒนาการเกษตรได้มาจากอาสาสมัครเกษตรและ เกษตรกรในหมู่บ้าน		[E11]
12.อกม.ต้องรวบรวมข้อมูลปัญหาความต้องการของอาสาสมัครเกษตรและเกษตรกรใน หมู่บ้านก่อนการจัดทำแผน		[E12]

ประสานงานในการถ่ายทอดความรู้ และการแก้ไขปัญหาของเกษตรกรในหมู่บ้าน		
13.การแก้ไขปัญหาของเกษตรกรในหมู่บ้านเป็นหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ไม่ใช่บทบาทของ อคม.		[E13]
14.อาสาสมัครเกษตรหมู่บ้าน (อกม.) มีหน้าที่ช่วยประสานงานวิทยากรและเชิญเกษตรกรเข้าร่วมรับการถ่ายทอดความรู้		[E14]
15.การสำรวจความต้องการความรู้ของเกษตรกรในหมู่บ้านเป็นบทบาทหน้าที่ของ อคม.		[E15]
16.การสำรวจความต้องการความรู้ของอาสาสมัครเกษตร 13 สาขา เป็นบทบาทหน้าที่ของ อคม.		[E16]
ติดตามสถานการณ์การเกษตรในหมู่บ้านและรายงานเหตุการณ์ฉุกเฉินเร่งด่วนต่อหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง		
17.การติดตามสถานการณ์การเกษตรในหมู่บ้านและรายงานเหตุการณ์ฉุกเฉินเร่งด่วนต่อหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ไม่ใช่บทบาทภารกิจของอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้าน (อกม.)		[E17]
18.การสำรวจพื้นที่ประสบภัยธรรมชาติไม่ใช่บทบาทภารกิจของอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้าน		[E18]
19.อาสาสมัครเกษตรหมู่บ้าน (อกม.) ควรจัดทำแปลงพยากรณ์เพื่อติดตามสถานการณ์การระบาดของศัตรูพืช		[E19]
20.อาสาสมัครเกษตรหมู่บ้าน (อกม.) มีบทบาทภารกิจช่วยเจ้าหน้าที่รวบรวม ให้ข้อมูลที่ถูกต้องและตรวจสอบหลักฐานเบื้องต้นกรณีเกิดภัยพิบัติต่าง ๆ		[E20]

ตอนที่ 4 ท่านได้ปฏิบัติตามบทบาทหน้าที่ของอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้านในพื้นที่หรือไม่

บทบาทของอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้าน	ไม่ปฏิบัติ	ปฏิบัติ
1.จัดเก็บรวบรวมข้อมูลพื้นฐานด้านการเกษตรของหมู่บ้าน		
1.1 ท่านรับขึ้นทะเบียนและปรับปรุงข้อมูลทะเบียนเกษตรกรภายในหมู่บ้าน		[F1]
1.2 ท่านช่วยตรวจสอบความครบถ้วนของเอกสารหลักฐานการรับขึ้นทะเบียนเกษตรกรและปรับปรุงข้อมูล		[F2]
1.3 ท่านช่วยประชาสัมพันธ์ให้เกษตรกรในหมู่บ้านทราบเรื่องการขึ้นทะเบียนเกษตรกรผู้ปลูกพืชเศรษฐกิจ (ทพศ.)		[F3]
1.4 ท่านช่วยเจ้าหน้าที่รับคำร้องและตรวจเอกสารการรับขึ้นทะเบียนผู้ปลูกพืชเศรษฐกิจ (ทพศ.)		[F4]
2.ร่วมกับกรรมการหมู่บ้านและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการจัดทำแผนพัฒนาการเกษตรระดับหมู่บ้าน		
2.1 ท่านดำเนินการรวบรวมข้อมูลปัญหาความต้องการของอาสาสมัครเกษตร 13 สาขา และเกษตรกรในหมู่บ้าน		[F5]
2.2 ท่านเข้าร่วมเวทีการจัดทำแผนพัฒนาการเกษตรระดับหมู่บ้าน/ตำบล และเสนอข้อมูลการเกษตรในเวทีจัดทำแผน		[F6]
2.3 ท่านเสนอแผนงานและปัญหาทางด้านการเกษตรในเวทีประชาคมจัดทำแผนพัฒนาหมู่บ้าน		[F7]
3. ประสานงานในการถ่ายทอดความรู้ และการแก้ไขปัญหาของเกษตรกรในหมู่บ้าน		
3.1 ท่านสำรวจความต้องการความรู้ของเกษตรกรจากอาสาสมัครเกษตร 13 สาขา และเกษตรกรในหมู่บ้าน		[F8]
3.2 ท่านช่วยประสานงานกับเจ้าหน้าที่/วิทยากร มาให้ความรู้กับเกษตรกรในหมู่บ้าน		[F9]
3.3 ท่านเชิญเกษตรกรในหมู่บ้านเข้าร่วมรับการถ่ายทอดความรู้จากนักวิชาการและวิทยากร		[f10]
4. ติดตามสถานการณ์การเกษตรในหมู่บ้านและรายงานเหตุการณ์ฉุกเฉินเร่งด่วนต่อหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง		
4.1 ท่านเฝ้าระวังและแจ้งเตือนภัยจากโรคแมลงศัตรูพืชระบาด ภัยจากภัยพิบัติธรรมชาติในหมู่บ้าน		[F11]

บทบาทของอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้าน	ไม่ปฏิบัติ	ปฏิบัติ
4.2 ท่านประสานงานเจ้าหน้าที่และผู้ที่เกี่ยวข้องและให้คำแนะนำปรึกษาแก่ผู้ประสบภัยในการเตรียมเอกสารหลักฐานการขอรับความช่วยเหลือและสำรวจพื้นที่ประสบภัย		[F12]
4.3 ท่านดำเนินการช่วยเหลือผู้ประสบภัยโดยการให้ข้อมูลแก่เจ้าหน้าที่และรวบรวมหลักฐานเบื้องต้น		[F13]

ตอนที่ 5 ปัญหาและข้อเสนอแนะในการปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่ของอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้าน

5.1 ปัญหาและข้อเสนอแนะ

ประเด็นปัญหา	ไม่มี	มี (ระดับปัญหา)			ข้อเสนอแนะ
		น้อย	ปานกลาง	มาก	
1.การจัดเก็บรวบรวมข้อมูลพื้นฐานด้านการเกษตรของหมู่บ้าน					
1.1 การรับขึ้นทะเบียนและปรับปรุงข้อมูลทะเบียนเกษตรกรภายในหมู่บ้าน					[G1]
1.2 การตรวจสอบความครบถ้วนของเอกสารหลักฐานการรับขึ้นทะเบียนเกษตรกรและปรับปรุงข้อมูล					[G2]
1.3 การประชาสัมพันธ์ให้เกษตรกรในหมู่บ้านทราบเรื่องการขึ้นทะเบียนเกษตรกรผู้ปลูกพืชเศรษฐกิจ (ทพศ.)					[G3]
1.4 การรับคำร้องและตรวจเอกสารการรับขึ้นทะเบียนผู้ปลูกพืชเศรษฐกิจ (ทพศ.)					[G4]

ประเด็นปัญหา	ไม่มี	มี (ระดับปัญหา)			ข้อเสนอแนะ
		น้อย	ปานกลาง	มาก	
2.การร่วมกับคณะกรรมการหมู่บ้านและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการจัดทำแผนพัฒนาการเกษตรระดับหมู่บ้าน					
2.1 การดำเนินการรวบรวมข้อมูลปัญหาความต้องการของอาสาสมัครเกษตร 13 สาขา และเกษตรกรในหมู่บ้าน					[G5]
2.2 การเข้าร่วมเวทีการจัดทำแผนพัฒนาการเกษตรระดับหมู่บ้าน/ตำบล และเสนอข้อมูลการเกษตรในเวทีจัดทำแผน					[G6]
2.3 การเสนอแผนงานและปัญหาทางด้านการเกษตรในเวทีประชาคมจัดทำแผนพัฒนาหมู่บ้าน					[G7]
3. ประสานงานในการถ่ายทอดความรู้ และการแก้ไขปัญหาของเกษตรกรในหมู่บ้าน					
3.1 การสำรวจความต้องการความรู้ของเกษตรกรจากอาสาสมัครเกษตร 13 สาขา และเกษตรกรในหมู่บ้าน					[G8]
3.2 การประสานงานกับเจ้าหน้าที่/วิทยากร มาให้ความรู้กับเกษตรกรในหมู่บ้าน					[G9]
3.3 การเชิญเกษตรกรในหมู่บ้านเข้าร่วมรับการถ่ายทอดความรู้จากนักวิชาการและวิทยากร					[G10]
4. ติดตามสถานการณ์การเกษตรในหมู่บ้านและรายงานเหตุการณ์ฉุกเฉินเร่งด่วนต่อหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง					
4.1 การเฝ้าระวังและแจ้งเตือนภัยจากโรคแมลงศัตรูพืชระบาด ภัยจากภัยพิบัติธรรมชาติในหมู่บ้าน					[G11]
4.2 การประสานงานเจ้าหน้าที่และผู้ที่เกี่ยวข้องและให้คำแนะนำปรึกษาแก่ผู้ประสบภัยในการเตรียมเอกสารหลักฐานการขอรับความช่วยเหลือและสำรวจพื้นที่ประสบภัย					[G12]

ประเด็นปัญหา	ไม่มี	มี (ระดับปัญหา)			ข้อเสนอแนะ
		น้อย	ปานกลาง	มาก	
4.3 การดำเนินการช่วยเหลือผู้ประสบภัยโดยการให้ข้อมูลแก่เจ้าหน้าที่และรวบรวมหลักฐานเบื้องต้น					[G13]

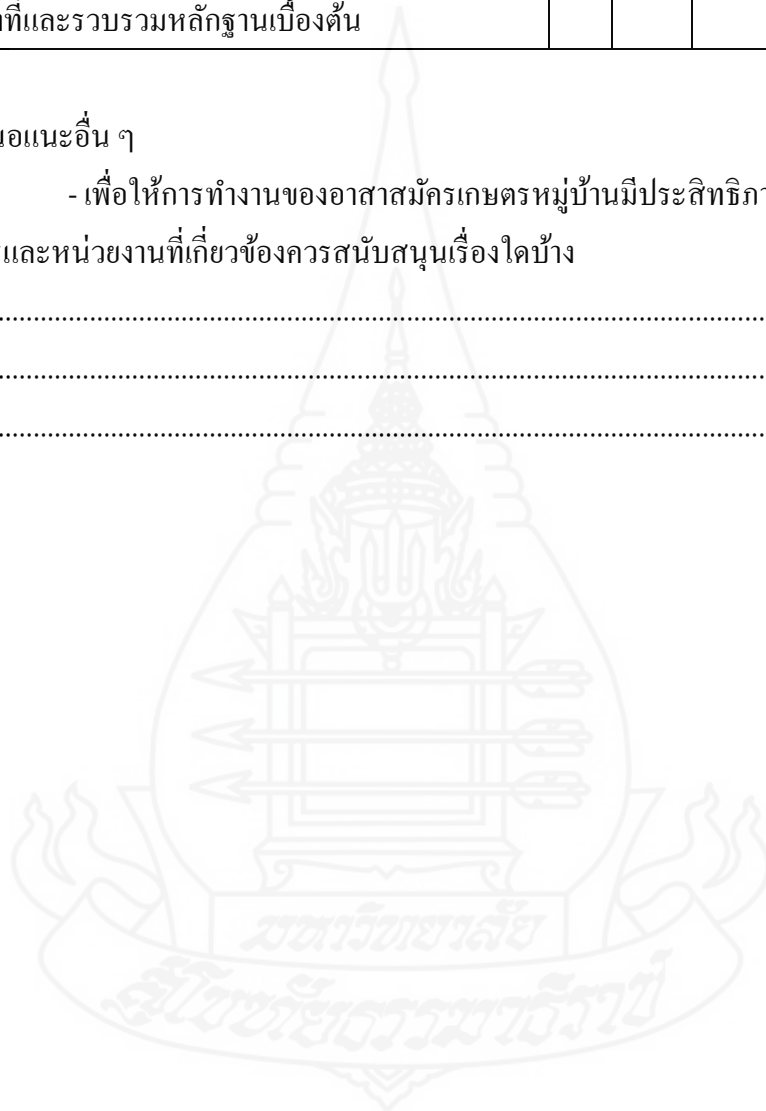
5.2 ข้อเสนอแนะอื่น ๆ

- เพื่อให้การทำงานของอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้านมีประสิทธิภาพมากขึ้น กรมส่งเสริมการเกษตรและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรสนับสนุนเรื่องใดบ้าง

.....

.....

.....

ภาคผนวก ข
เฉลยตอนที่ 3

ตอนที่ 3 ความรู้เกี่ยวกับอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้าน และบทบาทอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้าน

ข้อความ	คำตอบ
ความหมายและสิทธิประโยชน์ของอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้าน	
1.อาสาสมัครเกษตรหมู่บ้าน (อกม.) หมายถึง อาสาสมัครเกษตรหรือผู้แทนเกษตรกร เกษตรกรระดับหมู่บ้านที่ได้รับคัดเลือก หมู่บ้านละ 1 คน จากการประชุมอาสาสมัคร เกษตรหรือผู้แทนหมู่บ้าน	ถูก
2.อาสาสมัครเกษตรหมู่บ้าน (อกม.) อยู่ในวาระคราวละ 2 ปี	ผิด
3.สิทธิประโยชน์ของอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้าน (อกม.) คือการมีบัตรประจำตัวเท่านั้น	ผิด
4.สิทธิประโยชน์ของอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้าน (อกม.) จะได้รับโอกาสเข้าร่วมโครงการ และกิจกรรมกับหน่วยงานต่าง ๆ	ถูก
การจัดเก็บรวบรวมข้อมูลพื้นฐานด้านการเกษตรของหมู่บ้าน	
5.ผู้รับขึ้นทะเบียนเกษตรกร หมายถึง ข้าราชการ พนักงานราชการ หรือพนักงาน รัฐวิสาหกิจ หรือลูกจ้างประจำ หรือผู้ที่ได้รับมอบหมาย สังกัดกระทรวงเกษตรและ สหกรณ์ ที่ได้รับมอบหมายจากนายทะเบียนหรือผู้ช่วยนายทะเบียนแล้ว	ถูก
6.แบบ ทบก.01 หมายถึง แบบคำร้องสำหรับเกษตรกร ใช้ในการแจ้งข้อมูลเพื่อขอขึ้น ทะเบียนเกษตรกร	ถูก
7.ครัวเรือนเกษตรกร 1 ครัวเรือน สามารถขอขึ้นทะเบียนเกษตรกรได้หลายคน	ผิด
8.การจัดเก็บรวบรวมข้อมูลพื้นฐานด้านการเกษตรของหมู่บ้าน ไม่ใช่บทบาทภารกิจของ อาสาสมัครเกษตรหมู่บ้าน (อกม.)	ผิด
ร่วมกับกรรมการหมู่บ้านและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการจัดทำแผนพัฒนาการเกษตร ระดับหมู่บ้าน	
9.การเสนอข้อมูลการเกษตรในเวทีจัดทำแผนพัฒนาการเกษตรระดับหมู่บ้าน เป็น บทบาทภารกิจของอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้าน (อกม.)	ถูก
10.อกม.ต้องเข้าร่วมเวทีการจัดทำแผนพัฒนาการเกษตรระดับหมู่บ้าน/ตำบล	ถูก
11.ข้อมูล/ปัญหาการจัดทำแผนพัฒนาการเกษตรได้มาจากอาสาสมัครเกษตรและ เกษตรกรในหมู่บ้าน	ถูก
12.อกม.ต้องรวบรวมข้อมูลปัญหาความต้องการของอาสาสมัครเกษตรและเกษตรกรใน หมู่บ้านก่อนการจัดทำแผน	ถูก

ประสานงานในการถ่ายทอดความรู้ และการแก้ไขปัญหาของเกษตรกรในหมู่บ้าน	คำตอบ
13.การแก้ไขปัญหาของเกษตรกรในหมู่บ้านเป็นหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ไม่ใช่บทบาทของ อคม.	ผิด
14.อาสาสมัครเกษตรหมู่บ้าน (อกม.) มีหน้าที่ช่วยประสานงานวิทยากรและเชิญเกษตรกรเข้าร่วมรับการถ่ายทอดความรู้	ถูก
15.การสำรวจความต้องการความรู้ของเกษตรกรในหมู่บ้านเป็นบทบาทหน้าที่ของ อคม.	ถูก
16.การสำรวจความต้องการความรู้ของอาสาสมัครเกษตร 13 สาขา เป็นบทบาทหน้าที่ของ อคม.	ถูก
ติดตามสถานการณ์การเกษตรในหมู่บ้านและรายงานเหตุการณ์ฉุกเฉินเร่งด่วนต่อหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง	
17.การติดตามสถานการณ์การเกษตรในหมู่บ้านและรายงานเหตุการณ์ฉุกเฉินเร่งด่วนต่อหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ไม่ใช่บทบาทภารกิจของอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้าน (อกม.)	ผิด
18.การสำรวจพื้นที่ประสบภัยธรรมชาติไม่ใช่บทบาทภารกิจของอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้าน	ผิด
19.อาสาสมัครเกษตรหมู่บ้าน (อกม.) ควรจัดทำแปลงพยานณ์เพื่อติดตามสถานการณ์การระบาดของศัตรูพืช	ถูก
20.อาสาสมัครเกษตรหมู่บ้าน (อกม.) มีบทบาทภารกิจช่วยเจ้าหน้าที่รวบรวม ให้ข้อมูลที่ถูกต้องและตรวจสอบหลักฐานเบื้องต้นกรณีเกิดภัยพิบัติต่าง ๆ	ถูก

ประวัติผู้วิจัย

ชื่อ	นางวิไล อุตสำห้
วัน เดือน ปีเกิด	9 กุมภาพันธ์ 2514
สถานที่เกิด	อำเภอพิมาย จังหวัดนครราชสีมา
ประวัติการศึกษา	เทคโนโลยีการเกษตรบัณฑิต มหาวิทยาลัยแม่โจ้ พ.ศ.2535
สถานที่ทำงาน	สำนักงานเกษตรจังหวัดอุบลราชธานี อำเภอเมือง จังหวัดอุบลราชธานี
ตำแหน่ง	นักวิชาการส่งเสริมการเกษตรชำนาญการ

